

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ Ἐκκλησιαστικὴ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2023 - ΤΕΥΧΟΣ 54^ο
ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΚΥΠΡΟΥ

Τὸ σφράγισμα
τοῦ Χριστοῦ

Ἐπ. Καρπασίας
κ. Χριστοφόρου

Σελ. 249

Ἡ ἀκολουθία
τοῦ Βαπτίσματος
μέσα ἀπὸ
τὰ πρῶμα
κυπριακά
ἀγιολογικά
κείμενα
(4ος-7ος αἰ.)

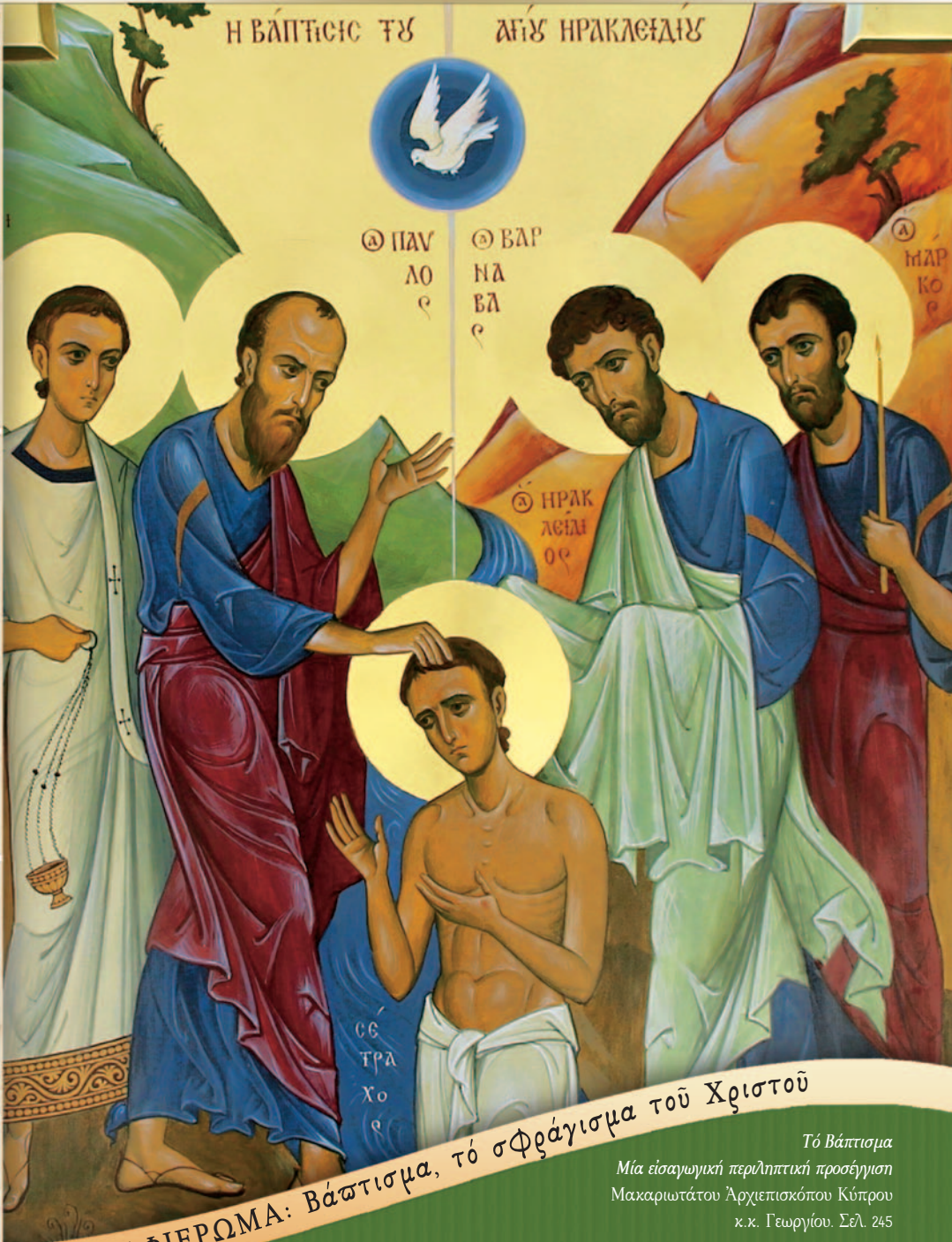
Ἀρχιμ.
Γρηγόριου Ἀ.
Ἰωαννίδη

Σελ. 260

Σχολή
Κατηχομένων

Οἶκ. Ἰωάννου
Κυπριανοῦ

Σελ. 268

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: Βάπτισμα, τὸ σφράγισμα τοῦ Χριστοῦ

Τὸ Βάπτισμα
Μία εἰσαγωγικὴ περιληπτικὴ προσέγγιση
Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου
κ.κ. Γεωργίου. Σελ. 245

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ Εκκλησιαστική

ΟΡΘΟΔΟΞΟ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ
ΕΝΤΥΠΟ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ
ΑΠΟ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
ΙΕΡΑΣ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ
ΚΥΠΡΟΥ

Ίανουάριος -
Άπρίλιος 2023
Έτος 16ο
Τεύχος 54ο

Διεύθυνση: Τ.Θ. 21130 - 1502 Λευκωσία

Τηλ.: (+357) 22554600 E-mail: diafot@cy.net

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ «ΜΕΛΙΣΣΑ»
570 21 Άσπροβάλτα - Θεσσαλονίκης
Τηλ.: (+30) 2397023313
E-mail: melissa@melissaprint.com

Τηλεομιότυπο (Fax): (+357) 22554774

ISSN 2547-8915 (print)

ISSN 2547-8923 (online)

Έξώφυλλο: Η βάπτισμα του αγίου Ηρακλειδίου, φορητή εικόνα (2015), έργο του αρχιμ. Άμβροσίου Γκορελώβ, Ί.Μ. Μόρφου.

Όπισθόφυλλο: Τό κείμενο προέρχεται από τό βιβλίο του π. Άλεξάνδρου Σμέμαν *Γιά νά ζήση ό κόσμος, μετάφρ. Ζήσιμου Λορεντζάτου, Αθήνα 1970, σ. 123.*

Περιεχόμενα

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: Βάπτισμα, τό σφράγισμα του Χριστού

Τό Βάπτισμα. Μία εισαγωγική περιληπτική προσέγγιση

*Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου
Κύπρου κ.κ. Γεωργίου* 245

Τό σφράγισμα του Χριστού
Ἐπ. Καρπασίας κ. Χριστοφόρου .249

Τό Μυστήριο του Βαπτίσματος
Πρωτ. Μιχαήλ Βοσκοῦ.....256

Ἡ ἀκολουθία του Βαπτίσματος μέσα ἀπὸ τὰ πρῶμα κυπριακά ἁγιολογικά κείμενα (4ος-7ος αἰ.)
Ἀρχιμ. Γρηγόριου Ἀ. Ἰωαννίδη.....260

Σχολή Κατηχουμένων
Οἰκ. Ἰωάννου Κυπριανοῦ.....268

ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ - ΕΡΜΗΝΕΙΑ Κ.Δ.

Ἀποστολικό Ἀνάγνωσμα Ἁγίου Βαπτίσματος
Διακ. Μιχαήλ Νικολάου 271

Ἐὐαγγέλιο Ἁγίου Βαπτίσματος
Πρωτ. Κων/νου Α. Κωνσταντίνου....275

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Ὁ ἀπὸ Πάφου Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ.κ. Γεώργιος
Ἰωάννου Χρ. Γιάγκου 280

Ἡ μικρὴ Χαρὰ καὶ πραγματικὴ χαρὰ
Νίκης Τρακοσιῆ.....286

Τό Μυστήριο του Βαπτίσματος
Ἐπιμ.: Σάββα Παρῆ.....291

Ἡ νήρη στὴ διδασκαλία του ἁγίου Νεοφύτου του Ἐγκλείστου
Ἀντώνιου Χαραλάμπους 293

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Τό Μετόχιο του Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ Λακατάμειας
Χρίστου Χατζημιχαήλ 298

ΙΣΤΟΡΙΑ

Κατασκίνωση Ἁγίου Νικολάου τῆς Στέγης. Τὰ ἥρωικά χρόνια.
Εὐδόκιου Δημητρίου.....303

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΙΚΡΟΥΣ ΜΑΣ ΦΙΛΟΥΣ

Νά με ξαναβαφτίσετε
Ἐλένης Ἀναστασίου.....308

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ἀνταμοιβές τῶν ἀγωνιστῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης, 1828-1844.....311

Τό σφράγισμα του Χριστού.....317

Ἀφιέρωμα

Βάπτισμα, τό σφράγισμα τοῦ Χριστοῦ.

Τό Βάπτισμα

Μία εισαγωγική περιληπτική προσέγγιση

Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Κύπρου
κ.κ. Γεωργίου

Μοῦ προκαλεῖ ιδιαίτερη ἱκανοποίηση τό γεγονός ὅτι τήν πρώτη φορά πού κλήθηκα νά γράψω κάτι γιά τό περιοδικό «Παρέμβαση Ἐκκλησιαστική» τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, μοῦ ζητήθηκε νά ἀναφερθῶ εισαγωγικά στό μεγάλο μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος.

Εἶναι, ὄντως, τό Βάπτισμα τό πρῶτο καί μέγιστο τῶν μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀφοῦ ἀποτελεῖ καί τήν πύλη διά τῆς ὁποίας εἰσέρχεται κάποιος στήν Ἐκκλησία καί ἀποτελεῖ τήν προϋπόθεση γιά τή συμμετοχή σά ἄλλα μυστήρια.

Ὅπως καί τά ἄλλα μυστήρια εἶναι Θεοσούστατος τελετή, ἀφοῦ εἶναι ξεκάθαρο στήν Ἁγία Γραφή ὅτι «ἡ χάρις καί ἡ ἀλήθεια διά Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο» (Ἰωάν. α', 17). Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός συνέστησε τό μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος μετά τήν ἀνάστασή του, λέγοντας στούς μαθητές του «πο-

ρευθέντες μαθητεύσατε πάντα τά ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ ἁγίου Πνεύματος» (Ματθ. κη', 19).

Τό ἀπαραίτητο τοῦ βαπτίσματος, προκειμένου νά εἰσέλθει κάποιος στή βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, εἶναι καί πάλιν ἀναντίλεκτη δήλωση τοῦ Εὐαγγελίου: «Ὁ πιστεύσας καί βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δέ ἀπιστήσας κατακριθήσεται» (Μάρκ. ιστ', 16). Καί πάλιν ὁ Χριστός προαναγγέλοντας τό βάπτισμα καί τίς σωτήριες ιδιότητές του, εἶχε πεί στόν Νικόδημο: «Ἐάν μή τις γεννηθῆ ἔξ ὕδατος καί Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τήν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν» (Ἰωάν. γ', 5).

Οἱ Ἀπόστολοι ἀκολουθώντας τήν ἐντολή τοῦ Χριστοῦ ἐβάπτιζαν ὅσους ἀποδέχονταν τήν Χριστιανική Πίστη, ἐμμένοντας στήν ἀναγκαιότητα τοῦ βαπτίσματος. Ἔτσι, ὁ Πέτρος, μετά τό κήρυγ-

μά του τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, καί σέ ἀπάντησι στήν ἐρώτησι τῶν πιστευσάντων «τί ποιήσομεν, ἄνδρες ἀδελφοί;» εἶπε: «Μετανοήσατε, καί βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καί λήψεσθε τήν δωρεάν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Πράξ. β', 38). Καί ὁ Παῦλος στήν Ἔφεσο ἐκάλεσε ἐκείνους πού ἐπίστευσαν στόν Χριστό νά βαπτιστοῦν. Λέγει χαρακτηριστικά τό βιβλίον τῶν Πράξεων: «Ἀκούσαντες δέ ἐβαπτίσθησαν εἰς τό ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Καί ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου τὰς χεῖρας ἦλθε τό Πνεῦμα τό Ἅγιον ἐπ' αὐτούς» (Πράξ. ιθ', 5-6).

Οἱ πῶς πάνω ἀναφορές στό βάπτισμα εἰς τό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, σημαίνει βάπτισμα κατά τόν τρόπο πού τό παρέδωσε ὁ Χριστός, δηλ. στό ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος (Εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος). Αὐτό, ὡς γνωστόν, ἀποτελεῖ καί ἀπαραίτητο ὄρο γιά ἀναγνώρισι «κατ' οἰκο-

νομίαν» καί τοῦ βαπτίσματος τῶν ἑτεροδόξων ἀπό τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.

Τό βάπτισμα ἔχει διπλὴν ἐπενέργεια. Ἀπαλείφει τό προπατορικό ἁμάρτημα καί ὅλες τίς προσωπικές ἁμαρτίες τοῦ βαπτιζομένου, ἀλλά καί ἐνεργεῖ θετικά, ἐνισχύοντας καί προάγοντας τήν πίστι στόν Θεό καί ζωοποιώντας τήν ψυχή του, ἀφοῦ τόν καθιστᾷ μέλος τοῦ μυστικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ καί δυνητικά κληρονόμο τῆς αἰώνιας ζωῆς. Σ' αὐτά τά ἀποτελέσματα τοῦ βαπτίσματος ἀναφέρονται καί τά ἄλλα ὀνόματα πού ἀποδίδονται σ' αὐτό, ὅπως «λουτρόν παλιγγενεσίας», «φωτισμός», «λουτρόν σωτηρίας» κλπ.

Στό Εὐαγγέλιον γίνεται σαφῆς διάκρισι τοῦ «βαπτίσματος Ἰωάννου» καί τοῦ Χριστιανικοῦ βαπτίσματος. Τό βάπτισμα τοῦ Ἰωάννου ἦταν ἀπλῶς βάπτισμα μετανοίας. Δέν συγχωροῦσε ἁμαρτίες, ἀφοῦ ἡ ἄφεσις ἦλθε μέ τό ἀπολυτρωτικό πάθος τοῦ Χριστοῦ. Ἐξάλλου ὁ ἴδιος ὁ Ἰωάννης ἔλεγεν «εἰς τόν ἐρχόμε-

νον μετ' αὐτόν ἵνα πιστεύσωσιν». Ξεκάθαρα ὁ Ἰωάννης ἔλεγε «ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι» (Ἰωάν. α', 26), παρέπεμπε δέ στό βάπτισμα «ἐν Πνεύματι ἀγίῳ» (Ἰωάν. α', 32).

Ἡ πράξις τῆς Ἐκκλησίας, ὅσον ἀφορᾷ στό Ἅγιο Βάπτισμα, ἀναφέρεται σέ τριπλῆ κατάδυση καί ἀνάδυση στό νερό, τό ὁποῖο ἀγιάζεται δι' εἰδικῶν εὐχῶν. Αὐτή ἡ τριπλῆ κατάδυση σέ νερό καί ἡ ἀνάδυση ἀπό αὐτό συμβολίζει τήν τριήμερη ταφή καί ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Ἄπ. Παῦλος λέγει χαρακτηριστικά «συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διά τοῦ βαπτίσματος εἰς τόν θάνατον». Στό νερό τῆς κολυμβήθρας πεθαίνει ὁ παλαιός ἄνθρωπος καί ἐμεῖς ἐξερχόμεσθε ἀπό αὐτήν ἔτοιμοι «ἵνα ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν» (Ρωμ. στ', 4). «Εἰ γάρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλά καί τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα (Ρωμ. στ', 5).

Προτύπωση τοῦ βαπτίσματος θεωρεῖται στήν Παλαιά Διαθήκη ἡ διάβαση τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Ὅπως «διά τῆς θαλάσσης διήλθον» (Α' Κορ. ι', 1) καί ἐσώθησαν οἱ Ἑβραῖοι, ὀδηγηθέντες στήν ἐλευθερία, ἔτσι καί ἐμεῖς μέσῳ τοῦ νεροῦ τῆς κολυμβήθρας

ἐλευθερωνόμεσθε ἀπό τήν ἁμαρτία καί προχωροῦμε πρὸς τή νέα ζωή.

Τό βάπτισμα εἶναι μὴ ἐπαναλαμβανόμενο μυστήριον. Τοῦτο ὁμολογεῖται καί εἰς τό Σύμβολο τῆς πίστεως: «Ὁμολογῶ ἐν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν».

Τό ἀπαραίτητο τοῦ βαπτίσματος γιά τή σωτηρία ὀδήγησε νωρίς τήν Ἐκκλησία στόν νηπιοβαπτισμό. Τά νήπια ἀπαλλάσσονται, ἔτσι, τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος καί μέ τή συμμετοχή τους στά ἄλλα μυστήρια ἐδραιώνονται στήν πίστη. Ἡ Ἅγια Γραφή ἀναφέρεται ἐμμέσως μόνον, στόν νηπιοβαπτισμό, ὅταν μιᾷ γιά βάπτισμα ὀλόκληρων οἴκων. Ὁ Ἄπ. Παῦλος λέγει π.χ. ὅτι «ἐβάπτισε τόν Στεφανᾶ οἶκον» (Α' Κορ. α', 16). Πολλοί Πατέρες ἀναφέρουν ὅτι ὁ νηπιοβαπτισμός εἶναι παράδοση ἀποστολική. Ὁ Τερτυλλιανός, ὡς γνωστό, ἀποδοκιμάζει τόν νηπιοβαπτισμό, πράγμα πού ἐμμέσως δηλώνει τήν ὑπαρξή του.

Τό ἀπαραίτητο, πάλιν, τοῦ βαπτίσματος γιά τή σωτηρία, ὀδήγησε τήν Ἐκκλησία στήν εἰσαγωγή τοῦ «ἀεροβαπτίσματος» ὡς λύσης κατεπειγούσης οικονομίας. Τό βάπτισμα αὐτό, μάλιστα, μπορεῖ νά τό τελέσει καί λαϊ-

κός, άντρας ή γυναίκα, φτάνει νά είναι Όρθόδοξος και αυτό νά γίνεται στό όνομα τής Άγίας Τριάδος.

Μόνη άποδεκτή λύση άντικατάστασης τοϋ βαπτίσματος άποτελεί τό «βάπτισμα τοϋ αίματος». Έπικρατοϋσε άνέκαθεν στην Έκκλησία, ότι τό βάπτισμα θά μπορούσε νά αναπληρωθει μέ τό βάπτισμα τοϋ μαρτυρίου. Κατά τόν Κυπριανό, μάλιστα, αυτό τό βάπτισμα είναι «τό μέγιστον και ένδοξότατον τών βαπτισμάτων». Από τό Εϋαγγέλιο έχουμε, προς έπίρρωση τής άποδοχής τοϋ Βαπτίσματος τοϋ αίματος, τούς λόγους τοϋ ίδιου τοϋ Χριστοϋ «Πās οϋν όστις όμολογήσει έν έμοί έμπροσθεν τών ανθρώπων, όμολογήσω και γώ έν αϋτω έμπροσθεν τοϋ πατρος μου τοϋ έν οϋρανοίς» (Ματθ. ι', 32). Τό ότι όσοι μαρτυροϋσαν ύπερ τής πίστεως είτε είχαν βαπτισθει είτε όχι, έτιμώντο ως άγιοι από τήν Έκκλησία, είναι άναντίρρητο στην Έκκλησιαστική Ιστορία. Παράδειγμα είναι και ή έορτή τών «ϋπό Ηρώδου άναιρεθέντων νηπίων». Χωρίς νά έχει προηγηθει τό βάπτισμα τοϋ ύδατος, τό μαρτύριό τους κατέταξε τά νήπια αυτά στους «κόλπους τοϋ Άβραάμ».

Τό ότι ή Έκκλησία δέν γνωρίζει άλλη όδό σωτηρίας από τό βάπτισμα, όπως αναφέραμε πίο πάνω, δέν σημαίνει ότι ό Θεός δέν μπορει νά προσφέρει τή σωτηρία μέ όποιονδήποτε τρόπο και όποτε θέλει. Παράδειγμα άναντίλεκτο άποτελεί ό ένας ληστής πού συσταυρώθηκε μέ τόν Χριστό. Η Έκκλησία, όμως, ξέρει τόν κανονικό και παραδεδομένο τρόπο δικαίωσης διά τοϋ βαπτίσματος.

Γιά τά νήπια πού πεθαίνουν άβάπτιστα, έπιφανείς Πατέρες τής Έκκλησίας όπως ό Γρηγόριος ό Θεολόγος, έχουν τή γνώμη ότι αυτά αποκλείονται από τήν οϋράνια βασιλεία άφοϋ φέρουν τό προπατορικό άμάρτημα, δέν τιμωροϋνται, όμως, άφοϋ δέν έχουν προσωπικές άμαρτίες.

Νομίζω πός όσα εισαγωγικά και περιληπτικά έθιξα για τό μέγιστο και πρώτιστο τών μυστηρίων μας, θά αναλυθοϋν λεπτομερώς από θεολόγους, κληρικούς και λαϊκούς στις έπόμενες σελίδες τοϋ περιοδικοϋ. Εϋχομαι όπως, αναλογιζόμενοι τή σπουδαιότητα τοϋ βαπτίσματος μας, προσπαθήσουμε νά κρατηθοϋμε όσο μπορούμε μακριά από τήν άμαρτία, διατηρώντας τόν χιτώνα πού πήραμε μέ τό μυστήριο αυτό άρρύπτο και άκηλίδωτο.

Τό σφράγισμα του Χριστού

Ἐπισκόπου Καρπασίας
κ. Χριστοφόρου

Τό Μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος εἶναι τό πρῶτο εἰσαγωγικό Μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας. Μέ τό Μυστήριο αὐτό γινόμαστε μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἀπαραίτητο κάποιος γιά νά ἐνδυθεῖ τό Χριστό νά βαπτιστεῖ στό ὄνομά Του. «Ὅσοι εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστόν ἐνεδύσασθε»¹. Αὐτό γίνεται κατ' ἐντολή τοῦ ἰδίου τοῦ Χριστοῦ πρὸς τοὺς μαθητές Του: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτούς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν».²

Ἀπό τήν ἐντολή αὐτή τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς μαθητές Του ἀντιλαμβανόμαστε ὅτι γιά νά τηρεῖ

κάποιος τίς ἐντολές τοῦ Χριστοῦ, πρέπει νά εἶναι ἐνωμένος μαζί Του. Γι' αὐτό καί τό Βάπτισμα μᾶς παρέχεται μέ σκοπό νά μᾶς καταστήσει μέτοχους τῆς ἐνέργειας τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, οὕτως ὥστε νά ἔχουμε τή δύναμη νά ἀποτάξουμε ἀπό τή ζωή μας τήν ἐνέργεια καί τίς πράξεις τοῦ διαβόλου καί νά συνταχθοῦμε μέ τήν ἐνέργεια καί τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ.

Γι' αὐτό καί ὁ ἱερέας, ὅταν διαβάζει τήν α' εὐχή «εἰς τό ποιῆσαι κατηχούμενον» παρακαλεῖ τόν Θεό: «Ἀπόστησον ἀπ' αὐτοῦ (τοῦ μέλλοντος βαπτισθῆναι) τήν παλαιάν ἐκείνην πλάνην, καί ἔμπλησον αὐτόν τῆς εἰς σέ πίστεως καί ἐλπίδος καί ἀγάπης, ἵνα γινῶ (γιά νά γνωρίζει) ὅτι σύ εἶ Θεός μόνος, Θεός ἀληθινός, καί ὁ μονογενής σου Υἱός, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, καί τό Ἅγιόν σου Πνεῦμα. Δός αὐτῷ ἐν

¹ Γαλ. γ', 27.

² Ματθ. κη', 19-20.

πάσαις ταῖς ἐντολαῖς σου πορευθῆναι, καί τά ἀρεστά σοι φυλάξαι· ὅτι ἐάν ποιῆσῃ αὐτά ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς».

Ἀπό αὐτό φαίνεται ξεκάθαρα ὅτι ὁ σκοπός τῆς εἰσόδου μας στήν Ἐκκλησία εἶναι νά ἐγκαταλείψουμε «*τήν παλαιάν πλάνην*», τήν ἀνυπακοή στό θέλημα τοῦ Θεοῦ, τήν ἁμαρτία, καί νά ἐμπιστευθοῦμε τόν ἑαυτό μας στόν Θεό καί νά ζοῦμε σύμφωνα μέ ὅλες τίς ἐντολές Του. Ἐάν μέσα στόν ἄνθρωπο βρίσκεται ἡ πίστη, ἡ ἐλπίδα καί ἡ ἀγάπη στόν Θεό, τότε πραγματικά ζεῖ τήν ἀληθινή πνευματική ζωή. Ἀναγεννᾶται καί ὀλοκληρώνεται ὡς ἄνθρωπος.

Καί πράγματι· ἀφοῦ ὁ κατηχούμενος, στήν περίπτωση πού ὁ κατηχούμενος εἶναι βρέφος ὁ ἀνάδοχος του, ἀποταχθεῖ «*τόν Σατανᾶν καί πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καί πάσῃ τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ καί πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ καί πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ*», δηλαδή ὀλοκληρωτικά νά μήν ἔχει πλέον καμιά σχέση μέ αὐτόν καί τά ἔργα του· γι αὐτό καί ἐμπτύει αὐτόν, γιά νά δείξει τήν τελεία ἀποστροφή καί ἀπέχθειά του πρός αὐτόν· τότε συντάσσεται μέ τόν Χριστό καί ὁμολογεῖ ὅτι πιστεύει σέ Αὐτόν

ὡς Θεό καί Κύριό Του.

Ἔτσι, ὁ ἱερέας μετά ἀπό αὐτή τήν ἐκούσια ἀποταγή τοῦ Σατανᾶ καί τή σύνταξη μέ τόν Χριστό, δέεται γιά τόν κατηχούμενο: «*Δέσποτα, Κύριε, ὁ Θεός ἡμῶν, προσκάλεσαι τόν δοῦλόν σου πρός τό ἅγιόν σου φῶτισμα καί καταξίωσον αὐτόν τῆς μεγάλης ταύτης χάριτος τοῦ ἁγίου σου βαπτίσματος. Ἀπόδυσον αὐτοῦ τήν παλαιότητα καί ἀνακαίνισον αὐτόν εἰς τήν ζωήν τήν αἰώνιον καί πλήρωσον αὐτόν τῆς τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος δυνάμεως, εἰς ἔνωσιν τοῦ Χριστοῦ σου· ἵνα μηκέτι τέκνον σώματος ᾦ (γιά νά μήν εἶναι πλέον ἀπλῶς σαρκικός ἄνθρωπος), ἀλλά τέκνον τῆς σῆς βασιλείας*», μέ καλλιέργεια καί ποιότητα πνευματική· ἐνάρετος.

Συνεπῶς, ὁ Θεός μᾶς καλεῖ πρός τό Μυστήριον τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος γιά νά ἀνακαινιστοῦμε, νά ἀλλάξουμε ζωή, νά γίνουμε μέτοχοι τῆς αἰωνίου ζωῆς. Γινόμαστε δέ μέτοχοι τῆς αἰωνίου ζωῆς, ὅταν ἡ ζωή μας εἶναι γεμάτη ἀπό τή δύναμη (ἐνέργεια) τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τό Ὅποιο μᾶς ὀδηγεῖ στήν ἔνωση μέ τόν Χριστό. Ὄταν ἐνωθοῦμε μέ τόν Χριστό, παύουμε, πλέον, νά εἶμαστε σαρκικοί ἄνθρωποι, νά σκεπτόμαστε καί νά

ένεργοῦμε μέ ἀμαρτωλό καί ἐμπαθή τρόπο, καί γινόμαστε παιδιά τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ὅλα τά ὄρατά σημεῖα καί μέσα πού χρησιμοποιοῦνται στό Μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος, δηλώνουν τήν παρουσία τῆς ἀόρατης ἐνέργειας τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία κατέρχεται μέσα στό νεοφώτιστο, μέ σκοπό νά τόν καθαρίσει ἀπό κάθε ἀμάρτημα καί νά τόν καταστήσει σκεῦος Του. Αὐτό τό ὁποῖο συντελεῖται κατά τό Μυστήριο αὐτό εἶναι συγκλονιστικό. Ὁ ἄνθρωπος διά τῶν αἰσθητῶν σημείων δέχεται μέσα του ὅλη τήν ἄκτιστη ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ: ἀγιάζεται, καθαρίζεται σωματικά καί πνευματικά, συγχωροῦνται ὅλες του οἱ ἀμαρτίες, φωτίζεται ἐσωτερικά, λαμβάνει τό χάρισμα τῆς υἰοθεσίας, γίνεται δηλαδή τέκνο Θεοῦ, ἀνακαινίζεται τό πνεῦμα του, μετέχει στήν ἀληθινή ζωή, τή ζωή τοῦ Θεοῦ.

Τό ὕδωρ, γιά παράδειγμα, γίνεται «ὕδωρ ἀπολυτρόσεως, ὕδωρ ἀγιασμοῦ, καθαρισμός σαρκός καί πνεύματος, ἄνεσις δεσμῶν (ἐσωτερική ἐλευθερία ἀπό ἐμπαθεῖς καταστάσεις), ἄφεσις παραπτωμάτων, φωτισμός ψυχῆς, λουτρόν παλιγγενεσίας (ἀναγέννησης πνευματικῆς), ἀνακαινισμός πνεύματος, υἰοθεσίας χάρισμα, ἔνδυμα ἀφθαρσίας (ψυχική δύναμη πού μᾶς βοηθᾷ νά ὑπερβαῖνουμε τά ἀποτελέσματα τῆς φθορᾶς), πηγὴ ζωῆς... μεταποιεῖ (τόν ἀλλάζει ἐσωτερικά) τόν ἐν αὐτῷ βαπτιζόμενον, εἰς τό ἀποθέσθαι (γιά ν' ἀφήσει) μέν τόν παλαιόν ἄνθρωπον, τόν φθειρόμενον κατά τάς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, ἐνδύσασθαι (νά φορέσει) δέ τόν νέον, τόν ἀνακαινούμενον κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν».

Τό ἔλαιον, στό ὁποῖο κατέρχεται ἡ δύναμη καί ἡ ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καί διά τοῦ ὁποίου χρίεται ὁ νεοφώτιστος πρὶν ἀπό τόν ἐμβαπτισμό του, γίνεται γι' αὐτόν: «*χοῖσμα ἀφθαρσίας, ὄπλον δικαιοσύνης (γιά νά γίνει ἐνάρετος), ἀνακαινισμός ψυχῆς καί σώματος, πάσης διαβολικῆς ἐνεργείας ἀποτρόπαιον (πού ἀποτρέπει), εἰς ἀπαλλαγὴν κακῶν*».

Μέ τήν τριττή κατάδυσή του μέσα στήν ιερά κολυμβήθρα ὁ πιστός, πεθαίνει ὡς πρὸς τόν παλαιό ἄνθρωπο τῆς ἁμαρτίας καί τῆς φθορᾶς καί ἀνασταίνεται σ' ἕνα νέο ἄνθρωπο, πού πορεύεται μέσα στήν ἀρετή, ἀφοῦ δέχεται μέσα του, πλέον, «τόν θεῖον ἁγιασμόν». Μέ αὐτό τόν τρόπο ὁ ἄνθρωπος δέν ἀπαλλάσσεται, ὅπως πολλοί ἰσχυρίζονται, ἀπό τό προπατορικό ἁμάρτημα, ἀλλά θεραπεύεται ἡ ἀσθενοῦσα φύση πού κουβαλεῖ μέσα του, δηλαδή τά ἀποτελέσματα πού κληρονοῦμε, ἐπειδή ἡ ἀσθένεια αὐτή, λόγω τῆς κοινῆς ἀνθρώπινης φύσης, μεταφέρεται ἀπό γενιά σέ γενιά. Ὅποτε, ὁ νοῦς καί ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, μετά τήν πώση ἀπό τόν παράδεισο, ἐσκοτίσθησαν, δηλαδή ἔχασαν τή δυνατότητα νά δέχονται μέσα τους τή χάρη τοῦ Θεοῦ καί νά ἔρχονται σέ κοινωνία μαζί Του. Γι' αὐτό καί οἱ ψυχικές δυνάμεις (ἀρετές, λογική, θυμός, ἐπιθυμία) διεστράφησαν. Εἶναι αὐτό πού χαρακτηρίζουμε ὡς ἀμαύρωση τοῦ κατ' εἰκόνα. Μέ τό Ἅγιο Βάπτισμα καθαρίζεται τό κατ' εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου, φωτίζεται ὁ νοῦς καί ἡ καρδιά καί ἀποκτᾶ καί πάλιν τήν κοινωνία μέ τόν Θεό. Ἐνώνεται καί πάλιν

μαζί Του καί θεραπεύονται οἱ ψυχικές του δυνάμεις καί ἔτσι ὀλοκληρώνεται πνευματικά (σώζεται). Αὐτό φαίνεται πολύ ξεκάθαρα καί ἀπό τήν εὐχή τοῦ Μύρου (τοῦ Μυστηρίου τοῦ Χρίσματος), πού διαβάζει ὁ ἱερέας ἀμέσως μετά τήν ἀνάδυση τοῦ νεοφώτιστου ἀπό τήν κολυμβήθρα. Ἄφοῦ στήν ἀρχή εὐχαριστεῖ τόν Θεό, ὁ ὁποῖος, διά τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, ἐκαθάρισε τό δούλο Του καί τόν ἀναγέννησε στή νέα ζωή, στή συνέχεια τόν παρακαλεῖ νά τοῦ χαρίσει καί τή σφραγίδα τῆς δωρεᾶς τοῦ ἁγίου καί παντοδυνάμου καί προσκυνητοῦ Πνεύματος καί τή μετάληψη τοῦ ἁγίου Σώματος καί τοῦ τιμίου Αἵματος τοῦ Χριστοῦ. Μέ ἄλλα λόγια νά ἐνωθεῖ πλήρως μέ τόν Τριαδικό Θεό.

Ἡ ἔνωση αὐτή εἶναι ἀπαραίτητη, διότι μόνο αὐτή μπορεῖ νά διαφυλάξει μέσα στόν Χριστιανό τόν ἁγιασμό, πού ἔλαβε διά τοῦ Βαπτίσματος. Γιά τόν λόγο αὐτό ὁ ἀγώνας τοῦ Χριστιανοῦ μετά ἀπό τό Βάπτισμα εἶναι νά μήν ἁμαρτήσῃ, νά μήν ἐπαναλάβῃ καί πάλιν τήν παρακοή τῶν πρωτοπλάστων καί ἀπολέσει τή σφραγίδα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού ἔλαβε δωρεά ἀπό τόν Θεό.

Ἔτσι, ἀμέσως μετά διαβάζεται τό χαρακτηριστικό ἐκείνο ἀπόσπασμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἀπό τήν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολή του, γιά νά μᾶς τονίσει ὅτι ὅσοι ἐβαπτισθήκαμε στό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ὀφείλουμε ἀπό ἐδῶ καί ἔμπρός νά ζοῦμε μιά καινούργια ζωή, νά σταυρώσουμε τόν παλαιό ἄνθρωπο, νά καταργήσουμε τήν ἁμαρτία, νά νεκρώσουμε μέσα μας, πλέον, ὅ,τι μᾶς χωρίζει ἀπό τήν ἔνωσή μας μέ τόν Χριστό καί νά ζοῦμε πάντοτε *«τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν»*.³

Ἀπό τήν ἐπιστολή αὐτή τοῦ Ἀποστόλου Παύλου φαίνεται ὅτι διά τοῦ Βαπτίσματος ὁ πιστός ἀναγεννᾶται, θεραπεύεται, δέχεται μέσα του τή ζωοποιό χάρη τοῦ Θεοῦ, ὀφείλει, ὅμως, νά ἀγωνιστεῖ κατά τῆς ἁμαρτίας, γιά νά διατηρήσει ἄθραυστη τή σφρα-

γίδα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Οἱ ὑποσχέσεις πού ἔδωσε πρὶν ἀπό τό Ἅγιο Βάπτισμα, ὅτι ἀποτάσσεται τό Σατανᾶ καί τά ἔργα του καί συντάσσεται μέ τόν Χριστό, εἶναι ἀναγκαῖο νά κρατηθοῦν καί νά ἐφαρμοστοῦν. Γι' αὐτό καί ὁ ἱερέας στή μέν εὐχή τῆς ἀπολούσεως εὐχεται στόν Θεό νά ἐνισχύσει τόν νεοφώτιστο νά διαφυλάξει· *«ἄσυλον τόν ἀρραβῶνα τῆς χάριτος»*, στήν δέ εὐχή τῆς τριχοκουρίας τόν παρακαλεῖ νά εὐλογήσει *«ἅμα τῷ αὐτοῦ ἀναδόχῳ· καί δός αὐτοῖς πάντα μελετᾶν ἐν τῷ νόμῳ σου καί τά εὐάρεστά σοι πράττειν»*.

Στό σημεῖο αὐτό θά θέλαμε νά κάνουμε δύο βασικά σχόλια. Πρῶτο, ὅτι ἡ χάρη πού λαμβάνουμε στό Βάπτισμα χαρακτηρίζεται ὡς *«ἀρραβῶνας»*. Αὐτό σημαίνει ὅτι μᾶς δίδεται δωρεά ἀπό τόν Θεό, ὡς μιά πρόγευση καί ἐγγύηση, μέ σκοπό νά ἀγωνιστοῦμε νά τή διατηρήσουμε *«ἄσυλον»*, ἀπαραβίαστο, καί στή συνέχεια μέ τήν τήρηση τῶν ἐντολῶν, τήν καθαρότητά μας ἀπό τά πάθη καί τήν ἁμαρτία νά καταστήσουμε τόν ἑαυτό μας ἄξιο νά γευθεῖ τή χάρη αὐτή

³ Ῥωμ. στ', 3-11.

στήν πληρότητά της και νά είναι πλέον ὄχι ἕνας ἀρραβώνας, ἀλλά ἕνας γάμος, μιὰ μόνιμη κατάσταση. Δεύτερο, τόσο ὁ νεοφώτιστος ὅσο καί ὁ ἀνάδοχος ὀφείλουν πάντοτε νά μελετοῦν τόν νόμο τοῦ Θεοῦ, καί νά ζοῦν σύμφωνα μέ αὐτόν. Ἐδῶ ἐπισημαίνουμε τή μεγάλη εὐθύνη, πού ἔχει ὁ ἀνάδοχος, πού σήμερα ἔχει καταντήσει καί αὐτό μιὰ μόδα, γιά νά μήν ποῦμε ἀνευθυνότητα. Ἡ εὐθύνη τοῦ ἀναδόχου δέν ἐξαντλεῖται ἀπλῶς στίς ἐξωτερικές προετοιμασίες τῆς Βάπτισης. Ἡ πρώτη καί μεγάλη του εὐθύνη εἶναι αὐτός ὁ ἴδιος νά γνωρίζει, καί πολύ περισσότερο νά βιώνει, τήν Ὁρθόδοξη Χριστιανική Πίστη, τήν ὁποία στή συνέχεια νά μεταδίδει μέ ἀκριβεία καί συνέπεια στόν ἀναδεκτό του. Εἶναι προτιμότερο νά μήν ἀποτολμοῦμε νά γινόμαστε ἀνάδοχοι, ἐάν δέν ἔχουμε τίς πνευματικές προϋποθέσεις καί πολύ περισσότερο, ἐάν δέν ἔχουμε τήν πνευματική διάθεση νά προσπαθήσουμε νά ζήσουμε σύμφωνα μέ τόν νόμο τοῦ Θεοῦ καί νά τόν μεταλαμπαδεύσουμε στίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, πού ὡς ἀνάδοχοι ἀναλαμβάνουμε τήν εὐθύνη νά τό κάνουμε.

Μέ τό Βάπτισμα συνδέεται καί τό ἱερό Μυστήριο τοῦ Χρίσματος, μέ τό ὁποῖο ὁ πιστός λαμβάνει τή σφραγίδα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέσα του. Ἀμέσως μετά τήν ἀνάδυση τοῦ νεοφώτιστου ἀπό τήν ἁγία κολυμβήθρα, ὁ ἱερέας διαβάζει τήν εὐχή τοῦ Μύρου. Ἐκεῖ δέεται πρὸς τόν Θεό νά χαρίσει στόν ἀναγεννημένο Χριστιανό· *«τὴν σφραγίδα τῆς δωρεᾶς τοῦ ἁγίου καί παντοδυνάμου καί προσκυνητοῦ Πνεύματος καί τὴν μετάληψιν τοῦ ἁγίου Σώματος καί τοῦ τιμίου Αἵματος τοῦ Χριστοῦ»*. Ἡ ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέσα στόν Χριστιανό καί ἡ μυστηριακή του ἔνωση μέ τόν Χριστό εἶναι ἀπαραίτητη, διότι χωρίς αὐτά δέν μπορεῖ νά διαφυλάξει τόν ἑαυτό του *«ἐν ἁγιασμῶ»*, νά ἔχει ἀσφαλῆ τήν Ὁρθόδοξη πίστη, νά ἀντισταθεῖ στόν πειρασμό, νά διατηρήσει μέσα του τό σωτήριο φόβο, νά ἔχει καθαρότητα, νά τηρεῖ τίς ἐντολές Του καί νά γίνει κληρονόμος τῆς ἐπουρανίου Του Βασιλείας.

Γι' αὐτό, ἀμέσως μετά τήν εὐχή, χρίει τό βαπτισθέντα ὁ ἱερέας μέ ἅγιο Μύρο, κάνοντας τόν τύπο τοῦ Σταυροῦ σέ ὅλο του τό σῶμα, λέγοντας: *«Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου. Ἀμήν»*.

Ἔτσι, ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ πιστοῦ σφραγίζονται μέ τό Ἅγιο Πνεῦμα καί ὀλόκληρος γίνεται «κατοικητήριο τοῦ Θεοῦ» καί «ναός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».⁴ Παράλληλα, τοῦ χορηγοῦνται τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (χαρά, πίστη, ἐγκράτεια, εὐχήνη, μακροθυμία, ἀπλότητα καρδιάς, πραότητα)⁵ ἐνδύεται τήν πανοπλία τοῦ Θεοῦ, γιά νά ἀγωνιστεῖ ἐναντία στήν ἁμαρτία καί γιά νά κατακτήσει τήν ἀγιότητα.⁶

Συμπέρασμα

Μέ τό Ἅγιο Βάπτισμα καί τό Ἅγιο Χρίσμα, ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται στή ζωή τοῦ Θεοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας Του. Ἐλευθερώνεται ἀπό τή δουλεία τῆς ἁμαρτίας καί τοῦ διαβόλου, φωτίζεται,

θεραπεύεται καί ἐνώνεται μέ τόν Θεό. Γι' αὐτό καί τό Βάπτισμα λέγεται καί Φώτισμα. Ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ μετά τό Βάπτισμα, βρίσκεται καί ἐνεργεῖ βαθειά μέσα στήν καρδιά τοῦ πιστοῦ. Ἐνεργεῖ δέ ὅσο καιρό αὐτή παραμένει καθαρή καί ἀπαλλαγμένη ἀπό τά πάθη καί τήν ἁμαρτία. Ὄταν ζοῦμε σύμφωνα μέ τίς ἐπιθυμίες τῆς σαρκός καί ἀντίθετα μέ τόν νόμο τοῦ Θεοῦ, τότε τά πάθη κλύπτουν τόν χῶρο τῆς καρδιάς, ὁ νοῦς σκοτιάζεται καί ἡ χάρη πλέον δέν ἐνεργεῖ. Τελικά, ἐκεῖνο πού ἐνεργεῖ εἶναι τά πάθη καί οἱ ἀδυναμίες μας.

Συνεπῶς, μετά τό Ἅγιο Βάπτισμα ὁ πιστός πρέπει νά ἀγωνιστεῖ, ὥστε νά διαμείνει ἀήττητος «κατά τῶν μάτην ἔχθραν φερομένων κατ' αὐτοῦ». Σέ αὐτό θά βοηθήσει ἡ ἀσκητική ζωή, ἡ ὁποία συμπεριλαμβάνει πρῶτο, τήν τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καί δεύτερο, τήν ἀποκοπή καί ἀποδέσμευση ἀπό ὅλες ἐκεῖνες τίς ἐξωτερικές κοσμικές καταστάσεις, πού ἐμποδίζουν τόν νοῦ νά στραφεῖ πρὸς τόν Θεό.

⁴ Α΄ Κορ. γ', 16 - 17· στ', 19.

⁵ Γαλ. ε', 22-23.

⁶ Ἐφεσ. στ', 10-18.

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ

Πρωτ. Μιχαήλ Βοσκού
Θεολόγου

Τὸ μυστήριο τῆς βαπτίσεως εἶναι τὸ εἰσαγωγικό, ὅπως ὀνομάζεται, μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας μας. Δι' αὐτοῦ γίνομαστε μέλη τοῦ ζῶντος Σώματος τοῦ Χριστοῦ, πού εἶναι ἡ Ἐκκλησία, καὶ ἀποκτοῦμε τὴ δυνατότητα νὰ μετέχουμε καὶ στὰ λοιπὰ ἐκκλησιαστικά μυστήρια καὶ κυρίως στὸ μέγα μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας, στὸ μυστήριο τῆς κοινωνίας τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ. Τὸ βάπτισμα εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ τὴ σωτηρία μας, σύμφωνα μὲ τὸν λόγο τοῦ ἰδιοῦ τοῦ Κυρίου: «ἐὰν μή τις

γεννηθῆ ἔξ ὕδατος καὶ πνεύματος οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Ἰωάν. γ', 5).

Γιὰ νὰ μᾶς φανερώσει ὁ Κύριος τὴ μεγάλη σημασία τοῦ βαπτίσματος, μᾶς ἔδωσε προσωπικὸ παράδειγμα μὲ τὴ βάπτισή του στὸν Ἰορδάνη ποταμὸ ἀπὸ τὸν Τίμο Προδρομο, παρότι ὁ ἴδιος, ὡς ἀπολύτως ἀναμάρτητος, δὲν εἶχε ἀνάγκη κανενὸς βαπτίσματος. Ὅταν δὲ ἀπευθύνθηκε γιὰ τελευταία φορὰ

στοὺς μαθητὲς Του πρὸ τῆς εἰς οὐρανοὺς Ἀναλήψεώς Του, τοὺς εἶπε: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Ματθ. κη', 19). Στὸ βάπτισμα (ἀπὸ ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικά μυστήρια) ἀναφέρεται ἐπίσης τὸ δέκατο ἄρθρο τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως, στὸ ὁποῖο σημειώνεται: «Ὁμολογῶ ἐν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν». Στὸ ἄρθρο αὐτὸ τονίζεται ἡ μοναδικότητα τοῦ βαπτίσματος (μια φορὰ μόνο βαπτίζεται ὁ ἄνθρωπος), καθὼς καὶ ἡ ἀλήθεια ὅτι διὰ τοῦ βαπτίσματος καθαρίζεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ κάθε ἁμαρτία.

Τὸ μυστήριον τῆς βαπτίσεως εἶναι, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, «λουτρὸν παλιγγενεσίας (= νέας γενέσεως, ἀναγεννήσεως) καὶ ἀνακαινώσεως (= ἀνανεώσεως) Πνεύματος Ἁγίου» (Τίτ. γ', 5). Ὁ βαπτιζόμενος ἀπεκδύεται, ἀποβάλλει τὸν παλαιὸ ἄνθρωπον, τὸν ἄνθρωπον τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς πτώσεως, καὶ ἐνδύεται τὸν Χριστό, μετέχοντας μυστηριακὰ στὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν Του. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος πού τὸ βάπτισμα γίνεται στὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν μὲ τρεῖς πλήρεις καταδύσεις καὶ ἀναδύσεις στὸ καθαγιασμένον νερὸ τῆς κολυμβήθρας εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος. Μετὰ τὸ βάπτισμα, ὡς ἐκ τούτου, ὁ νεοφώτιστος ἀρχίζει μιὰ ἐντελῶς καινούργια ζωὴ, καθαρὸς ἀπὸ κάθε ἁμαρτία, ἀλλὰ καὶ στολισμένος μὲ τὰ χαρίσματα καὶ τὴν δωρεὰν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού λαμβάνει μὲ τὸ μυστήριον τοῦ χρίσματος, τὸ ὁποῖον ἀνεκαθεν στὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐτελεῖτο μαζί μὲ τὸ βάπτισμα.

Στὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν, πού οἱ ἄνθρωποι συνήθως βαπτίζονταν σὲ ὥριμη ἡλικία, τῆς βαπτίσεως προηγεῖτο τριετής κατήχησις ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον καὶ τοὺς ἱερεῖς.

Μετὰ τὸν 4ο αἰ., ὅμως, πού ἐπεκράτησε ὁ νηπιοβαπτισμὸς, τὴν εὐθύνη τῆς κατήχησεως ἔχει μετὰ τὸ βάπτισμα ὁ ἀνάδοχος μαζί μὲ τοὺς γονεῖς τοῦ παιδιοῦ καὶ τοὺς διδασκάλους τῆς Ἐκκλησίας. Ὅταν, λοιπόν, τελοῦνται οἱ προβαπτισματικὲς τελετὲς (ἢ λεγομένη «κατήχησις»), ὁ ἀνάδοχος εἶναι ἐκεῖνος πού ἐκ μέρους τοῦ βαπτιζομένου ἀποτάσσει τὸν σατανᾶ (ἀρνεῖται δηλαδὴ ὁ,τιδήποτε ἔχει σχέση μὲ τὸν διάβολον καὶ τὴν δαιμονικὴν ἐνέργειαν), συντάσσεται μὲ τὸν Χριστό, ὁμολογεῖ τὴν ἀληθινὴν πίστη ἀπαγγέλλοντας τρεῖς φορὲς τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως καὶ προσκυνεῖ τὴν Ἁγίαν Τριάδα.

Ἀπὸ αὐτὰ τὰ λίγα, πού ἀναφέραμε, καταδεικνύεται πόσο μέγα καὶ σημαντικὸ μυστήριον εἶναι τὸ μυστήριον τῆς βαπτίσεως καὶ πόσο καταλυτικὴ σημασία ἔχει γιὰ τὴν πορείαν μας πρὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ γιὰ τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν μας. Κι ὅμως αὐτὸ τὸ μέγα ἐκκλησιαστικὸ μυστήριον ἀπειλεῖται σήμερον, ὅσο ποτὲ ἄλλοτε, ἀπὸ τὰ σαράκι τῆς ἐκκοσμι-

ἀπό τὸν τρόπο ἐνδυμασίας του ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν ὄλη συμπεριφορὰ του μέσα στὸν ναό.

- Ὁ ρόλος τοῦ ἀναδόχου, πού, ὅπως διαφάνηκε ἀνωτέρω, εἶναι

κεύσεως. Πολλὰ θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε γύρω ἀπὸ αὐτὸ τὸ μεγάλο θέμα. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἔκταση αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου δὲν μᾶς ἐπιτρέπει κάτι τέτοιο, θὰ ἀρκεστοῦμε σὲ κάποιες γενικὲς καὶ τηλεγραφικὲς ἐπισημάνσεις:

- Τὸ μυστήριο τῆς βαπτίσεως ἐκλαμβάνεται ἀπὸ πολλοὺς ἀνθρώπους περισσότερο ὡς κοινωνικὸ καὶ οἰκογενειακὸ γεγονός, παρὰ ὡς γεγονός ἐκκλησιαστικὸ καὶ σωτηριολογικὸ. Πολλοὶ γονεῖς βαπτίζουν τὰ παιδιά τους μᾶλλον γιατί ἔτσι ἐπιτάσσει τὸ ἔθιμο ἢ ἡ παράδοση τοῦ τόπου μας, παρὰ

γιατὶ τὸ μυστήριο αὐτὸ εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ τὴ σωτηρία τους. Ὁ κόσμος, ἐπίσης, συμμετέχει στὸ μυστήριο τῆς βαπτίσεως ὡς ἐὰν νὰ συμμετέχει σὲ μιὰ κοσμικὴ ἐκδήλωση καὶ ὄχι σὲ ἕνα ἐκκλησιαστικὸ μυστήριο, κάτι πὺ εἶναι ἐμφανὲς τόσο

τόσο οὐσιαστικὸς, κατήντησε στὶς μέρες μας νὰ εἶναι ἐντελῶς τυπικὸς. Βαπτίζοντας ἕνα παιδάκι ἀποκοῦμε καινούργιους κουμπάρους, ἐνῶ τὰ καθήκοντά μας ἐξαντλοῦνται, κατὰ τὸ πλεῖστον, στὸ νὰ κάνουμε κάποιες ἐπισκέψεις καὶ νὰ προσφέρουμε κάποια δῶρα στὸ βαπτιστικὸ μας στὴ διάρκεια τῆς χρονιάς. Ὡς ἐκ τούτου, πολλοὶ δυσκολεύονται νὰ κατανοήσουν γιατί ἡ Ἐκκλησία μας θέτει ὄρους καὶ προϋποθέσεις γιὰ νὰ ἀποδεχθεῖ κάποιον ὡς ἀνάδοχο (πρέπει νὰ εἶναι ἀπαραιτήτως ὀρθόδοξος χριστιανός, νὰ εἶναι ἐνήλικας καὶ νὰ μὴν ἔχει ἀρνηθεῖ τὴν πίστη ἢ τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως συμβαίνει π.χ. στὴν περίπτωση πὺ ἔχει τελέσει μόνο πολιτικὸ γάμο καὶ συνειδητὰ ἀρνεῖται νὰ τελέσει γάμο στὴν Ἐκκλησία).

- Τὰ ἐμφώτια ἐνδύματα (= βαπτιστικὰ ροῦχα) πρέπει ἀπαραιτήτως, κατὰ τὴ μακραίωνη παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας, νὰ εἶναι

λευκά, κάτι που φανερώνει τον φωτισμό και την καθαρότητα του νεοφωτίστου. Όσο πιο σπύλο τόσο καιρό αυτό ζήτημα καθορίζουν τα δεδομένα στις μέρες μας οι βιομηχανίες βαπτιστικών ειδών, με αποτέλεσμα να προωθούνται στην αγορά ένα σωρό χρώματα και αποχρώσεις. Ευτυχώς που τα τελευταία χρόνια βρίσκει κανείς, έστω και με δυσκολία, λευκά έμφώτια ενδύματα.

- Η λαμπάδα, ή όποια συμβολίζει τον φωτισμό του Χριστού, που έλαβε ο νεοφώτιστος, κατήντησε παιδικό παιχνίδι, αφού τοποθετούνται πάνω σε αυτήν κούκλες, αρκουδάκια και διάφορα άλλα ζωάκια, χάνοντας μ' αυτόν τον τρόπο την ιερότητά της.

- Έσχάτως μάλιστα εμφανίστηκε και μιὰ νέα συνήθεια, που ευτυχώς λόγω της αντιδράσεως των πλείστων ιερέων δεν μπόρεσε να καθιερωθεί. Πρόκειται για τη συνήθεια να τοποθετείται πάνω στην κολυμβήθρα στεφάνι με λουλούδια. Η κολυμβήθρα, όμως, δεν είναι ένα κοσμικό αντικείμενο, αλλά ένα λειτουργικό σκεύος με βαθειά θεολογική σημασία, αφού εντός αυτής αναγεννάται ο άνθρωπος στη νέα εν Χριστώ ζωή. Όσο

φαιδρό και βλάσφημο θα ήταν να στολίζαμε, επί παραδείγματι, με λουλούδια το άγιο ποτήριο, από το οποίο μεταλαμβάνουμε το Σώμα και το Αίμα του Κυρίου, άλλο τόσο φαιδρό και βλάσφημο είναι και το να στολίζουμε με λουλούδια την κολυμβήθρα.

- Ο βαπτιστικός σταυρός δεν είναι ένα κόσμημα, που στολίζει απλώς το στήθος μας, αλλά αποτελεί ισόβιο σύμβολο της χριστιανικής μας ιδιότητας. Πρέπει, κατά ταύτα, απαραίτητως να είναι εις τύπον του Σταυρού του Κυρίου, να είναι αληθινός σταυρός και όχι ό,τιδήποτε άλλο, όπως ενίοτε συμβαίνει τα τελευταία χρόνια.

Ο μόνος τρόπος ν' αναχαιτίσουμε αυτήν τη λαίλαπα της έκκοσμηκέυσεως είναι ή συνειδητή προσπάθεια να ξαναβαπτιστούμε στα νάματα της ορθοδόξου παραδόσεώς μας. Στην περίπτωση δέ του μυστηρίου της βαπτίσεως να ξαναδοῦμε το ὄλο θέμα στην αληθινή του διάσταση. Όταν κανείς συνειδητοποιεί τί πραγματικά σημαίνει βάπτισμα, τότε όλα ὅσα ἀναφέραμε πιὸ πάνω καθίστανται αὐτονόητα.

Ἡ ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος μέσα ἀπὸ τὰ πρῶιμα κυπριακὰ ἀγιολογικὰ κείμενα (4ος - 7ος αἰ.)

Ἀρχιμ. Γρηγόριου Ἀ. Ἰωαννίδη
Ἐπίκουρου Καθηγητῆ Λειτουργικῆς
Θεολογικῆς Σχολῆς Ἐκκλησίας Κύπρου

Ἡ ἐντολή τοῦ ἀναστάτος Κυρίου στοὺς ἀποστόλους καὶ μαθητῆς Του «πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν» (Ματθ. κη', 19-20) ἐφαρμόζεται καὶ βιώνεται ἀδιάκοπα στὴν Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου γιὰ εἴκοσι ὀλόκληρους αἰῶνες μέχρι σήμερα.¹

Οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων τεκμηριώνουν τόσο τὴν παρουσία τῶν Κυπρίων στὴν πρώτη Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων, ὅσο καὶ τὴ συμμετοχή τους στὴν ἴδρυση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀντιόχειας μὲ πρωταγωνιστικὴ μορφή, ἐκείνῃ τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα (Πράξ. δ', 36). Τὸ νησί τῆς Κύπρου, γεωγραφικὸ σταυροδρόμι μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ

Δύσης, θὰ δεχθεῖ ἀπὸ τοὺς πρῶτους κίβλας ἀποστολικοὺς χρόνους τὸν χριστιανισμὸ καὶ συγκεκριμένα ἀμέσως μετὰ τὸν διωγμὸ ἐπὶ τοῦ πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου γύρω στὸ 34 μ.Χ. (Πράξ. η', 1 καὶ ια', 19). Λίγα χρόνια ἀργότερα, τὸ 45 μ.Χ., ἡ ἀφιξὴ καὶ ἱεραποστολικὴ δράση στὸ νησί τῶν Ἀποστόλων Βαρνάβα, Παύλου καὶ Μάρκου στὰ πλαίσια τῆς Α' Ἀποστολικῆς περιουσίας, θὰ σηματοδοτήσῃ τὴν ἴδρυση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καὶ τὴ συγκρότηση τῆς πρώτης ὀργανωμένης χριστιανικῆς κοινότητας (Πράξ. ιγ', 1-12).

Ἡ ἐπιστροφὴ τῶν Ἀποστόλων Βαρνάβα καὶ Μάρκου στὴν Κύπρο μετὰ τὴν Ἀποστολικὴ Σύνοδο τῶν Ἱεροσολύμων στὶς ἀρχές τοῦ 50 μ.Χ. (Πράξ. ιε', 36-39) θὰ βοηθήσῃ τὴν ἐξάπλωση καὶ ἐδραίωση τοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος στὸ νησί.

¹ Γιὰ μιὰ ὀλοκληρωμένη συζήτηση γύρω ἀπὸ τὴν ἀκολουθία τοῦ Βαπτίσματος στὶς κυπριακὲς λειτουργικὲς πηγὲς μὲ ὅλη τὴν περαιτέρω βασικὴ βιβλιογραφία, βλ. Ἀρχιμ. Γ. Α. Ἰωαννίδης, "Christian Initiation in the Cypriot Liturgical Sources", (ἐπιμέλεια Η. Brakmann, T. Chronz, C. Sode) «*Neugeboren aus Wasser und Heiligen Geist*». *Kölner Kolloquium zur Initiatio Christiana*, (Jerusalem Theologisches Forum 37) Köln 2020, 273-332.

Ἔτσι ὥστε στὶς ἀρχὲς ἤδη τοῦ 4ου αἰώνα νὰ ἔχουμε καθολικὴ ἐπικράτηση τοῦ χριστιανισμοῦ σὲ ὅλο τὸ νησί, τὴν παρουσία τριῶν ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου στὴν Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τὸ 325 μ.Χ., ἐνῶ λίγο ἀργότερα θὰ ἀξιωθεῖ νὰ ἔχει στὸν ἀρχιεπισκοπικὸ θρόνο τῆς τῆ μεγάλης θεολογικῆ μορφῆ τοῦ Ἁγίου Ἐπιφανίου.²

Στὴν παροῦσα μελέτη θὰ ἐπικεντρωθοῦμε στὶς σημαντικὲς λειτουργικὲς πληροφορίες ποὺ ἀντλοῦμε γύρω ἀπὸ τὸ μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος στὴν Κύπρο μέσα ἀπὸ τὰ πρῶμα ἀγιολογικὰ κείμενα «τῶν ἐν Κύπρῳ» διαλαμψάντων Ἁγίων μεταξὺ τοῦ 4ου καὶ τοῦ 7ου

αἰώνα.³

Α. Ὁ Βίος τοῦ Ἁγίου Ἡρακλειδίου (μέσα ἢ β' μισὸ τοῦ 5ου αἰ. – BHG 743):⁴

Στὸν Βίον περιγράφονται συνολικὰ ὀκτὼ περιπτώσεις βαπτίσεων συμπεριλαμβανομένης καὶ αὐτῆς τοῦ Ἁγίου Ἡρακλειδίου:

1. Βάπτισμα τετρακοσίων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἀνάμεσά τους ἡ Τροφίμη μὲ τὸν γιὸ καὶ τὴ συγγένισά της Μακεδονία.⁵

2. Βάπτισμα ναυτικοῦ καὶ ὄσων ἐσώθησαν στὸ πλοῖο ἀπὸ βέβαιο θάνατο στὴ φουρτουνιασμένη θάλασσα.⁶

3. Βάπτισμα Ἁγίου Ἡρακλειδίου

² Γιὰ τὴν εἰσαγωγή καὶ ἐδραίωση τοῦ χριστιανισμοῦ στὴν Κύπρο, βλ. αὐτ. 273-274 (μὲ ὅλη τὴν περαιτέρω βιβλιογραφία στὶς ὑποσημειώσεις 1-5).

³ Βλ. αὐτ. 275-276 καὶ ὑποσημ. 7. Βλ. ἐπίσης Στ. Εὐθυμιάδης, *Ἡ βυζαντινὴ ἀγιολογία τῆς Κύπρου. Οἱ ἅγιοι, οἱ συγγραφεῖς καὶ τὰ κείμενα (4^{ος} – 13^{ος} αἰῶνας)*, (Πηγὲς καὶ Μελέτες τῆς Κυπριακῆς Ἱστορίας 85) Λευκωσία 2020.

⁴ Γιὰ μιὰ βαθύτερη συζήτηση γύρω ἀπὸ τίς λειτουργικὲς πληροφορίες τῶν πρῶμων κυπριακῶν ἀγιολογικῶν κειμένων, βλ. Ἀρχμ. Γ. Α. Ἰωαννίδης, “Christian Initiation” 276-289. Γιὰ τὴν ἔκδοση τοῦ Βίου τοῦ Ἁγίου Ἡρακλειδίου, βλ. F. Halkin, “Les Actes Apocryphes de Saint Héraclide de Chypre disciple de l’apotre Barnabé”, *Analecta Bollandiana* 82 (1964) 133-170.

⁵ Αὐτ. 143-144: «Εἰσελθοῦσα δὲ Τροφίμη εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτῆς ἔλαβεν ὀθόνην λαμπρὰν καὶ ἐνέδυσεν ἑαυτήν, ὁμοίως καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς· καὶ ἡ μηδέποτε ὀφθεισά τι, λαβομένη τὸν υἱὸν αὐτῆς καὶ Μακεδονίαν τὴν αὐτῆς συγγενίδα ἐξῆλθεν ἅμα τοῖς ὁσίοις πατράσιν βοῶσα καὶ λέγουσα· «Πιστεύω εἰς Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ὑφ’ ὑμῶν κηρυσσόμενον.» Καὶ ἀπελθόντων ἡμῶν ἐν τῷ ναφ τοῦ Θεοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς εἰρήνην ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν Ἡρακλείδιος· καὶ ἐβαπτίσθησαν ἄνδρες καὶ γυναῖκες ὡσεὶ τετρακόσιοι· καὶ ἦν πολλὴ χαρὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ».

⁶ Αὐτ. 144-146. «Ὁ δὲ πατὴρ Ἡρακλείδιος μὴ μελλήσας, λαβόμενος τοῦ θεοῦ λόγου κατήχησεν αὐτοὺς ... καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐκέλευσεν τῆς ἀφέσεως τὸ λουτρὸν γενέσθαι· καὶ λαβὼν ἐβάπτισεν αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος», αὐτ. 145.

ἀπὸ τοὺς ἀποστόλους Βαρνάβα καὶ Μᾶρκο.⁷

4. Βάπτιση δεκαπέντε ἐθνικῶν ἀνδρῶν.⁸

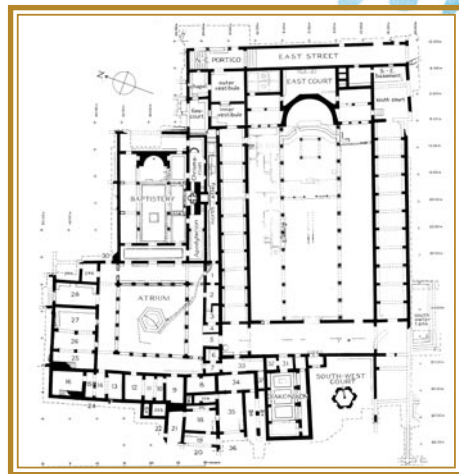
5. Βάπτιση Τιμοθέου «ἀπὸ χωρίου Λαμπαδιοῦ».⁹

6. Βάπτιση φωτιζομένων ἀπὸ τὸ χωριὸ Πέρα.¹⁰

7. Βάπτιση Ἀλεξάνδρου, Γελασί-ου μὲ τοὺς τρεῖς υἱούς του.¹¹

8. Βάπτιση οἰκογένειας Φιλοθέου, μὲ τὴ σύζυγό του Νυμφᾶ καὶ τὸν γιό του Ἰέριο.¹²

Κατεξοχὴν μαρτυρεῖται τὸ ὁμα-δικὸ βάπτισμα (Αρ. 1, 2, 4, 6, 7, 8), τὸ ὁποῖο φθάνει μέχρι καὶ τετρα-κόσιους ἀνθρώπους (Αρ. 1), χωρὶς νὰ ἀποκλείεται καὶ ἡ μεμονωμένη περίπτωση βάπτισης πιστοῦ, ὅπως

*Σχέδιο Βασιλικῆς Κουρίου
μὲ τὸν χώρο τοῦ Βαπτιστηρίου
(A. H. S. Megaw, Kourion.
Excavations in the Episcopal
Precinct, (Dumbarton Oaks Studies
38) Washington D.C. 2007,
σ. 75)*

⁷ Αὐτ. 150-151.

⁸ Αὐτ. 151-152: «Πρωίας δὲ γενομένης, συνήλθον οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου βοῶντος οὕτως· «Οἱ τοῦ Θεοῦ δούλοι, ἐλεήσατε ἡμᾶς.» Εἶπεν δὲ πρὸς Μνάσωνα ὁ πατὴρ Ἡρακλείδιος· «Δῶμεν αὐτοῖς τὸ λουτρὸν τῆς ζωῆς.» Γεναμένης δὲ πάσης τῆς ἀποκρίσεως, ἐβαπτίσθησαν ἄνδρες τε ὡσεὶ ἑξήκοντες.»

⁹ Αὐτ. 154-155: «Τιμόθεος ... παρεκάλει τὸν πατέρα Ἡρακλείδην λέγων· «Πάτερ, οὐ βούλομαι ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἐμὴν χώραν, ἀλλὰ δέομαί σου, ποιήσον με χριστιανόν.» Καὶ λαβὼν κατήχησεν αὐτὸν καὶ ἐβάπτισεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.»

¹⁰ Αὐτ. 156-158. «Πληρωθείσης δὲ τῆς Τεσσαρακοστῆς καὶ φθασάντων τῶν σωτηρίων ἡμερῶν τοῦ πάθους τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ... οἱ ἐν τῷ προαστείῳ Πέραν οἰκοῦντες δούλοι Θεοῦ ὅσοι ἦσαν προσελθόντες τῷ βαπτίσματι», αὐτ. 156.

¹¹ Αὐτ. 158-160. «Οἱ δὲ προσέπεσαν τοῖς ποσὶν Μνάσωνος τοῦ διδασκάλου βοῶντες· «τὸν Ἰησοῦν, ὃν κηρύττετε, ποιήσον ἡμᾶς χριστιανούς, οἷος εἶ καὶ σύ.» ... Καὶ ἀνελθὼν ὁ πατὴρ ἡμῶν Μνάσων ἀνήγγειλεν τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἡρακλείδῃ πάντα· καὶ ἐπιτρέπει Μνάσωνι τῷ πατρὶ καὶ Ἀετίῳ τῷ διακόνῳ καὶ τοῖς λοιποῖς κατελθεῖν καὶ δοῦναι αὐτοῖς τὴν ἐν Κυρίῳ σφραγίδα. Καὶ ἦν πολλὴ χαρὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ», αὐτ. 159-160.

¹² Αὐτ. 160-163.

ἐκεῖνη τοῦ Ἁγίου Ἡρακλείδου (Αρ. 3) καὶ τοῦ Τιμοθέου (Αρ. 5). Τὸ βάπτισμα ἀπευθύνεται κυρίως σὲ ἐνήλικες, τρεῖς δὲ περιπτώσεις ἀναφέρονται καὶ σὲ βαπτίσεις οἰκογενειῶν (Αρ. 1, 7, 8).

Συνοψίζουμε στὴ συνέχεια τὰ βασικά στάδια τῆς πορείας μέχρι καὶ τὸ βάπτισμα ὅπως καταγράφονται στὶς ὀκτὼ παραπάνω περιπτώσεις:

ἽΟλες οἱ περιπτώσεις βαπτίσεων προϋποθέτουν ἔντονη ἐπιθυμία καὶ ἐπίμονη αἴτηση, ἐλεύθερη ἀπόφαση καὶ βούληση τῶν ὑποψήφιων.¹³

Ἡ οὐσιαστικὴ κατήχηση ἀποτελεῖ ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ προετοιμασία τῶν ὑποψήφιων. Τὴν εὐθύνη τῆς κατήχησης ἔχει ἀποκλειστικὰ ὁ ἐπίσκοπος¹⁴ βοηθούμενος ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους, ἐνῶ αὐτὴ γίνεται συστηματικὰ, στὴ βάση

τῆς ἐρμηνείας τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ σκοπὸ ἔχει νὰ ὀδηγήσει στὴν ἐσωτερικὴ ἀλλοίωση τῶν κατηχουμένων.¹⁵

Τὸ τελευταῖο στάδιο τῆς κατήχησης ἐπικεντρώνεται ἀποκλειστικὰ στὴν προετοιμασία γιὰ τὸ βάπτισμα μέσα ἀπὸ τὰ κείμενα τῶν προφητῶν καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης.¹⁶

Οἱ ἀπαραίτητες προβαπτισματικὲς ἀκολουθίες περιλαμβάνουν τὴν τελικὴ καταληκτικὴ κατήχηση, τὴν ἀπόταξη τοῦ Σατανᾶ, τὴ σύνταξη μὲ τὸν Χριστὸ μὲ τὴν ὁμολογία τῆς πίστεως, ὁ ἐπίσκοπος δίνει τὴν εὐλογία τῆς εἰρήνης στὸ ναὸ καὶ ἀκολουθεῖ τὸ βάπτισμα.¹⁷

Κατεξοχὴν περίοδος ἐτοιμασίας τῶν κατηχουμένων γιὰ νὰ λάβουν τὸ βάπτισμα εἶναι ἡ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ μὲ τὶς βαπτίσεις νὰ τελοῦνται στὴν ἀγρυπνία τοῦ Πά-

¹³ Αὐτ. 145, 151, 155. Αὐτ. 159: «Οἱ δὲ προσέπεσαν τοῖς ποσὶν Μνάσωνος τοῦ διδασκάλου βοῶντες· «Τὸν Ἰησοῦν, ὃν κηρύττεις, ποίησον ἡμᾶς χριστιανούς, οἷος εἶ καὶ σύ.» Βλ. ἐπίσης αὐτ. 162: «Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα προσέπεσαν τοῖς ποσὶν τοῦ πατρὸς Ἡρακλείδου λέγοντες· «Πιστεύομεν εἰς τὸν ὑπὸ σοῦ κηρυσσόμενον Θεόν, ὅτι μεγάλα δύναται. Ἄξιούμέν σε, πάτερ, ποίησον ἡμᾶς χριστιανούς γενέσθαι.» Καὶ ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ὅσοι πατέρες Ἡρακλείδιος καὶ Μνάσων εἶπαν αὐτοῖς· «Οἱ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ἔλθετε ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ· καὶ αὐτὸς ὑμῖν δώσει τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν».

¹⁴ Αὐτ. 145: «Ὁ δὲ πατὴρ Ἡρακλείδιος μὴ μελλήσας, λαβόμενος τοῦ θείου λόγου κατήχησεν αὐτοὺς λέγων ...». Αὐτ. 155: «καὶ λαβὼν κατήχησεν αὐτὸν ...». Αὐτ. 162: «κατηχοῦντον ὑπὸ τῶν θείων γραφῶν».

¹⁵ Αὐτ. 151: «καὶ τούτων ἀκούων τῶν ῥημάτων κατενυσσόμενῃ τῇ ψυχῇ καὶ οὐκ ἐδυνάμην ὑποστρέψαι· ἀλλ' ἐπὶ πλεῖον κατηχοῦν με».

¹⁶ Αὐτ. 145-146, 156-158, 162-163.

¹⁷ Αὐτ. 143-144. Βλ. ἐπίσης αὐτ. 152: «γεναμένης δὲ πάσης τῆς ἀποκρισεως, ἐβαπτίσθησαν ἄνδρες τε ὡσεὶ ἐ΄».

σχα (Αρ. 6).¹⁸

Ὁ ἐπίσκοπος συνοδευόμενος καὶ συνεπικουρούμενος ἀπὸ ἱερεῖς, διακόνους καὶ διακόνισσες, προΐσταται τῶν ὁμαδικῶν βαπτίσεων στὸ βαπτιστήριο,¹⁹ ἐὰν δὲ παραστῆ ἀνάγκη, δίνει ὁ ἴδιος ἐντολὴ σὲ ἱερεῖς καὶ διακόνους γιὰ τέλεση τοῦ μυστηρίου.²⁰

Οἱ διάκονοι προσφέρουν τοὺς ὑποψήφιους γιὰ βάπτισμα στοὺς ἱερεῖς γιὰ τὴ χρήση μὲ τὸ ἐπορκιστὸ ἔλαιο καὶ ἐν συνεχείᾳ ὁ ἀρχιερέας τελεῖ τὴν τρίτῃ βάπτισμα στὸ νερὸ στὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδας.²¹

Ἡ τρίτῃ βάπτισμα στὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδας γίνεται στὸ νερὸ,²² εἴτε τοῦ βαπτιστηρίου τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ,²³ εἴτε τοῦ ποταμοῦ.²⁴

Παρόλο πὺ δὲν γίνεται ἄμεση ἀναφορὰ στὴ χρήση μὲ τὸ Ἅγιο Μύρο, αὐτὴ θεωρεῖται αὐτονόητη καὶ ἀκο-

*Βασιλική Κουρίου
μὲ τὸν χώρο τοῦ Βαπτιστηρίου
(Φωτογραφία Τμήμα
Ἀρχαιοτήτων Κύπρου)*

λουθεῖ ἀμέσως μετὰ τὴν τρίτῃ βάπτισμα στὸ νερὸ. Στὴν περίπτωση τῆς βάπτισμα τῶν ναυτικῶν (Αρ. 2), ἔμμεσα γίνεται ἀναφορὰ στὴν ἐπέλευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μετὰ τὴ βάπτισμα στὸ νερὸ.²⁵

Ἐνδυση μὲ τὰ ἐμφότια ἐνδύμα-

¹⁸ Αὐτ. 156: «Πληρωθεῖσης δὲ τῆς τεσσαρακοστῆς καὶ φθασάντων τῶν σωτηρίων ἡμερῶν τοῦ πάθους τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ... οἱ ἐν τῷ προαστείῳ Πέραν οἰκοῦντες δούλοι Θεοῦ ὅσοι ἦσαν προσελθόντες τῷ βαπτίσματι ...».

¹⁹ Αὐτ. 162-163.

²⁰ Αὐτ. 160: «Καὶ ἀνελθὼν ὁ πατήρ ἡμῶν Μνάσων ἀνήγγειλεν τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἡρακλειδῇ πάντα· καὶ ἐπιτρέπει Μνάσωνι τῷ πατρὶ καὶ Ἀετίῳ τῷ διακόνῳ καὶ τοῖς λοιποῖς κατελθεῖν καὶ δοῦναι αὐτοῖς τὴν ἐν Κυρίῳ σφραγίδα».

²¹ Αὐτ. 162-163: «καὶ λαβόντες Ἀέτιος καὶ Κλήσιππος οἱ διάκονοι προσέφερον ἕνα ἕκαστον αὐτῶν τοῖς πρεσβυτέροις Μνάσωνι καὶ Γρηγορίῳ, οἵτινες τὸ ἔλαιον τῆς χρήσεως ἤλειψον· καὶ ἐβάπτισαν αὐτοὺς (= ὁ πατήρ Ἡρακλειδῆος) εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος».

²² Αὐτ. 145, 151, 155, 163.

²³ Αὐτ. 162-163.

²⁴ Αὐτ. 151: «Καὶ ἐλθόντες εἰς Σολίου ποταμὸν ἐβάπτισάν με εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

²⁵ Αὐτ. 145: «τῆς τοῦ Χριστοῦ σωτηρίας ἡμᾶς καταξίωσον καὶ δούλους ἡμᾶς κατα-

τα «ὀθόνην λαμπράν».²⁶

Οἱ νεοφώτιστοι εἰσέρχονται σπὸν κυρίως ναό (καθεδρικό) καὶ μετέχουν γιὰ πρώτη φορά στή Θεία Λειτουργία με ἀποκορύφωμα τῆ Θεία Κοινωνία. Ἀκολουθοῦν οἱ ἐπισκοπικὲς νουθεσίαι καὶ ἡ ἀπόλυση. Ἡ ἐπόμενη σύναξη τὸ πρωὶ σπὸν καθεδρικό ναό προϋποθέτει τῆ συμμετοχὴ τῶν νεοφώτιστων.²⁷

Ἡ βάπτισμα ἀποτελεῖ κορυφαῖο ἐκκλησιαστικὸ γεγονός πὸν ἀφορᾷ ὅλη τὴν τοπικὴ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία καὶ συμμετέχει ἐνεργὰ σὲ αὐτό, «καὶ ἦν πολλὴ χαρὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ».²⁸

Τὸ βάπτισμα ὀνομάζεται «τῆς ἀφέσεως τὸ λουτρὸν»,²⁹ «τὸ λουτρὸν τῆς ζωῆς»,³⁰ «λουτρὸν τῆς παλλιγενεσίας»,³¹ «ἐν Κυρίῳ σφραγίδα»³² βασικοὶ θεολογικοὶ καὶ λειτουργικοὶ ὄροι τῆς χριστιαν-

νικῆς γραμματείας τῶν τεσσάρων πρώτων αἰώνων.

Στὴν περίπτωσι Ἄρ. 8 διασώζεται ἡ πλήρης περιγραφή τῆς ἀκολουθίας τοῦ βαπτίσματος: κήρυγμα, αἴτησι γιὰ νὰ γίνουσι χριστιανοί, ἄφιξι στὴν Ἐκκλησία, εἴσοδος σπὸν ναό (οἱ διάκονοι μεταφέρουσι τὰ Εὐαγγέλια), προβαπτισματικὲς διατάξεις (καταληκτικὴ κατήχησι καὶ ὁμολογία τῆς πίστες), οἱ διάκονοι προσφέρουσι τοὺς ὑποψήφιους, ἡ χρῆσι τῶν ὑποψήφιων με τὸ ἐπορκιστὸ ἔλαιο ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς, βάπτισμα σπὸν ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδας, συμμετοχὴ στὴ Θεία Λειτουργία καὶ στὴ Θεία Κοινωνία.³³

Β. Ὁ Βίος τοῦ Ἁγίου Αὐξιβίου (μέσα 5ου αἰ. – BHG 204):³⁴

Ἄναφορὰ γίνεται σπὸν βάπτισμα πὸν λαμβάνει ὁ Ἅγιος Αὐξίβιος

ξιωθῆναι αὐτοῦ ποίησον (= διὰ τοῦ βαπτίσματος)· καὶ Πνεύματος Ἁγίου ἡμᾶς ἐμπλησον (= με τὸ χρῆσμα τοῦ Ἁγίου Μύρου), ἵνα εἴμεθα σὺν σοί· καὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν διάσωσον εἰς τοὺς αἰῶνας».

²⁶ Αὐτ. 143.

²⁷ Αὐτ. 158. Βλ. ἐπίσης 163: «Καὶ πληρωθέντος τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ, μετελάβομεν πάντες τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ».

²⁸ Αὐτ. 144, 160.

²⁹ Αὐτ. 145.

³⁰ Αὐτ. 152.

³¹ Αὐτ. 156.

³² Αὐτ. 160.

³³ Αὐτ. 162-163.

³⁴ J. Noret, *Vita Sancti Avxibii*, (Corpus Christianorum Series Graeca 26) Brepols 1993- (ἐπιμέλεια ἔκδοσης) Π. Λαζάρου, Ὁ Ἅγιος Αὐξίβιος Α' ἐπίσκοπος Σόλων, Εὐρύχου-Λευκωσία 2015.

ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους Βαρνάβα καὶ Μάρκο: ὑπογραμμίζεται ὁ πόθος, ἡ πίστις καὶ ὁ ζήλος του γιὰ τὸν Χριστό, ἡ κατήχησις πὺν λαμβάνει καὶ ἡ βάπτισις στὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδας, καὶ τέλος ἡ μετάδοσις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μὲ ἐπίθεσις τῶν χειρῶν τοῦ Ἀποστόλου.³⁵

*Βασιλικὴ Κουρίου,
βαπτισματικὴ κολυμβήθρα
(Φωτογραφία Thomas Sagory)*

Σὲ ἀκόμη τρεῖς ἀναφορὲς σημειώνεται ἡ ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Αὐξιβίου διδασκαλία τῶν κατηγουμένων, ὁμολογία πίστεως καὶ χορήγησις τοῦ ἁγίου βαπτίσματος στὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδας:

1. «Ἡμέρα δὲ καὶ ἡμέρα προσετίθετο ὁ ὄχλος τῷ Κυρίῳ πιστεύων, καὶ ἐβαπτίζοντο εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ... ἐθεράπευεν πάντας διὰ τῆς ἐπικλήσεως τῆς ἀχράντου καὶ ζωοποιῦ Τριάδος· καὶ πιστεύοντες ἐβαπτίζοντο».³⁶

2. Βάπτισις τοῦ Αὐξιβίου ἀπὸ τὸ χωριὸ Σολοποταμίῳ «Πάτερ δός μοι τὴν ἐν Χριστῷ σφραγίδα». Καὶ

λαβόμενος ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν, καὶ διδάξας αὐτὸν τὰ περὶ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος, ἐβάπτισεν αὐτὸν εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίῳ Τριάδος».³⁷

3. Βάπτισις τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἁγίου Αὐξιβίου Θεμισταγόρα μετὰ τῆς συζύγου του «καὶ ἦσαν λοιπὸν ἐν τῷ ἐπισκοπεῖν διδασκόμενοι ὑπὸ τοῦ μακαρίου Αὐξιβίου. Καὶ ἐβάπτισεν αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».³⁸

³⁵ «Ὁ δὲ ἀπόστολος, ἰδὼν ὅτι ἔχει πόθον εἰς τὸν Χριστόν, καὶ ὅτι ἀνὴρ πιστὸς καὶ λόγιος ἐστίν, κατηχῆσας αὐτὸν ἱκανῶς, καὶ διδάξας τὸν περὶ τῆς ἀληθείας λόγον τοῦ Θεοῦ, κατελθὼν ἐπὶ τὴν πηγὴν, ἐβάπτισεν αὐτὸν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι αὐτὸν ἐπιθεῖς αὐτῷ τὰς χεῖρας, ἔδωκεν αὐτῷ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον», J. Noret, *Vita Sancti Anxibii*, (Corpus Christianorum Series Graeca 26) Brepols 1993, 180-181 (8.89-96).

³⁶ Αὐτ. 190 (16.295-306).

³⁷ Αὐτ. 190 (17.312-316).

³⁸ Αὐτ. 192 (20.354-357).

Γ. Ὁ Βίος τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνα ἐπισκόπου Τριμυθοῦντος, ἔργο ἐπισκόπου Πάφου Θεοδώρου (ἔτος 655 – BHG 1647):³⁹

Ὁ ἐπίσκοπος Πάφου Θεόδωρος ἐκφώνησε τὸν λόγο ἀφιερωμένο στὸν ἐορτάζοντα Ἅγιο Σπυρίδωνα στὸ ἀρχιερατικὸ συλλεiturγο πὸν ἔλαβε χώρα ἀνήμερα τῆς ἐορτῆς καὶ πανήγυρης τοῦ Ἁγίου στίς 14 Δεκεμβρίου στὸν ὁμώνυμο Ναὸ τοῦ στήν Τρεμετουσιᾶ, ἐνώπιον τοῦ χαριτόβρυτου ἀγίου λειψάνου καὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἁγίου. Ὁ ἴδιος ὁ συγγραφέας ἐξηγεῖ ὅτι γιὰ τὸν Βίο ἀνέτρεξε καὶ στηρίχθηκε τόσο σὲ προγενέστερες γραπτές πηγές ἀλλὰ καὶ ἀναζήτησε καὶ κατέγραψε προφορικές παραδόσεις καὶ μαρτυρίες, οἱ ὁποῖες ἀνάγονται κοντὰ στήν ἐποχὴ τῆς ζωῆς τοῦ Ἁγίου (ἀ' μισὸ 4ου αἰ.).

Σώζονται δύο ἀναφορές σὲ βάπτισμα ἀπὸ τὸν Ἅγιο Σπυρίδωνα:

1. Ὁ εἰδωλολάτρης σύζυγος τῆς «φιλόχριστης Σωφρονίας», Ὀλυμπος, ἀρνεῖται τὴν ἐθνικὴ πίστη, ὁμολογεῖ πίστη στὸν Χριστό, δέχεται ἐκτεταμένη κατήχηση ἀπὸ τὸν ἅγιο ἐπίσκοπο καὶ τέλος συγκατατίθεται καὶ λαμβάνει τὸ ἅγιο βάπτισμα.⁴⁰

2. Ἡ ἄφιξη τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνα στήν Ἀλεξάνδρεια καὶ ἡ συντριβὴ τοῦ εἰδωλολατρικοῦ ἀγάλματος γίνεται αἰτία μεταστροφῆς πολλῶν ἐθνικῶν στήν πίστη τοῦ Χριστοῦ, οἱ ὁποῖοι καὶ λαμβάνουν τὸ βάπτισμα στὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδας ἀπὸ τὸν πατριάρχη Ἀλεξανδρείας.⁴¹

(συνεχίζεται σὲ ἐπόμενο τεῦχος)

³⁹ P. Van den Ven, *La Légende de S. Spyridon évêque de Trimithonte*, (Bibliothèque du Muséon 33) Louvain 1953· (ἐπιμέλεια ἔκδοσης) Ἀρχιμ. Γ. Α. Ἰωαννίδης, *Βίος τοῦ Ἁγίου καὶ θαυματουργοῦ Σπυρίδωνος ἐπισκόπου Τριμυθοῦντος*, Ἱερά Μητρόπολις Τριμυθοῦντος - Ἰδάλιο 2021².

⁴⁰ «λοιπὸν δὲ καὶ τοῦ ἀγίου πατρὸς ἡμῶν πολλὰ κατήχησαντος τὸν ἄνδρα, ἐπέισθη δέξασθαι τὴν ἐν Χριστῷ σφραγίδα, ὥστε γενέσθαι χαρὰν μεγάλην ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ διὰ τῆς παρουσίας τοῦ ἀγίου», βλ. P. Van den Ven, *La Légende de S. Spyridon évêque de Trimithonte*, (Bibliothèque du Muséon 33) Louvain 1953, 73.12-16.

⁴¹ Αὐτ. 87.8 – 88.1: «πλήθη Ἑλλήνων τε καὶ ἐθνικῶν, ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἐπίστευσαν τῷ Χριστῷ καὶ προσῆλθον τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ καθολικῆ ἐκκλησίᾳ. οὐστὶνας ὁ πατριάρχης δεξάμενος παρεκάλει τὸν ἅγιον δούλον τοῦ Θεοῦ Σπυρίδωνα δοῦναι αὐτοῖς τὴν ἐν Χριστῷ σφραγίδα, ὡς δι' αὐτοῦ προσελθοῦσιν τῇ τῶν χριστιανῶν ὀρθοδόξῳ πίστει. ὁ δὲ ἀληθῶς ταπεινόφρων καὶ ἅγιος τοῦ Θεοῦ ἱεράρχης τοῦτο ποιῆσαι ἀνένευσεν, τῷ δὲ ἀγιωτάτῳ πάπῳ τοῦτο ποιεῖν ἐδυσώπει, ὡς τούτου ὑπὸ τοῦ Θεοῦ προχειρισθέντος αὐτόθι. ὁ δὲ ἀγιώτατος πατριάρχης μετὰ πολλῆς αἰδοῦς τε καὶ εὐλαβείας τὰ ὑπὸ τοῦ δικαίου αὐτῷ ἐνταλθέντα ὡς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ προσταχθέντα ἐποίησεν, καὶ ἐβάπτισεν ἅπαντα τὸν προσελθόντα λαὸν εἰς τὸ ὄνομα τῆς τρισυποστάτου μᾶς οὐσίας Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος».

ΣΧΟΛΉ ΚΑΤΗΧΟΥΜΕΝΩΝ Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου

Οἶκ. Ἰωάννου Κυπριανοῦ
Θεολόγου

«Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη» (Ματθ. κη', 19). Μὲ τὴ βαρυσήμαντη αὐτὴ ἐντολή πρὸς τοὺς μαθητὲς του, ὁ Κύριος εὐλόγησε τὴν ἔναρξη τοῦ εὐαγγελικοῦ ἔργου σὲ ὅλα τὰ ἔθνη καὶ ἔτσι ὁ λόγος τοῦ Κυρίου βγαίνει γιὰ πρώτη φορὰ ἔξω ἀπὸ τὰ στενά ὄρια τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας.

Ἡ Κύπρος μας βρισκόμενη στὸ «σταυροδρόμι» τριῶν ἡπείρων, ἀνέκαθεν δεχόταν κατὰ καιροὺς μεγάλο ἀριθμὸ ἀλλοδαπῶν πού ἐγκαθίσταντο στὸ νησί γιὰ διάφορους λόγους. Ὡς γνωστό, εἰδικότερα τὰ τελευταία εἴκοσι χρόνια ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀλλοδαπῶν στὴν Κύπρο αὐξήθηκε ἀκόμη περισσότερο γιὰ δύο βασικούς λόγους. Γιὰ ἐξασφάλιση ἐργασίας καθὼς καὶ γιὰ φοίτηση σὲ διάφορα ἰδιωτικά ἐκπαιδευτικά ἰδρύματα.

Κατὰ τὴν παραμονή τους στὴν Κύπρο, ἀρκετοὶ ἀλλοδαποὶ ἐντυπωσιάστηκαν ἀπὸ τὸ πνευματικὸ κάλλος τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ γι' αὐτὸ ἐπέδειξαν ζωντὸ ἐνδιαφέρον γιὰ νὰ μά-

θουν περισσότερα γι' αὐτὴν ἢ ἀκόμα καὶ γιὰ νὰ γίνουν μέλη της. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία μας κλήθηκε ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα νὰ ἀνταποκριθεῖ στὶς διάφορες πνευματικὲς ἀναζητήσεις αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων.

Πρὸς τὸν σκοπὸ αὐτό, τὸ 2008 μὲ πρωτοβουλία τοῦ Θεοφιλέστατου Ἐπισκόπου Καρπασίας κ. Χριστοφόρου ἰδρύθηκε ἡ «Σχολὴ Κατηχουμένων». Κατὰ καιροὺς ὁ τρόπος λειτουργίας τῆς Σχολῆς βελτιωνόταν γιὰ νὰ ἀνταποκριθεῖ περισσότερο στὶς ἀνάγκες τοῦ ἔργου τῆς κατήχησης.

Ἐπεύθυνος τῆς Σχολῆς εἶναι ὁ γράφων, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀναλάβει τὸν συντονιστικὸ ρόλο γιὰ τὴν ὁμαλὴ λειτουργία της.

Οἱ κατηχούμενοι προέρχονται τόσο ἀπὸ διάφορες θρησκείες (κυρίως τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας), ὅσο καὶ ἀπὸ διάφορες χριστιανικὲς ὁμολογίες, ὅπως γιὰ παράδειγμα τὸν προτεσταντισμὸ καὶ τὸν ρωμαιοκαθολικισμὸ.

Κάθε ἐνδιαφερόμενος ἐπικοινων-

νεϊ μέ τόν υπεύθυνο τῆς Σχολῆς, ὅπου καλεῖται σέ προσωπική συνέντευξη γιά νά διευκρινιστεῖ τό γλωσσικό καί πνευματικό του ἐπίπεδο. Συμπληρώνει ἐπίσης υπεύθυνη δήλωση ἀναφέροντας μερικά ἀπό τά προσωπικά του στοιχεῖα. Μέ τή δήλωση αὐτή ὁ ὑποψήφιος δηλώνει ὅτι ἡ ἐπιθυμία του νά κατηχηθεῖ καί νά βαπτιστεῖ δέν συνδέεται μέ ὅποιοδήποτε προσωπικό κίνητρο ὅπως γιά παράδειγμα τήν ἐξασφάλιση ἄδειας παραμονῆς του στήν Κύπρο. Μέ αὐτό τόν τρόπο ἡ Ἐκκλησία προσπαθεῖ νά περάσει τό μήνυμα στούς κατηχουμένους πῶς ὁ βασικός σκοπός τῆς μεταστροφῆς τους δέν πρέπει νά εἶναι ἄλλος ἀπό τή συνειδητή ἀποδοχή τῆς ἀλήθειας τοῦ Εὐαγγελίου.

Στή συνέχεια ἡ δήλωση τοῦ ὑποψηφίου φυλάγεται μέχρι νά συμ-

πληρωθεῖ ἱκανοποιητικός ἀριθμός κατηχουμένων, οὕτως ὥστε νά δικαιολογεῖται ἡ ἔναρξη καινούργιου τμήματος κατήχησης.

Στή Σχολή λειτουργοῦν δύο ἢ τρία τμήματα γιά ἀγγλόφωνους, ἐνῶ παράλληλα οἱ ἑλληνοφῶνοι κατηχούμενοι στέλλονται στίς ἐνορίες τους ὅπου τό ἔργο τῆς κατήχησης τους τό ἀναλαμβάνει ὁ κάθε προϊστάμενος.

Ἡ ἔναρξη τῶν μαθημάτων γίνεται συνήθως τόν Σεπτέμβριο καί τά μαθήματα διεξάγονται δύο φορές τόν μήνα, ἐνῶ ἡ διάρκεια κάθε μαθήματος εἶναι περίπου δύο ὄρες. Τά μαθήματα γίνονται σέ εἰδικά διαμορφωμένες αἴθουσες, οἱ ὁποῖες διαθέτουν κατάλληλο ἐξοπλισμό γιά ἀποτελεσματικότερη διδασκαλία.

Ἡ διδακτέα ὕλη ἀποτελεῖται ἀπό 28 κεφάλαια τά ὁποῖα εἶναι τόσο θεωρητικά ὅσο καί πρακτικά. Χρησιμοποιεῖται ἄφθονο ἐποπτικό ὕλικό μέ τή χρήση ὑπολογιστή, οὕτως ὥστε ἡ κατήχηση νά πραγματοποιεῖται κατά ἓνα εὐχάριστο καί ἐποικοδομητικό τρόπο.

Κατά τή διεξαγωγή τῶν μαθημάτων, στούς κατηχουμένους δίδονται δωρεάν βιβλία κατήχησης, προσευχητάρι, βιβλιαράκι Θείας Λειτουργίας καθώς καί Ἁγία Γραφή στή γλώσσα τοῦ κάθε κατηχουμένου.

Παράλληλα, κατά τή διάρκεια τής διεξαγωγής τών μαθημάτων ένθαρρύνεται ή συμμετοχή τών άλλοδαπών στην άγγλική λειτουργία πού τελείται τίς Κυριακές ανά δεκαπενθήμερο στό ύπόγειο έκκλησάκι τής Άγίας Σοφίας Στροβόλου.

Τά μαθήματα ολοκληρώνονται συνήθως τήν περίοδο του Πάσχα, όπου γίνεται ή όμαδική βάπτιση. Λίγο πριν τή βάπτιση οί κατηχούμενοι θά έξομολογηθοῦν (χωρίς πετραχίλι), οὔτως ώστε νά συνειδητοποιήσουν περισσότερο τή σημασία του πνευματικού άγωνιστικού φρονήματος, καθώς και για νά αποκτήσουν περισσότερη οικειότητα μέ τόν κατηχητή τους πού θά εἶναι στή συνέχεια ό πνευματικός τους, όταν θά εἶναι πλέον νέα μέλη τής Έκκλησίας μας.

Οί κατηχούμενοι φροντίζουν εκ τών προτέρων νά έξασφαλίσουν ανάδοχο πού θά συμμετέχει μαζί τους στή βάπτιση και πού στή συνέχεια θά τούς βοηθήσει στην όμαλή ένταξή τους στή ζωή τής Έκκλησίας μέ σκοπό τήν πνευματική τους άνέλιση.

Στούς κατηχούμενους δίδονται επίσης χιτώνες τούς όποιους θά φορέσουν κατά τήν ώρα τής τέλεσης του μυστηρίου. Έπειδή ή Έκκλησία γνωρίζει πώς πολλοί από τούς κατηχούμενους μπορεῖ νά άντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα, κατόπιν έντολής του Θεοφιλεσάτου Έπισκόπου Καρπασίας, τόσο τά μαθήματα όσο και οί βαπτίσεις τελοῦνται δωρεάν.

Πάντοτε, άπαρχής μέχρι σήμερα, ή κατήχηση θεωρεῖτο ως μία από τίς οὔσιαστικότερες διαστάσεις του εκκλησιαστικού έργου, ή όποια μάλιστα άναφερόταν σε όλες τίς ηλικίες και σε όλες τίς κοινωνικές τάξεις. Μέ βάση τήν άναφορά του Κυρίου στή σημασία τής κατήχησης πριν από τό βάπτισμα τών ένηλικων «ό πιστεύσας και βαπτισθείς σωθήσεται» (Μαρκ. ιστ', 16), θεωροῦμε πώς ή προετοιμασία κάθε κατηχούμενου για τό μεγάλο και σωτήριο τουτο μυστήριο εἶναι θεμελιώδης και άποτελεῖ άναπόσπαστο μέρος τής όλης διαδικασίας μεταστροφής του στην Όρθόδοξη Έκκλησία. Από τήν άλλη δε, για όλους εμάς άποτελεῖ πρότυπο διαρκούς άφύπνισης και αναθέρμανσης του ζήλου, ώστε νά έντροφοῦμε και νά έμβαθύνουμε άδιαλείπτως στή διδασκαλία τής Έκκλησίας μας.

Ἀποστολικό Ἀνάγνωσμα Ἁγίου Βαπτίσματος

Διακόνου Μιχαήλ Νικολάου
Θεολόγου

(Ρωμ. στ', 3-11)

«Ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καιρότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγονάμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα, τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συσταυρώθη ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ δὲ ἀπεθάρομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ, εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερεθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. Ὁ γὰρ ἀπέθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ, ὃ δὲ ζῆ, ζῆ τῷ Θεῷ. Οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν».

* * *

Στό ἐν λόγῳ ἀποστολικό ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, τὸ ὁποῖο ἀπόστολος Παῦλος διαβάζεται κατὰ τὴν τονίζει τὴ σπουδαιότητα τοῦ

ιερού αὐτοῦ μυστηρίου. Τό μυστήριο τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος μᾶς εἰσάγει σέ μία καινούργια ζωή, τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας, ὅπου βιώνουμε τόν ἀρραβώνα τῆς οὐράνιας Βασιλείας. Τό Βάπτισμα ἔχει τή βάση του στή ζωή τοῦ Χριστοῦ, ἰδιαίτερα ἔχει σχέση μέ τή Σταύρωση, τήν Ταφή καί τήν Ἀνάστασή Του, ὅπως σημειώνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστόν Ἰησοῦν, εἰς τόν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν;». Κάθε ἄνθρωπος ἔχει κληρονομήσει ἀπό τόν πρωτόπλαστο Ἀδάμ τήν «πεπτωκυία» ἀνθρώπινη φύση. Ἡ φύση αὐτή πρέπει νά πεθάνει καί νά ταφεῖ γιά νά γεννηθεῖ μιά καινούργια φύση. Ὁ θάνατος αὐτός πραγματοποιεῖται στό Βάπτισμα. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παραβάλλει τήν τριπλῆ κατάδυση καί ἀνάδυση στό ἁγιασμένο νερό μέ τήν τριήμερη ταφή καί ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Μέ τό βάπτισμα ὁ πιστός μετέχει, κατά ἄρρητο τρόπο, στόν σταυρικό θάνατο καί τήν ἀνάσταση τοῦ

Χριστοῦ. Ὅπως ὁ Χριστός πέθανε καί ἀναστήθηκε, ἔτσι, μέ τή δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού ἐνεργεῖ μέσα στήν Ἐκκλησία μας, αὐτός πού βαπτίζεται, ὅταν καταδύεται στό ὕδωρ, συνθάπτεται μέ τόν Χριστό, πεθαίνει ὡς ἄνθρωπος μακριά ἀπό τόν Θεό καί ὅταν ἀναδύεται, συνανασταίνεται μέ Αὐτόν καί γεννιέται ὡς ἄνθρωπος ἐνωμένος μέ τόν Θεό. Ὁ βαπτιζόμενος καταδύεται στό ἁγιασμένο νερό τῆς κολυμβήθρας ἐγκαταλείπει τόν «παλαιόν ἄνθρωπον», πού τελεῖ ὑπό τό κράτος τῆς παρακοῆς καί τῆς ἁμαρτίας, καταργεῖται «τό σῶμα τῆς ἁμαρτίας», καθώς ἐξαλείφονται οἱ συνέπειες τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος καί καθώς τρεῖς φορές ἀναδύεται, συνανίσταται, ἀναγεννᾶται καί ἀρχίζει μία νέα πορεία «ἐν καινότητι

ζωῆς», δηλαδή «ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ», ἐλεύθερος πλέον ἀπὸ τὸν νόμο τῆς ἁμαρτίας πού ἔχει καταργηθεῖ καὶ γίνεται ὄντως καινός ἄνθρωπος. Ὁ παλαιός ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς φθορᾶς «σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις», παραχωρεῖ τὴ θέση του στὸν νέο «τόν ἀνακαινούμενον κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν».

Κάθε πιστός, λοιπόν, μέ τό βάπτισμα ἐνδύεται τὸν Χριστό, γίνεται μέλος τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐγκεντρίζεται στό Σῶμα του, δηλαδή τὴν Ἐκκλησία. Στὴν ἔννοια αὐτὴ βρίσκονται καὶ τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «ὅσοι εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστόν ἐνεδύσασθε» (Γαλ. γ', 27). Ὁ πιστός υἰοθετεῖται ἀπὸ τὸν Θεό καὶ καλεῖται νά ζήσει τὴ δωρεὰ τῆς καινούργιας ζωῆς, τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ πάνω στή γῆ. Γίνεται υἱός φωτός καὶ κληρονόμος τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν τῆς οὐράνιας βασιλείας.

Μέ τό μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος δέν ἔχουμε μία ἐξωτερική ἢ ἀκόμη ἠθική βελτίωση τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλά πρόκειται γιὰ μία καθολικὴ μεταμόρφωση, γιὰ ἕναν ἀληθινὸ καὶ ὄντολογικὸ ἀνακαινισμό τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὴν τὴν ἀλήθεια διαδηλώνει ἡ

Ἐκκλησία κατὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος· «ἀποδυσσον αὐτοῦ τὴν παλαιότητα καὶ ἀνακαινισσον αὐτόν εἰς ζωὴν τὴν αἰώνιον...». Τώρα πλέον ὁ κάθε βαπτιζόμενος παίρνει ἐπάνω του τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, μετέχει στὴ συγγένεια μαζί Του, ἀποκτᾶ δικαιώματα κληρονομίᾶς, προσρίζεται γιὰ τὴν ἀθανασία. Νά γιατί ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἡ Ἐκκλησία μας ἔδωσε μεγάλη προσοχὴ στὴ βάπτισμα τῶν μελῶν της. Τονίζοντας τὴ μεγάλη αὐτὴ ἀλήθεια ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης μᾶς λέγει ὅτι τό Βάπτισμα εἶναι «ἄλλη γέννησις, βίος ἕτερος, ἄλλο ζωῆς εἶδος, αὐτῆς τῆς φύσεως ἡμῶν μεταστοιχείωσις» καθὼς ἐπίσης καὶ «ἁμαρτιῶν κάθαρσις, ἄφεσις πλημμελημάτων, ἀνακαινισμοῦ καὶ ἀναγεννήσεως αἰτία».

Τό ἅγιο Βάπτισμα χορηγεῖ στὸν ἄνθρωπο τὴν ἐν Χριστῷ ὑπαρξή. Τὸν παίρνει νεκρό ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ τὸν εἰσάγει στὴν ἀληθινὴ ζωὴ. Γι' αὐτό καὶ τό βάπτισμα εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς «ἀρχὴ ζωῆς τό Βάπτισμα καὶ πρώτη ἡμερῶν ἐκείνη ἡ τῆς παλιγγενεσίας ἡμέρα». Ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ βαπτίσματος ὡς «ἀρχὴ ζωῆς» δηλώνει ἀπὸ τὴ μία πλευρὰ τὴν πρωταρχικὴ

σπουδαιότητά του για τήν ἔντα-
ξη στήν ἀληθινή ζωή τοῦ
ἀνθρώπου, ἐνῶ ἀπό τήν ἄλλη
ἐπισημαίνει τήν ἀναγκαιότητα
συνεχίσεως, ἀυξήσεως καί ἐνη-
λικιώσεως σέ αὐτή τήν καινή
ζωή.

Μέ τό Βάπτισμα γινόμαστε
ἅγιοι, ὀλοκληρωνόμαστε πνευ-
ματικά καί φωτιζόμαστε. Τήν
καινή ζωή, πού θεμελιώνει τό
βάπτισμα, ὀλοκληρώνει τό Μυ-
στήριο τοῦ Χρισματος. Αὐτό
εἰσάγει τούς πιστούς στό περι-
βάλλον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.
Ὁ ἄνθρωπος ἀναγεννᾶται πνευ-
ματικά, γίνεται κατοικητήριο
τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί δοχεῖο
τῆς χάριτος. Ὁ βαπτιζόμενος,
ὁμως, ὀφείλει νά ἀγωνιστεῖ κατά
τῆς ἁμαρτίας, νά ἀποκοπεῖ καί
νά ἀποδεσμευθεῖ ἀπό ὅ,τι τόν
ἐμποδίζει νά στραφεῖ πρὸς τόν
Θεό, ὥστε νά διατηρήσει ἄθραυ-
στη τή σφραγίδα τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος κατά τή διάρκεια
τῆς ἐπίγειας ζωῆς του.

Συνεπῶς, ἡ ἐκκλησιαστική
ζωή δέν βιώνεται μέ μηχανικό
τρόπο καί ὅπως ὅλα τά μυστή-
ρια ἔτσι καί τό Βάπτισμα, δέν
εἶναι μία μαγική πράξη. Ἡ εἴσο-
δος στό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ δέν
ισοδυναμεῖ αὐτόματα μέ σωτη-
ρία. Τό Βάπτισμα δέν εἶναι τό τέ-

λος τῆς σωτηρίας μας, ἀλλά ἡ
ἀρχή. Τό Βάπτισμα γιά νά καρ-
ποφορήσει ἀγιότητα, χρειάζεται
τή διαχρονική καί ἔμπρακτη
συνέργεια τοῦ πιστοῦ, ὁ ὁποῖος
καλεῖται, μέσα ἀπό τόν προσω-
πικό ἀδιάκοπο πνευματικό του
ἀγώνα, τήν τήρηση τῶν θείων
ἐντολῶν, τήν ἄσκησι, καί τή
συμμετοχή του στή μυστηριακή
ζωή τῆς Ἐκκλησίας, μέ κέντρο
αὐτό τῆς Θείας Εὐχαριστίας, νά
διατηρήσει ἐνεργό μέχρι τό τέ-
λος καί νά αὐξήσει τή Χάρι πού
ἔλαβε μέ τό Βάπτισμα, δηλαδή
αὐτή τή νέα ἐν Χριστῶ κατά-
στασι πού βιώνει μέσα του. Ἡ
Θεία Μετάληψι, ἐπομένως, πού
ἀκολουθεῖ μετά τό Βάπτισμα,
εἶναι ἡ φυσική συνέχεια τῆς
ζωῆς μέσα στήν Ἐκκλησία, πού
μας ἐνώνει μέ τόν Θεό. Ἐκεῖ
πλέον ἐπικεντρώνεται ὁ ἀγώ-
νας τοῦ βαπτιζόμενου στή δια-
φύλαξι καί αὐξηση τῆς πνευ-
ματικῆς αὐτῆς ἀναγέννησις, ἡ
ὁποία θά τοῦ χαρίσει τήν κατά
χάρι νίθησι ἀπό τόν Θεό
καί τήν αἰώνια ζωή. Ἐπί τούτου
διακηρύττει ὁ Κλήμις ὁ Ἄλε-
ξανδρεύς: «Βαπτιζόμενοι φωτι-
ζόμεθα· φωτιζόμενοι, νίθη-
τούμεθα· νίθητούμενοι, τελει-
οούμεθα· τελειούμενοι, ἀπαθα-
νατιζόμεθα».

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ ΑΓΙΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ

Πρωτ. Κωνσταντίνου Α. Κωνσταντίνου
Θεολόγου

(Ματθ. κη', 16-20)

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, οἱ ἑνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν αὐτῷ, οἱ δὲ ἐδίστασαν. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς, ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐρετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν.

* * *

Τὸ εὐαγγελικό ανάγνωσμα πού διαβάζεται στό μυστήριό τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος εἶναι οἱ τελευταῖοι πέντε στίχοι τοῦ Κατά Μαθαίον εὐαγγελίου. Τό ἴδιο κείμενο ἀποτελεῖ τό πρῶτο ἀπό τά ἑντεκα «έωθινά» εὐαγγέλια πού διαβάζονται τίς Κυριακές στήν ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου καί μᾶς περιγράφουν τά γεγονότα, ὅπως τά ἔζησαν οἱ Ἀπόστολοι, μετά τήν Ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ.

Στούς προηγούμενους στίχους, ὁ ἱερός εὐαγγελιστής Ματθαῖος, μέ λιτό τρόπο, ἀναφέρει τήν πρώτη ἐμφάνισι τοῦ Ἀναστημένου Κυρίου στίς Μυροφόρες γυναῖκες. Τονίζει τήν ἐντολή πού ὁ Χριστός εἶπε νά μεταφέρουν στούς μαθητές Του: «ὑπάγετε ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τήν Γαλιλαίαν, κακεῖ μέ ὄψονται» (Ματθ. κη', 10). Οἱ μαθητές ἔπρεπε ἄμεσα νά φύγουν ἀπό τά

Τεροσόλυμα ὅπου ἦταν κρυμμένοι καί φοβισμένοι, μετά τήν προδοσία, τή σταύρωση καί τόν θάνατο τοῦ διδασκάλου τους. Τούς καλεῖ νά πάνε στήν περιοχή τῆς Γαλιλαίας, γιά νά ἰδωθοῦν. Φτάνοντας ἐκεῖ, μέ θαυμαστό τρόπο ὁ Ἄναστᾶς Ἰησοῦς παρουσιάζεται μπροστά τους καί τούς ἀνακοινώνει πώς τό ἔργο τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἔχει ὀλοκληρωθεῖ. «Ἐδόθη μοι πάσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καί ἐπί γῆς». Ὁ Θεάνθρωπος Κύριος δέν εἶναι πλέον ὁ ταπεινός διδάσκαλος τῆς Ναζαρέτ, ὅπως ὅλοι τόν θεωροῦσαν. Εἶναι ἐκεῖνος πού ἔνωσε τά διεστῶτα καί ἀνέβασε πάλιν τήν ἀνθρώπινη φύση στά δεξιά τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖ πού εἶχε τοποθετηθεῖ ἀπό τόν Δημιουργό στήν παραδείσια κατάσταση, πρὶν ἀπό τήν παρακοή τῶν πρωτοπλάστων. Εἶναι αὐτός πού ἔδωσε τό δικαίωμα στόν ἄνθρωπο νά γίνει ξανά παιδί τοῦ Θεοῦ καί κληρονόμος τῆς αἰώνιας βασιλείας Του. Αὐτά

εἶναι τά χαρμόσυνα νέα πού τούς στέλνει νά μεταδώσουν μέ τό κήρυγμά τους σ' ὀλόκληρο τόν κόσμο. «Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τά ἔθνη». Σκοπός πλέον, τῆς ζωῆς τῶν Ἀποστόλων, εἶναι νά μάθουν ὅλα τά ἔθνη τήν ἀλήθεια γιά τό πρόσωπο καί τό ἔργο τοῦ Χριστοῦ. Νά ἀκούσουν, ἀλλά καί νά ἀποδεχτοῦν πώς ὁ Θεός εἶναι ὁ σωτήρας μας. Ὅτι γεννήθηκε ἀπό τήν Ἁγία Παρθένο Μαρία, δίδαξε θαυματούργησε, ἔπαθε καί ἀναστήθηκε χαρίζοντας σέ ὅλους αἰώνια ζωή. Ὅπως μᾶς τονίζει ὁ ἱερός Εὐαγγελιστής Ἰωάννης: «οὕτω γάρ ἠγάπησεν ὁ Θεός τόν κόσμον, ὥστε τόν υἱόν αὐτοῦ τόν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς

αὐτόν μή ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον» (Ἰωάν. γ', 16). Τόσο πολύ ἀγάπησε ὁ Θεός τὸν κόσμον ὥστε ἔδωσε τὸν μονακριβό του Υἱό γιὰ νὰ μπορεῖ ὁ καθένας πού πιστεύει σέ αὐτόν, νὰ μὴ χάνεται, ἀλλά νὰ ἔχει ζωὴ αἰώνιο.

Ἡ πίστη εἶναι ἡ ἀπαραίτητη προϋπόθεση, γιὰ νὰ μπορέσουν οἱ Ἀπόστολοι νὰ προχωρήσουν στὴν εἰσαγωγή τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοῦ μυστηρίου, μέσα στὴν Ἐκκλησία. Οἱ τάξεις τῶν κατηγορημένων, καὶ κάθε κατηγορητική προσπάθεια, εἶναι μέχρι καὶ σήμερα ἡ ἔμπρακτη προσφορά πού κάνει ἡ Ἐκκλησία γιὰ τὴ μετάδοση τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως σέ κάθε ἓνα πού θέλει νὰ βαπτιστεῖ καὶ στὴ συνέχεια νὰ ἐμβαθύνει στὶς ἀλήθειες τῆς πίστεως.

Ὁ Χριστός, ὅπως βλέπουμε στὴ συνέχεια, θεσπίζει τὸ μυστήριο τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος. Εἶναι σαφὴς ἡ ἐντολή: «βαπτίζοντες αὐτούς». Ὁ ἴδιος ἔμπρακτα δέχτηκε τὸ βάπτισμα τοῦ Προδρόμου. Ὁ ἀναμάρτητος δέχτηκε νὰ βαπτιστεῖ βάπτισμα μετανοίας στὸν Ἰορδάνη γιὰ νὰ δείξει τὴν ὁδὸ πού πρέπει νὰ

ἀκολουθοῦμε οἱ ἁμαρτωλοί. Μία πορεία ταπείνωσης καὶ μετάνοιας. Τώρα ὁμως ἀνοίγει ἓνα νέο δρόμο μπροστά στὰ παιδιά Του. Θὰ βαπτίζονται πλέον «εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος», θὰ ἔχουν τὴ σφραγίδα τοῦ ἰδίου τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Ὁ Μέγας Βασίλειος μὲ παραστατικό τρόπο ἀποτυπώνει στὴ θεία λειτουργία αὐτὴ τὴ μεγάλη προσφορά τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ ἀνθρώπινο γένος: «καὶ ἐμπολιτευσάμενος τῷ κόσμῳ τούτῳ, δούς προστάγματα σωτηρίας, ἀποστήσας ἡμᾶς τῆς πλάνης τῶν εἰδώλων, προσήγαγε τῇ ἐπιγνώσει σου τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, κησάμενος ἡμᾶς ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, βασιλεῖον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον...» (Θεία Λειτουργία Μ. Βασιλείου). Μὲ τὴν παρουσία του ὁ Χριστός στὸν κόσμο ἔκανε ὅ,τι χρειαζόταν γιὰ νὰ σωθεῖ ὁ ἄνθρωπος. Τὸν ἀπομάκρυνε ἀπὸ τὴν πλάνη τῆς εἰδωλολατρίας προσφέροντάς του τὴ γνώση τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Προσέλαβε – κληρονόμησε ὅλους ἡμᾶς σὰν δικό του βασιλικὸ λαό, ἔθνος ἁγιασμένο.

Τό ένα καί μή έπα-
ναλαμβανόμενο βά-
πτισμα τῆς Ἐκκλη-
σίας ὅπως λέει ὁ
ἅγιος Γρηγόριος ὁ
Παλαμᾶς, κηρύττει
«τήν συμφυῖα καί
τήν ὁμοτιμίαν τῶν
τριῶν προσκυνητῶν
Προσώπων. Ξεκα-

θαρίζει δηλαδή πῶς τό ὀρθόδο-
ξο δόγμα εἶναι ἡ ἀλήθεια πού
ὁδηγεῖ στή σωτηρία καί δέν ἔχει
σχέση μέ τίς πλάνες καμίας αἵρε-
σης ἀφοῦ: «εἷς ὁ ἐκ τούτων
ἁγιασμός, μία ἡ πρός ταῦτα πί-
στις.»

Ἀναλογιζόμενοι τήν δωρεά
αὐτή τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου
μας, θά πρέπει νά συνεχόμαστε
μέ φόβο, μήπως φερόμενοι ἀχά-
ριστα προσβάσουμε τή μεγάλη
αὐτή δωρεά. Τά λευκά ροῦχα
πού μᾶς φόρεσαν οἱ ἀνάδοχοί
μας κατά τή μέρα τῆς βάπτισης,
πρέπει νά μᾶς θυμίζουν αὐτό τό
φῶς τῆς θεότητας πού ἐνδυθή-
καμε καί τήν ὑποχρέωση πού
ἔχουμε νά διατηρήσουμε τόν
χιτώνα τῆς ψυχῆς μας ἀμόλυν-
το, καθαρό. Νά μήν ἀφήνουμε
τόν ρύπο τῆς ἁμαρτίας νά μαυ-
ρίζει τήν ψυχή μας καί νά μᾶς
χωρίζει ἀπό τόν Θεό. Γι' αὐτό ὁ

Κύριος τονίζει: «διδάσκοντες
αὐτούς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνε-
τειλάμην ὑμῖν». Ἀπαραίτητη
προϋπόθεση γιά τή σωτηρία
εἶναι ἡ τήρηση τῶν ἐντολῶν.
Οἱ ἐντολές τοῦ Θεοῦ δέν εἶναι
γιά τόν πιστό ἕνας κώδικας
καλῆς συμπεριφορᾶς. Οὔτε ἕνα
σύνολο κανόνων πού ἂν τούς
παραβεῖ ἀμέσως ἐπέρχεται ἡ
θεία δίκη καί τιμωρία. Οἱ θεῖες
ἐντολές εἶναι ἔκφραση τοῦ ἰδίου
τοῦ Θεοῦ καί ἐφαρμοστήκαν
πρῶτα ἀπό τόν ἴδιο. Ἄν κάποι-
ος ἀγαπᾷ τόν Θεό καί θέλει νά
ἐνωθεῖ αἰώνια μαζί Του, ὀφείλει
νά Τοῦ ὁμοιάσει. Πρέπει νά
ἐκφράζεται, νά συμπεριφέρε-
ται μέ τόν τρόπο τοῦ Θεοῦ. «Ὁ
ἔχων τάς ἐντολάς μου καί τηρῶν
αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν
με· ὁ δέ ἀγαπῶν με ἀγαπηθή-
σεται ὑπό τοῦ πατρὸς μου, καί
ἐγώ ἀγαπήσω αὐτόν καί ἐμφα-

νίσω αὐτῷ ἑμαυτόν» (Ἰωάν. ιδ', 21). Ἡ τήρηση τῶν θείων ἐντολῶν εἶναι ἐκδήλωση θείας ἀγάπης, πού θά γίνει αἰτία νά φανερωθεῖ ὁ Θεός μέ μυστικό, ἀλλά ἐμπειρικό τρόπο μέσα στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου.

Καλούμαστε μέ σοβαρότητα καί ὑπευθυνότητα νά προβληματιστοῦμε. Ἔχουμε πραγματικά μαθητεύσει ὅσον ἀφορᾷ τήν πίστη; Ἔχουμε σταθερή καί ἀκλόνητη πίστη; Καταλαβαίνουμε τίς ἀδυναμίες καί τίς μεταπτώσεις μας; Προσευχόμαστε στόν Θεό νά ἐνδυναμώσει τήν πίστη μας, ὥστε μέ ἀκλόνητη ἐμπιστοσύνη στό πρόσωπό Του νά ἀντιμετωπίζουμε τίς δυσκολίες τῆς ζωῆς καί νά δεχόμαστε τά γεγονότα σάν τήν ἔκφραση τῆς Ἀγάπης Του, πού κατεργάζεται τή σωτηρία μας; Νά εἶμαστε βέβαιοι πώς μέ τό Ἅγιο Βάπτισμα γίναμε μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνδυθήκαμε τόν Χριστό καί εἶμαστε παιδιά τοῦ οὐράνιου Πατρός μας. Βρισκόμαστε στήν κιβωτό τῆς σωτηρίας πού μέ ἀσφάλεια μπορεῖ νά μᾶς ὀδηγήσει στήν αἰωνιότητα. Ἔχουμε ὑποχρέωση μέ αὐτοέλεγχο νά φροντίζουμε τήν καθαρότητα τῆς ψυχῆς μας. Νά

ἀκοῦμε τή φωνή τῆς συνείδησης πού ἐπαναστατεῖ μέσα μας καί μᾶς ὑποδεικνύει τά σφάλματά μας. Τό μυστήριο τῆς μετανοίας, τῆς συνεχοῦς δηλαδή διόρθωσης τοῦ ἑαυτοῦ μας, πρέπει νά εἶναι πρότιστο μέλημα καί φροντίδα μας. Χωρίς φόβους καί ἀπογοητεύσεις. Μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ: «τά ἀδύνατα παρά ἀνθρώποις δυνατά παρά τῷ Θεῷ ἐστίν» (Λουκ. ιη', 27). Ὅπου ἀδυνατοῦμε ἔρχεται νά ἀναλάβει τίς δυσκολίες μας. Στό μυστήριο τῆς ἐξομολόγησης, πού εἶναι ἐπαναλαμβανόμενο καί ὀνομάζεται δεύτερο βάπτισμα, θά βροῦμε τόν Θεό νά μᾶς περιμένει γιά νά μᾶς συγχωρέσει, ἀλλά καί νά δέσει τά τραύματα πού μᾶς προκάλεσε ἡ ἁμαρτία. Ἡ ζωή μας θά ἔχει πραγματικό νόημα καί ἀξία, γιατί θά εἶναι ἡ κάθε στιγμή καιρός μετανοίας καί ἐλπίδας. Προσομῆ γιά τή χαρά πού περιμένει τά τέκνα τοῦ Θεοῦ. Θά εἶναι ἀπό τώρα συνάντηση καί συμπόρευση μέ τόν Ἀναστημένο Χριστό, πού ὑπόσχεται νά βρῖσκεται μαζί μας ὅλες τίς μέρες τῆς ζωῆς, μέχρι τή συντέλεια τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁ ἀπὸ Πάφου Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ.κ. Γεώργιος

Ἰωάννου Χρ. Γιάγκου
Φιλολόγου

Κυριακή, 8 Ἰανουαρίου τοῦ σωτηρίου ἔτους 2023 καὶ ὥρα 4.00 μ.μ. Ἱστορική καὶ ἐκκλησιαστική ἡμέρα. Στὸν ἀρχιεπισκοπικὸ θρόνο τῆς παλαιάτου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἀνέρχεται ὁ ἀπὸ Πάφου Γεώργιος, τὸν ὁποῖον «Ἡ σεβασμία τῶν Πανιερωτάτων καὶ Θεοφιλεστάτων ἁγίων Ἀρχιερέων χορεία, ἡ συγκροτοῦσα τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου συνελθοῦσα ἐν συνεδρία, ἐξελέξατο ψήφοις κανονικαῖς, ἐπινεύσει θεία, Ἀρχιεπίσκοπον Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου».

Ἡ Αὐτοῦ Μακαριότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου κ.κ. Γεώργιος ὑπῆρξε ἐπὶ ἔτη πολλὰ ὁ στενότερος συνεργάτης τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κυροῦ Χρυσοστόμου, ὃχι μόνον κατὰ τὴν περίοδο τῆς διακονίας του ὡς Ἐπι-

σκόπου Ἀρσινόης, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς διακονίας του, ὡς Μητροπολίτου Πάφου.

Ὁ Μακαριώτατος γεννήθηκε στὴν Ἀθηαίνου τὴν 25ην Μαΐου 1949. Τὸ 1967 ἀποφοίτησε τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου μὲ ἀριστα. Ὡς ὑπότροφος τοῦ Ι.Κ.Υ. σπούδασε Χημεία στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν (1968-1972). Στὸ ἴδιο Πανεπιστήμιο σπούδασε καὶ Θεολογία κατὰ τὰ ἔτη 1976-1980. Μετεκπαιδεύθηκε σὲ ἀμφότερες τὶς ἐπιστῆμες στὴν Ἀγγλία.

Τὴν 24ην Ἀπριλίου 1996 ἐκλέγηκε ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο Χωρεπίσκοπος Ἀρσινόης καὶ τὴν 26ην Μαΐου 1996 χειροτονήθηκε σὲ Ἐπίσκοπον. Τὴν 29ην Δεκεμ-

βρίου 2006 ἐκλέγηκε παμψηφεί, ἀπὸ τὴν συνελθούσα ἐκλογικὴ συνέλευση, Μητροπολίτης Πάφου, καὶ τὴν ἐπομένη ἐγκαθιδρύθηκε στὴν ἔδρα του. Ἐκπροσώπησε, πολλὰς φορὲς, τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου στὶς Πανορθόδοξους Διασκέψεις καὶ στὸν διάλογο μὲ τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς. Ἦταν, ἐπίσης, πρόεδρος τῶν ἐπιτροπῶν Βιοηθικῆς καὶ Παιδείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Τὴν 7ην Νοεμβρίου 2022, μετὰ τὴν ἐκδημίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κυροῦ Χρυσόστομου Β', ἀνέλαβε Τοποτηρητῆς τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου. Τὴν 24ην Δεκεμβρίου 2022 ἐκλέγηκε Ἀρχιεπίσκοπος Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, προκριθεὶς ἀπ' αὐτὴν ἐκ τοῦ τριπροσώπου, τὸ ὁποῖο ἐξέλεξε ὁ λαὸς κατὰ τὶς ἐκλογὰς τῆς 18ης Δεκεμβρίου 2022.

Ἡ ἐπίσημος τελετὴ τῆς ἐνθρονισῆς του ἔγινε τὴν 4ην ἀπογευματινὴν τῆς ὀγδόης Ἰανουαρίου τοῦ σωτηρίου ἔτους 2023. Κατ' αὐτὴν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος συνοδευόμενος ἀπὸ τὰ Μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Ἀρχιμανδρίτες, Κληρικούς καὶ Διακόνους, κατευθύνθηκε ἐν πομπῇ πρὸς τὸν ἀπαστράπτοντα ἀπὸ μεγαλεῖον καὶ λαμπρότητα καθεδρικὸν ναὸν τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, γιὰ τὴν ἔναρξιν τῆς τελετῆς τῆς ἐνθρο-

νισῆς Του.

Ἡ νέα Ἐκκλησία τοῦ Καθεδρικοῦ, τὴν ὁποία ἀνήγειρε μὲ ἔνθεο ζῆλο καὶ φροντίδα περισσὴ, ὁ προσφάτως κοιμηθεὶς Ἀρχιεπίσκοπος κυρὸς Χρυσόστομος Β', ἦταν ὀλόφωτος. Σοῦ παρεῖχε τὴν αἴσθησιν ὅτι εἶναι «πεποικιλμένη καὶ περιβεβλημένη ἐν ἱματισμῶ διαχρύσω» (Ψαλμ. 40, 10) καὶ σὲ προετοίμαζε ψυχολογικὰ γιὰ τὸ μεγάλο ἐκκλησιαστικὸ γεγονός.

Στὴν τελετῇ, ἡ ὁποία ἔγινε μὲ τὴν ἐπιβαλλόμενη βυζαντινὴ μεγαλοπρέπεια, παρίσταντο δεκάδες ἐκκλησιαστικὲς καὶ πολιτικὲς προσωπικότητες τῆς Κύπρου καὶ τῆς Ἑλλάδος, καθὼς καὶ πολὺν μέγαν ἀριθμὸν τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.

Συγκινητικώτατη ἦταν ἡ στιγμή κατὰ τὴν ὁποία ὁ Μακαριώτατος ὑπέγραψε διὰ κινναβάρεως ἐκ τοῦ μελανοδοχείου τοῦ ἐθνομάρτυρος ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ, τὴν Κανονικὴν Πράξιν ἐπὶ τῇ ἐνθρονισῇ Αὐτοῦ, καὶ ἀνήλθε στὶς πρῶτες βαθμίδες τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου.

Τότε ὁ πρῶτος τῇ τάξει μητροπολίτης Κιτίου ἐνεχείρισε σ' Αὐτὸν τὸ ἀρχιεπισκοπικὸν σκῆπτρον, λέγοντας τὰ πῶς κάτω:

«Μακαριώτατε, Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου, κ.κ. Γεώργιε,

Ἡ ψῆφος τῶν Πανιερωτάτων

καὶ Θεοφιλεστάτων Ἀρχιερέων τῶν συγκροτούντων τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ἀνέδειξέ Σε Ἀρχιεπίσκοπον Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου.

Ὅθεν ἀπὸ μέρους τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἁγιωτάτης, Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, παραδίδωμί σοι κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην στιγμήν τὴν διακυβέρνησιν τῆς ἱερᾶς ταύτης ὀλκᾶδος διὰ τῆς ἐπιδόσεως τοῦ ἱεροῦ τούτου Σκήπτρου. Τοῦτο συμβολίζει τὴν πνευματικὴν δύναμιν καὶ τὴν δόξαν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐγχειρίζει Σοι δὲ αὐτὸ σήμερον δι' ἐμοῦ ὁ οὐράνιος τῆς Ἐκκλησίας Νυμφίος καὶ Δομήτωρ, ὁ Ἀρχιποίμην Χριστός, ἵνα ποιμάνῃς ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ τὸ ἐμπιστευμένον Σοι ἄνωθεν λογικὸν ποίμνιον τοῦ παλαιφάτου Θρόνου τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Βαρνάβα, καὶ ὀδηγήσῃς αὐτὸ εἰς νομὰς σωτηρίους. Κατευοδοῦ, λοιπόν, Μακαριώτατε, ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε, λαμπρύνων τὸν ἔνδοξον τοῦτον Ἀποστολικὸν θρόνον εἰς ἔτη πάμπολλα καὶ τετμημένα ἐν εἰρήνῃ. Ἀμήν».

Καὶ ἀκολούθως, ὁ Κιτίου κ. Νεκτάριος ἐγχειρίζει Αὐτῷ τὸ Σκήπτρον.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, λαμβάνοντας τὸ Σκήπτρον, εὐχαρίστησε τὸν Κύριον λέγοντας:

«Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, τῷ οὔτῳ τὰ περὶ ἐμὲ οἰκονομήσαντι. Συγκατατιθέμενος οἷς κλῆρος καὶ λαὸς κανονικῶς ἐνέγκριναν περὶ ἐμοῦ, ἀποδέχομαι τὴν ἐκλογὴν καὶ εὐχομαι ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἀξιῶσῃ με πληρῶσαι τὰς προσδοκίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ποιμνίου».

Μετὰ δὲ ταῦτα, ἀνέρχεται στὸν Θρόνον Αὐτοῦ, «ἐρειδόμενος ἐπὶ σκήπτρου».

Μὲ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς διαδικασίας ταύτης, «ἡ νύμφη Κύπρις Ἐκκλησία τῆς χηρείας τὸν πέπλον ἀποβάλλεται», ἀφοῦ ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος, ἤδη, παρέλαβε «τὰ σύμβολα τῆς αὐτοκρατορίας μεῖς ἰδιαίτερη συγκίνηση, σὲ μὰ πολυαἰώνη σκυταλοδρομία ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Ζήνωνα καὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀνθέμιο».

Ὁ ἐνθρονιστήριος λόγος τοῦ Μακαριωτάτου, ἀποσπάσματα τοῦ ὁποίου παραθέτουμε πιὸ κάτω, ἀποτελεῖ ἓνα μνημειῶδες κείμενο ἐκκλησιαστικοῦ λόγου. Μέσῳ αὐτοῦ ἐξέφρασε κατὰ ἓνα

πολύ γλαφυρό και συγκινητικό τρόπο τους δραματισμούς του για την του Χριστού Νύμφην, Ἐκκλησίαν και τους διακαείς του πόθους για την ἐλευθερίαν τῆς τλήμονος ἡμῶν Πατρίδος!

«...Δὲν διαφεύγει τῆς προσοχῆς μου, διεκήρυξεν ὁ Μακαριώτατος, ὅτι ἐδῶ και δύο χιλιάδες χρόνια, στή ζωῆ τῆς Κύπρου, τὸν πρῶτο λόγο τὸν ἔχει ἡ Ἐκκλησία της. Κι ὅτι πρὸς ἐμέ, ὡς νέον Προκαθήμενόν της, στρέφονται ὅλων, σήμερα, τὰ βλέμματα...

Σ' ὅλους τοὺς σκοτεινοὺς αἰῶνες τῆς δουλείας ἡ Ἱερὰ αὐτὴ Ἀρχιεπισκοπὴ πέρα ἀπὸ πνευματικὸς φάρος ἦταν κι ἓνα ἐργαστήριο ἐθνικῶν ιδεῶν. Σ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἀσέληνους αἰῶνες ἡ καρδιά τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ κτυποῦσε και θερμαινόταν στήν ἐθνικὴ αὐτὴ ἐστία.

Μπορεῖ σὲ ἄλλους Χριστιανικοὺς λαοὺς οἱ αἰῶνες νὰ ἔχουν μεταβάλλει τὸν σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ σὲ θρόνο· τὴ χλαμύδα του σὲ πορφύρα· τὸν στέφανον ἐξ ἀκανθῶν σὲ στέφανον μυρίπνοων ἀνθέων και τὸν κάλαμο σὲ

σκήπτρον. Γιὰ μᾶς, στήν Κύπρο, και τὸν Ἀρχιεπισκοπὸ της, ὁ σταυρὸς παραμένει σταυρὸς μαρτυρίου, ἡ χλαμύδα μετατρέπεται σὲ ράκη μὲ τὰ ὁποῖα καλύπτει τὶς πληγές τοῦ λαοῦ, ὁ ἀκάνθινος στέφανος καθίσταται ὄρατὸ σημεῖον τῆς ἐπαχθοῦς δουλείας τῆς πατρίδας μας, κι ὁ κάλαμος τὸ μέσον ἀπ' ὅπου διαβιβάζεται τὸ ὄξος τῆς πικρῆς δουλείας στὸν λαό μας...

Θεωρῶ πρῶτιστο καθῆκόν μου ἀπέναντι στὸν λαὸ νὰ ἐγκύψω μὲ μεγάλη προσοχὴ στὸ θέμα αὐτό. Καὶ νὰ τὸν πληροφορήσω πειστικά, ὄχι ἀπλῶς λεκτικά, πρᾶγμα ποὺ ἤδη τὸ γνωρίζει, ὅτι Ἐκεῖνος ποὺ προσοδοκοῦσε τόσους αἰῶνες ἢ ἀνθρωπότητα, βρίσκεται ἐδῶ και δύο χιλιάδες χρόνια ἀνάμεσά μας. Στὸ «δός μοι πιεῖν» τῆς ἀγωνιώδους παράκλησης τῆς ἀνθρωπότητας, Ἐκεῖνος ἀνταποκρίνεται ἄμεσα. Τὸ ὕδωρ του εἶναι ἀνεξάντλητο. Θὰ πρέπει σήμερα ἡ Ἐκκλησία, μμιούμενη τὸν Κύριό της, κι αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ κύριο μέλημά μου, νὰ δώσει τὸ παρόν της στή διαλεκτικὴ τῶν πνευματικῶν ρευμάτων, ποὺ διασταυρῶνεται πάνω ἀπὸ τὶς κεφαλές τῶν σύγχρονων ἀνθρώπων, νὰ ἀποφασίσει νὰ διαλεχθεῖ μὲ τὴν ἐποχὴ μας. Καὶ τότε ἡ μαρτυρία της θὰ γίνει ἐρμηνεία ζωῆς και διακονία ψυχῆς. Θὰ δώσει τὸ ὀρθόδοξο ἦθος και τὴ στάση ζωῆς

πού αναζητεί ο σημερινός άνθρωπος...

Ο λόγος τώρα στην τάλαινα πατρίδα μας και στις βαρύτερες υποχρεώσεις μας απέναντι σ' αυτήν. Σήμερα, διατρέχει τον έσχατο των κινδύνων, τον κίνδυνο του έκτουρκισμού. Σ' αυτούς τους χαλεπούς καιρούς, που την πατρίδα μας κυκλώνουν «κύνες πολλοί» και «πονηρευομένων συναγωγή», επιβάλλεται η έγρηγορηση όλων, ιδιαίτερα της Έκκλησίας. Μπορεί ο ρόλος της να είναι πρωτίστως πνευματικός, στην προκειμένη περίπτωση, όμως, δέν είναι μόνον η πατρίδα αλλά και η πίστη που διακυβεύονται. Και η Έκκλησία γνωρίζει πολύ καλά ότι «και τοῦτο ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφίεναι» (Ματθ. κγ', 23). Ποιός ἐξάλλου μπορεῖ νὰ πείσει τὸν ἀπλὸ Ἕλληνα ὅτι ἡ πίστη του στὸν Χριστὸ χωρίζεται ἀπὸ τὴν ταυτότητά του ὡς Ἕλληνα;

Ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθοδοξία λειτουργήσε σὰν ἀσπίδα προστασίας, πὺ διαφύλαξε τὴν πολιτιστικὴ καὶ τὴν ἐθνικὴ ταυτότητα τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ καὶ δέν τὸν ἄφησε νὰ ἀφομοιωθεῖ ἀπὸ τοὺς κατακτητὲς του. Γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνες τῆς Κύπρου, σ' ὅλους τοὺς μακροὺς αἰῶνες τῆς δουλείας, ἡ Ὁρθοδοξία ἦταν κάτι παραπάνω ἀπὸ θρησκευτικὸ δόγμα. Ἦταν τὸ πνευματικὸ πλαίσιο

μέσα στο ὁποῖο ἐκφραζόταν ἡ ἐθνικὴ μας συνείδηση, ὁλόκληρος ὁ κόσμος μας, πὺ ἐκλείνε μέσα του τὸ ἔνδοξο παρελθὸν καὶ τὶς ἐλπίδες τῆς ἀπολύτρωσης...

Ὡς Ἐκκλησία θὰ συμβάλουμε ἐνεργά, ἐρχόμενοι σὲ συνεννόηση μὲ τὶς ἀρμόδιες ἀρχὲς τοῦ κράτους, σὴν ἀμυντικὴ θεωράκιση τῆς Κύπρου. Εἶναι τοῦτο ἀδήριτη ἀνάγκη. Καὶ κάνουμε ἔκκληση γιὰ ἐνεργοποίηση τοῦ δόγματος τοῦ ἐνιαίου ἀμυντικοῦ χώρου Ἑλλάδος - Κύπρου. Θὰ ἱκανοποιήσῃ τοῦτο τὸ αἶσθημα ἀσφαλείας τοῦ λαοῦ μας, θὰ ἀποτρέψῃ νέες ἐπεκτατικὲς κινήσεις τῆς Τουρκίας καὶ θὰ συντηρήσῃ καὶ θὰ ἐμπεδώσῃ τὸν πόθο τῆς ἀπελευθέρωσης.

Σ' αὐτὸ τὸν ἀγώνα γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ τόπου δέν ὑπάρχουν ἐξέδρες γιὰ ἐπισήμους οὔτε καὶ γιὰ θεατὲς. Ὑπάρχουν μόνο ἐπάλξεις χρέους. Ἡ Ἐκκλησία θὰ εὐλογεῖ καὶ θὰ βοηθᾷ σ' ὅλη αὐτὴ τὴν προσπάθεια.

Ὑποκλίνομαι, ὀφειλετικά, σὴ θυσία τῶν ἡρώων τοῦ ἐθνικοα-

πελευθερωτικού μας αγώνα που μᾶς ἔδωσε τὸ δικαίωμα νὰ στεκόμαστε ἐδῶ καὶ νὰ μποροῦμε ἐλεύθερα νὰ ἐκφέρουμε τὴ γνώμη μας. Ὁ θρυλικὸς ἀγώνας τοῦ 55-59 κοσμεί τὴν Ἱστορία μας ὡς μιὰ κορυφαία ἐκδήλωση ἀγωνιστικοῦ ἤθους καὶ ἀρετῆς καὶ ὡς ἡ τρανότερη ἀπόδειξη τῆς ἐθνικῆς ἐλληνικῆς καταγωγῆς μας.

Χαιρετίζω μὲ ἐκτίμηση καὶ τοὺς ἥρωικούς νεκροὺς τοῦ 1974. Περιτρέχοντας τὰ ἁγιασμένα χώματά μας ἐναποθέτω στοὺς τάφους ἡ καὶ στὰ γυμνά λείψανά τους τὰ ἄνθη τῆς εὐγνωμοσύνης μου. «Ἑλλήνων Κυπρίων προμαχοῦντες» ἐκεῖνοι, καὶ «τῆς πατρίδος ῥήμασι πειθόμενοι», ἔμειναν ἐκεῖ, διαμηνύοντες σ' ὅλους τὸ βαρὺ χρέος μας.

Ἀποστέλλω ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ ἀδελφικὸ ἀσπασμὸ τιμῆς καὶ βαθυτάτης ἐκτίμησης πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει δαδοῦχον τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸν Παναγιώτατο Οἰκουμενικὸ Πατριάρχην κ. Βαρθολομαῖο. Ὅσες φορές ἐπισκεπτόμαστε τὴ μαρτυρικὴ καθέδρα

του, νιώθουμε τὸ σταυρικὸ κλίμα ποὺ κυριαρχεῖ ἐκεῖ κάθε στιγμή, κάθε εἰκοσιτετράωρο, ὅλο τὸν χρόνο. Προσευχὴ μας διάπυρη πρὸς τὸν Θεὸ εἶναι νὰ τὸν ἐνισχύει στὴν ἱστορικὴ ἀποστολὴ Του. Τὰ σύμβολα τῆς αὐτοκρατορίας, τὰ ὁποῖα παρέλαβα μὲ ἰδιαίτερη συγκίνηση σήμερα, σὲ μιὰ πολυαἰωνή σκυταλοδρομία ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Ζήνωνα καὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀνθέμιο, καὶ τὰ ὁποῖα ἔντονα μᾶς παραπέμπουν στὴ Θεοφρούρητη Πόλη, θὰ τὰ κρατήσω μὲ ζῆλο ἱερό, ἔχοντας πάντα μπροστά μου συνειρμικά, μορφές ἁγιασμένες καὶ χώρους περιπόθητους.

«Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἐκλεξάμενος καὶ θέμενός με εἰς τὴν διακονίαν ταύτην, ὁ διδούς ρῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει πολλῇ πρὸς τὴν τοῦ Εὐαγγελίου τελείωσιν, Αὐτὸς κρατήσῃ τῆς χειρός μου τῆς δεξιᾶς καὶ τῆ βουλῇ Αὐτοῦ ὀδηγήσῃ, ποιμαίνων ἐμὲ τὸν ποιμαίνοντα καὶ ὀδηγῶν ὀδηγοῦντα».

Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

*Ἔνα νέον κεφάλαιον ἀνοιξεν
ἤδη διὰ τὴν παλαίφατον
καὶ ἱστορικὴν ἐκκλησίαν
τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα.
Τοὺς οἶακας ἔχει
ὁ ἀπὸ Πάφου Γεώργιος.*

Ἡ μικρή Χαρά καί ἡ πραγματική χαρά

Νίκης Τρακοσιῆ
Φιλολόγου

Ἡ μικρή Χαρά, ἔπαιζε καθισμένη στό πάτωμα μ' ἓνα μικρό μπαλάκι κι ἦταν ἡ προσωποποίηση τῆς χαρᾶς, καθῶς συνεχῶς ξεφώνιζε ἐνθουσιασμένη, κτυποῦσε παλαμάκια καί γελοῦσε μέ τήν καρδιά της, ἄν ἡ γιαγιά τῆς ἔριχνε πίσω τό μπαλάκι, ἄν κατάφερνε νά τό βγάλει κάτω ἀπό τήν πολυθρόνα ὅπου κυλοῦσε... «Χαρά» ὄνομα καί πράγμα! Καί στενοχωρημένος νά εἶσαι, δέν μπορεῖ νά μή χαμογελάσεις, νά μήν

τῆς ἀνταποδώσεις τό χαρούμενο βλέμμα, νά μήν μπεις στό παιχνίδι της.

Κοίταζα τήν σκηνή καί φιλοσοφοῦσα... Εὐτυχῶς πού ὁ Θεός ἔκανε ἔτσι τόν ἄνθρωπο, νά ἀργεῖ νά μεγαλώσει, νά ἔχει πάντα ὁ κόσμος παιδιά, γιά νά θυμίζουν τήν πρωτόπλαστη εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου νά «ἀναγκάζουν» κάποτε τούς μεγάλους, ἐκεῖ πού δέν ἔχουν διάθεση, νά ἀφήσουν τίς ἔγνοιες τους καί νά γελάσουν.

Ὁ λόγος τοῦ Κυρίου, «ἐάν μή στραφῆτε καί γένησθε ὡς τά παιδιά, οὐ μή εἰσέλθητε εἰς τήν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. ιη', 2) εἶναι πολύ δυνατός, μία ἀπάντηση στά ἀδιέξοδα τῆς ζωῆς μας, ὅπως τήν φτιάξαμε, ὅπως ἔγινε μέσα στή φθορά πού ἔφερε ἡ ἁμαρτία σέ ὅλη τήν ὑπαρξή μας. Εὐτυχῶς, ὑπάρχουν πάντα τά παιδιά, γιά νά μᾶς ὑπενθυμίζουν τό «ἀρχαῖο κάλλος» καί τή χαμένη εὐτυχία τοῦ Παραδείσου. Ὁ πόθος τῆς χαρᾶς εἶναι

ἔμφυτος στὸν ἄνθρωπο, γιατί πλάστηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ πού εἶναι ἡ πηγὴ τῆς χαρᾶς, γιὰ νὰ ζήσει στὸν Παράδεισο, τὸν τόπο τῆς μακαριότητος.

Δέν εἶναι μόνο τά χρόνια πού περνοῦν πού μᾶς χωρίζουν ἀπὸ τὴν παιδική μας ἡλικία. Ἄν μετρήσουμε τὴν ἀπόσταση πού μᾶς χωρίζει ἀπὸ τὸν παιδικὸ-ἀθῶο ἑαυτὸ μας, θά βροῦμε ὅτι εἶναι τόσο μεγάλη, πού μόνο ἓνα μεγάλο θαῦμα μπορεῖ νὰ μᾶς ἐπαναφέρει ἐκεῖ. Ἡ φθορὰ πού ἔφερε ἡ ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὸν Θεὸ μπῆκε πολύ βαθιά στήν ὑπαρξή μας καὶ ἔγινε ἡ πηγὴ τῆς δυστυχίας μας. Ὅσο μεγαλώνουμε, γίνονται ἓνα μέ τὴν ὑπαρξή μας ἀδυναμίες, πάθη, κακίες, συνήθειες, ἁμαρτίες... Πῶς λοιπὸν νὰ μᾶς ἀγγίζει ἡ πραγματικὴ χαρὰ; Πῶς μπορεῖς νὰ αἰσθανθεῖς χαρὰ, ἔστω κι ἂν ἔχεις ὅλα τά καλά, ἂν ὁ φθόνος σου φέρνει λύπη γιὰ κάθε καλὸ πού ἔχει ὁ ἄλλος; Στὴν καλύτερη συντροφιά καὶ τό πῶς πλούσιο τραπέζι, μπορεῖς νὰ εἶσαι χαρούμενος καὶ εἰρηνικός, ἂν ἔστω καὶ ἓνας ἄνθρωπος ἐκεῖ σοῦ προκαλεῖ ἀντιπάθεια καὶ ἐκνευρισμό; Ἄν ὁ θυμὸς σέ ἀναστατώνει, μπορεῖς ταυτόχρονα νὰ χαιρέσαι; Ἄν στήν καρδιά σου

κρατεῖς τὴ μνησικακία καὶ περιμένεις νὰ ἀνταποδώσεις τό κακό πού σοῦ ἔκαναν, νὰ πικρᾶνεις αὐτόν πού σέ πίκρανε, μπορεῖς νὰ ἔχεις χαρὰ; Ὅταν ἡ πλεονεξία σοῦ δημιουργεῖ τὴν αἴσθηση ὅτι χρειάζεσαι ὄλο καὶ περισσότερα, δέν στερεῖσαι τὴ χαρὰ τῆς εὐγνωμοσύνης;

Ἡ ἀληθινὴ χαρὰ συμβαδίζει μέ τὴν πνευματικὴ ζωή, ἀλλὰ δυστυχῶς καλλιεργήθηκε ἡ ψεύτικη ἐντύπωση ὅτι ἡ βίωση τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς σημαίνει γιὰ τὸν ἄνθρωπο μόνο ἀγώνα, θλίψη, σταυρό. Ὅμως ἡ ἀναζήτηση τῆς χαρᾶς σέ ὑλικά καὶ κοσμικά πράγματα καὶ στήν ἡδονὴ τῶν αἰσθήσεων, ὄχι μόνο δέν ἔφερε χαρὰ, ἀλλὰ γίνεται τό ἐμπόδιο στήν ἐπικοινωνία τοῦ ἀνθρώπου μέ τὸν Θεὸ καὶ τὴ βίωση τῆς χαρᾶς πού τόσο ἐπιθυμεῖ. Ἡ προσωρινὴ εὐχαρίστηση, πού χαρίζουν τά ὑλικά καὶ κοσμικά πράγματα καὶ ἡ ὁποιαδήποτε ἱκανοποίηση τῶν αἰσθήσεων, διαρκοῦν πολύ λίγο καὶ ἀφήνουν τό αἶσθημα τοῦ κενοῦ. Τὸ πνεῦμα τῆς εὐμάρειας καὶ τοῦ καταναλωτισμοῦ ἐκφράζουν τό πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου πού ἔχασε τὸν πνευματικὸ προσανατολισμό του.

Ὁ Χριστός, πρὶν φύγει ἀπὸ τὸν

κόσμο, μᾶς βεβαιώνει πώς ἦλθε για νά μᾶς χαρίσει τήν ολοκληρωμένη χαρά, αὐτήν πού γεμίζει τήν ψυχή. «Νῦν δέ πρός σέ ἔρχομαι, καί ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσι τήν χαράν τήν ἐμὴν πληρωμένην ἐν αὐτοῖς» (Ἰωάν. ιζ', 13). Ὅλη ἡ πίστις μας μιᾶ γιά τή χαρά. Ἡ ἱστορία τῆς σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ ἀρχίζει μέ τό «χαῖρε» τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καί τελειώνει μέ τό ἀνερμήνευτο συναίσθημα χαρᾶς πού κατακλύζει τίς ψυχές τῶν Ἀποστόλων, ἐνῶ βλέπουν τόν Κύριο νά ἀναλαμβάνεται στούς οὐρανούς. «Καί αὐτοί προσκυνήσαντες αὐτόν ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ μετά χαρᾶς μεγάλης, καί ἦσαν διά παντός ἐν τῷ ἱερῷ αἰνοῦντες καί εὐλογοῦντες τόν Θεόν» (Λουκ. κδ', 52). Μήνυμα καί ἐντολή χαρᾶς ἦταν τό «Χαίρετε» πρός τίς Μυροφόρες τοῦ Ἀναστημένου Ἰησοῦ, καί τό πρῶτο θαῦμα Του εἶχε γίνει γιά νά προσφέρει χαρά στούς καλεσμένους τοῦ γάμου, στήν Κανά τῆς Γαλιλαίας. Καί στό πέρασμα τῶν αἰώνων ὅσοι ἀκολούθησαν μέ συνέπεια τόν δρόμο τῆς Χριστιανικῆς ἀλήθειας, ἀκόμη καί μπροστά στό μαρτύριο δέν ἔχασαν τήν ἐσωτερική, τήν ἀνερμήνευτη γιά τούς ἄλλους, χαρά.

Ὁ Χριστός ἀποδέσμευσε τήν χαρά ἀπό τίς ἐξωτερικές συνθήκες τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ χαρά δέν στηρίζεται στήν καλοπέραση, στά χρήματα, τά ὑλικά ἀγαθά... Γι' αὐτό καί δέν σβήνει μέσα στίς δυσκολίες τῆς ζωῆς. Εἶναι τό θαῦμα στίς ψυχές πού βιῶσαν τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ καί ἐνίωσαν ὅτι τό μεγαλύτερο ἀγαθό πού ἔχουν εἶναι ἡ πίστις τους καί οἱ εὐλογίες πού τούς χαρίζει ὁ Θεός. Ἡ προσδοκία τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὅπου ὁ πιστός ρίχνει τίς ἐλπίδες του σάν ἄγκυρα, εἶναι ἡ δύναμη πού δέν τόν ἀφήνει νά χαθεῖ σέ ὅποιαδήποτε θλίψη. Ἀκόμη καί τή στιγμή πού ὁ Χριστιανός σηκώνει τόν σταυρό τῶν θλίψεών του, ξέρει ὅτι θά ἔλθει ἡ Ἀνάσταση καί στηρίζεται στήν προσδοκία της. Αὐτό ἐκφράζουν τά λόγια τοῦ Χριστοῦ πρός τούς μαθητές Του ὅλων τῶν αἰώνων: «Ἦμεῖς οὖν λύπην μέν νῦν ἔχετε· πάλιν δέ ὄψομαι ὑμᾶς καί χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδιά, καί τήν χαράν ὑμῶν οὐδεὶς αἶρει ἀφ' ὑμῶν» (Ἰωάν. ιστ', 22).

Πόσες φορές μᾶς ἐκπλήσσουν ἄρρωστοι, ἀνάπηροι, μοναξιζόμενοι ἢ καί κτυπημένοι ἀπό τό πένθος ἀνθρώποι, γιά τήν εὐγνώμονα καί αἰσιόδοξη διάθεσή

τους; Κι από τήν ἄλλη, πόσες φορές διαπιστώνουμε πώς ἄνθρωποι πού τά ἔχουν ὅλα, μόνο χαρούμενοι δέν εἶναι. Πρέπει νά ἐλέγχουμε τόν ἑαυτό μας καί τήν πνευματική μας πορεία, ὥστε νά βρῖσκουμε καί τίς αἰτίες πού μπορεῖ νά κάνουν τόν ἀγῶνα μας ἄχαρο καί κουραστικό, χωρίς τό αἶσθημα τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἐπίσης πολύ σημαντικό, νά συνειδητοποιήσουμε ὅτι ἡ συνεχῆς ἐπικέντρωση στόν ἑαυτό μας καί τά προβλήματά μας, ἀπομακρύνει τή χαρά ἀπό τήν ψυχή μας. Ὅποιος ἀσχολεῖται ὑπερβολικά μέ τόν ἑαυτό του καί δέν ἀνοίγει τήν καρδιά του νά νιώσει καί τούς ἄλλους, θά μένει πάντα δεμένος μέ τά «βάσανά» του. Ἀντίθετα, ἄνθρωποι μέ μεγάλες θλίψεις στή ζωή τους ἔκαναν τή μεγάλη ὑπέρβαση νά ἐπικεντρωθοῦν στήν προσφορά χαρᾶς σέ ἄλλους θλιμμένους συνανθρώπους. Ἔτσι βρῆκαν μέσα στόν πόνο τους τό πλήρωμα τῆς χριστιανικῆς χαρᾶς.

Μπορεῖ νά ἀκούγεται ἀντιφατικό, ἀλλά ἡ μετάνοια, πού συνοδεύεται βέβαια μέ ἕνα αἶσθημα θλίψης γιά τίς ἁμαρτίες μας, εἶναι ἡ ἀρχή τῆς πορείας γιά νά βροῦμε τόν Χριστό καί τή

δική Του χαρά. Ὁ Δαβίδ διακηρύσσει ὅτι μέ τή μετάνοια «ἀγαλλιάσονται ὁστέα τεταπεινωμένα» (Ψ. 50, 10). Στίς Πράξεις, ὁ εὐνούχος Αἰθίοπας μετά τήν ἐπιστροφή του στή νέα πίστη καί τό βάπτισμα, «ἐπορεύετο τήν ὁδόν αὐτοῦ χαίρων» (Πραξ. ἡ', 39). Δέν εἶναι ἄγνωστο βίωμα γιά κάθε Χριστιανό ἡ χαρά μετά ἀπό τήν εἰλικρινῆ ἑξομολόγηση.

Πρέπει λοιπόν νά κατανοήσουμε ὅτι αἴτιοι γιά τή χαρά πού ἔχουμε ἢ μᾶς λείπει εἴμαστε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι. Οἱ ἐξωτερικές καταστάσεις δέν εἶναι τόσο καθοριστικές ὅσο πιστεύουμε. Ὁ ἄνθρωπος πού ἀγωνίζεται ἔχει μπεῖ στόν δρόμο τῆς χαρᾶς. Ὅσο προχωρᾷ, ὅσο κάνει θυσίες, κόπους, προσφέρει, ἀγαπᾷ, ταπεινώνεται... μειώνει τίς αἰτίες τῆς λύπης καί αὐξάνει τίς ἀφορμές τῆς χαρᾶς. Ἀκόμη, ὁ ἄνθρωπος πού ἀγαπᾷ τόν Θεό, ἔχει πνευματικές τέρψεις ἄγνωστες στούς κοσμικούς ἀνθρώπους. Αἰσθάνεται χαρά στήν προσευχή, στήν μελέτη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, στή συμμετοχή στή Θεία Λειτουργία, στήν Ἐξομολόγηση... Ἡ συνειδητή συμμετοχή στό Μυστήριο τῆς Θείας Κοινωνίας εἶναι πηγὴ ἀγαλλίασης. Ὁ πιστός ἔχει ὡς μόνο χαρακτηριστικό καί τήν

εὐγνωμοσύνη. Ἐχει ἀνοιχτά τὰ μάτια τῆς ψυχῆς, γιὰ νά βλέπει τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ, μικρά καί μεγάλα, «συνηθισμένα» καί ἔκτακτα. Ἔτσι γεννιέται μέσα του ἡ χαρά καί ἡ δοξολογία γιὰ τόν δωροδότη Θεό.

Ἀλλά ἐπειδή εἴμαστε ἀτελεῖς καί εὐκόλα μελαγχολοῦμε, πρέπει νά εἴμαστε σέ ἐτοιμότητα νά ἀντιμετωπίσουμε καί τή λύπη πού γεννιέται στήν ψυχή μας. Νά βροῦμε τήν αἰτία: Θίγηκα, ζήλεψα, πικράθηκα... νά ἀναγνωρίσω τό λάθος μου, τόν ἐγωισμό μου. Ἄν εἶναι μία ἀπροσδιόριστη αἰτία, ἴσως καί ὀργανική, νά μήν ἀφήσω νά βυθιστῶ στή μελαγχολία. Νά ἀντιδράσω κάνοντας κάτι εὐχάριστο, νά κινηθῶ, νά συναναστραφῶ... Εἶναι μία συνηθισμένη κατάσταση ἡ μελαγχολία, τήν ὁποία θέλουμε καί οἱ ἄλλοι νά μᾶς ἀναγνωρίσουν, ὅμως δέν μᾶς συμφέρει νά ἀφήνουμε νά διαρκεῖ. Πρέπει νά προσευχηθοῦμε, ἀλλά καί νά βρῖσκουμε τρόπους νά βοηθήσουμε τόν ἑαυτό μας.

Οἱ Μακαρισμοί τοῦ Κυρίου μας ἀπαριθμοῦν τὰ χαρακτηριστικά τοῦ Χριστιανοῦ, πού χαρίζουν τή χαρά στήν παροῦσα ζωή καί τήν μακαριότητα στή

βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἡ χαρά εἶναι κτῆμα τῶν «πτωχῶν τῷ πνεύματι», τῶν «πενθούντων» γιὰ τό κακό πού ἐπικρατεῖ, τῶν «πραέων», τῶν «πεινώντων καί διψώντων τήν δικαιοσύνην». Ἡ χαρά ζεῖ στούς «καθαρούς τῆ καρδία», τούς «εἰρηνοποιούς» χαρίζεται σέ ὅσους «ὄνειδισθοῦν» καί διωχθοῦν «ἐνεκεν δικαιοσύνης» (Ματθ. ε', 3-12).

Ἡ χαρά καί ἡ εἰρήνη εἶναι ταυτόσημα τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖ πού δέν ὑπάρχει χαρά, δέν ὑπάρχει ὁ Θεός. Ἡ λέξη «Εὐαγγέλιο» σημαίνει χαρούμενη εἶδηση – ἀγγελία, ἀποκάλυψη ἑνός ἄλλου τρόπου ζωῆς πού ὀδηγεῖ στήν βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἄπ. Παῦλος χαρακτηρίζει τή χαρά «καρπό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Γαλ. ε', 22), ἐνῶ ὁ ἱερός Χρυσόστομος «κατόρθωμα πνευματικόν». Ἀλλά, ὅπως κάθε καρπός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀπαιτεῖ ἀγώνα καί θυσίες, πού καθαρίζουν τήν ψυχή ἀπό κάθε πάθος, ὥστε νά γίνει κατοικητήριο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Χαίρεται ἔτσι ὁ Χριστιανός γιὰ τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, χαίρεται τή χαρά τῆς Ἀναστάσεως καί ζεῖ μέ τήν προσδοκία τῆς δικῆς του ἀνάστασης.

ΑΓΙΟΥ
ΠΑΙΣΙΟΥ
ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ

Ἐπιμ: Σάββα Παρῆ
Θεολόγου*

Τό ἅγιο Βάπτισμα ἔχει μεγάλη ἀξία. Τό Βάπτισμα μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπό τήν κατάρτα τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος καί ἀπό ὅλες τίς ἁμαρτίες. Μέ τό ἅγιο Βάπτισμα ὁ ἄνθρωπος ἀπαρνεῖται τόν σατανᾶ καί συντάσσεται μέ τόν Χριστό.

Ὁ ἄνθρωπος πρῶτα γεννιέται σαρκικά καί μετά στό Βάπτισμα, πού εἶναι λουτρό παλιγγενεσίας, ἀναγεννιέται πνευματικά ἀπό τό δημιουργημα τοῦ Θεοῦ τό νερό καί ἀπό τό ἅγιο Πνεῦμα τή θεία χάρη «ἐξ ὕδατος καί Πνεύματος» καί γίνεται νέος ἄνθρωπος. Στό Βάπτισμα ὁ Χριστός χρησιμοποιεῖ τό νερό γιά νά ἀναπλάσει τόν ἄνθρωπο. Τό νερό ἔχει τό νόημα τοῦ καθαρίσματος γι' αὐτό ὁ ἱερέας κατά τό Βάπτισμα βουτάει τόν ἄνθρωπο στό νερό. Ξεπλένεται ὁ ἄνθρωπος ἀπό τό προπατορικό ἁμάρτημα, καθαρίζεται ἀπό τίς ἁμαρτίες, τόν ἐπισιμάζει ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ, ἐνδύεται τόν Χριστό καί γίνεται νέος ἀναγεννημένος ἄνθρωπος. Αὐτό εἶναι τό ἔργο τοῦ Βαπτίσματος.

Τό εἶπε ξεκάθαρα ὁ Χριστός στό Νικόδημο, ὅταν τόν ρώτησε πῶς μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νά ξαναγεννηθεῖ: «ἀμήν ἀμήν λέγω σοί, ἐάν μή τις γεννηθῆ ἐξ ὕδατος καί Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τήν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ». Μέ τό Βάπτισμα ὁ ἄνθρωπος γίνεται τό νέο τέλειο δημιουργημα τοῦ Θεοῦ μετά τήν πτώση. Γι' αὐτό ὁ ἄνθρωπος, ὅταν δέν μολύνει τό ἅγιο Βάπτισμα, ἔχει πολλή θεία Χάρη. Ἀλλά καί ὅταν τό μολύνει ὑπάρχει τό βάπτισμα τῆς μετάνοι-

* Ἀπό τά βιβλία Γέροντος Παΐσιου Ἀγιορείτου, Λόγοι, τόμοι Α'- ΣΤ', ἔκδ. Ἱεροῦ Ἰσυχαστηρίου Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, Σουρωτή Θεσσαλονίκης.

Τό
Μυστήριο
τοῦ
Βαπτίσματος

ας. Ἡ μετάνοια εἶναι τό βάπτισμα τῶν δακρῶν. Ὅταν κανεῖς συναισθανθεῖ τό σφάλμα του καί πονέσει γι' αὐτό, ξεπλένεται κατά κάποιον τρόπο μέ τά δάκρυα τῆς μετάνοιας. Ὁ ἀπόστολος Πέτρος μέ τήν ἄρνηση του «πρόδωσε» τόν Χριστό, ἀλλά ἐπειδή ἔκλαψε πικρά ἔλαβε τήν ἄφεση γιά τήν πώση του. Δηλαδή ἡ εἰλικρινής μετάνοια πού εἶχε τόν ξεπλυνε, τόν καθάρισε πάλι. Μέ τή μετάνοια ὁ ἄνθρωπος ξαναβαπτίζεται, ἀναγεννιέται καί ἔρχεται πάλι ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ καί κατοικεῖ στήν καρδιά του.

Μέ τό ἅγιο Βάπτισμα ὁ ἄνθρωπος δέχεται τή χάρη τοῦ ἁγίου Πνεύματος τήν ὁποία καλεῖται νά διατηρεῖ ἐνεργή σέ ὅλη του τή ζωή. Ἐπειδή ὁμως εἶναι ἐπιρρεπής στήν ἁμαρτία γίνεται πολλές φορές ἡ αἰτία νά μήν περνᾶει τό ρεῦμα τῆς θείας χάριτος στήν καρδιά του, γιατί ἀφήνει τά καλώδιά του σκουριασμένα. Ἀπομακρύνεται ἀπό τή Χάρη τοῦ Θεοῦ καί δέχεται τή δαμιονική ἐπίδραση. Ὁ ἄνθρωπος σήμερα ἔδωσε πολλά δικαιώματα στόν διάβολο καί αὐτός ἄλωνίζει. Ἡ ἁμαρτία καί τά πάθη μπερδεψαν τόν νοῦ του καί σκότισαν τήν καρδιά του, τόν τύφλωσαν πνευματικά μή ἀφήνοντας χαράμαδα γιά νά εἰσέλθει ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ στή ζωή του καί νά τήν μεταμορφώσει. Ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ ἀλλοιώνει πνευματικά τόν ἄνθρωπο, γεμίζει τήν καρδιά του ἀγαλλίαση, γαλήνη, ἡρεμία, ἐσωτερική χαρά καί

θεία παρηγοριά καί ταυτόχρονα διώχνει τήν ταραχή, τήν ἀγριάδα, τό ἄγχος καί τήν ἀγωνία.

Συνεπῶς, ὅλη ἡ βάση εἶναι νά προσέξει ὁ ἄνθρωπος νά μήν τόν ἐγκαταλείψει ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ. Νά ἀγωνίζεται καθημερινά νά ξεσκουριάξει τά καλώδια του ὥστε νά γίνεται καλός ἀγωγός γιά νά περνᾶει ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ καί νά δέχεται τό θεῖο φῶς τῆς Χάριτος. Τό φῶς βοηθᾶ τόν ἄνθρωπο νά βγεῖ ἀπό τό σκοτάδι. Ὅλο τό κακό πού γίνεται στόν κόσμο εἶναι γιατί λείπει ὁ θεῖος φωτισμός. Καί ὅταν λείπει ὁ θεῖος φωτισμός ὁ ἄνθρωπος βρίσκεται στό σκοτάδι. Ἀντιθέτως ὅταν κανεῖς βιώνει τή χάρη τοῦ Θεοῦ τότε ἀναπαύει καί τό περιβάλλον του καί ὁ ἴδιος ἐξελίσσεται πνευματικά. Βλέπει πολύ καθαρά τά πράγματα καί οὔτε ἐκεῖνος κουράζεται ἀλλά καί τούς ἄλλους βοηθᾶ πολύ θετικά. Γιά νά φτάσει ὁμως κανεῖς στήν κατάσταση νά τά βλέπει ὅλα καθαρά θά πρέπει νά καθαριστεῖ ἡ καρδιά, γιά νά ἀναπαύεται μέσα του ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ. «Καρδίαν καθαρᾶν κτίσον ἐν ἐμοί ὁ Θεός» λέει ὁ ψαλμοδός. Ὅταν καθαριστεῖ ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου «ἐκ τῆς ὁποίας ἐξέρχονται ὅλα τά κακά», τότε κατοικεῖ μέσα της ὁ Χριστός, εἰρηνεύει ἐσωτερικά καί ἐξωτερικά καί μεταδίδει Χάρη καί εὐλάβεια. «Μακάριοι οἱ καθαροί τῆ καρδία, ὅτι αὐτοί τόν Θεόν ὁφονται» (Ματθ. ε', 8).

Ἡ νήψη στή διδασκαλία τοῦ ἁγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου

Ἀντώνιου Χαραλάμπους
Θεολόγου

Ἐνα ιδιαίτερο καί σημαντικό κεφάλαιο στή διδασκαλία τοῦ ἁγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου, τοῦ μεγάλου ἡσυχαστῆ Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, εἶναι ἡ ἀρετή τῆς νήψης. Συχνά στά Συγγράμματά του κάνει ἀναφορές σ' αὐτήν, γνωρίζοντας τή σπουδαιότητά της γιά τήν κάθαρση ἀπό τά πάθη καί τή βίωση τοῦ μυστηρίου τῆς ἡσυχίας, πού ὀδηγεῖ τόν ἄνθρωπο στήν ἀληθινή προσευχή στόν ζῶντα Τριαδικό Θεό καί στόν ἀγιασμό.

Νήψη εἶναι ἡ πνευματική ἐγρήγορση, ἡ προσοχή τῶν λογισμῶν καί τῶν κινήσεων τῆς καρδιάς¹. Ὁ ἄνθρωπος χρειάζεται μεγάλη προ-

σοχή καί ἐγρήγορση, ὥστε νά διακρίνει ἀπό ποῦ προέρχονται οἱ λογισμοί καί μ' αὐτό τόν τρόπο νά ἀπέχει ἀπό τούς πονηρούς καί ἀκάθαρτους λογισμούς καί νά φρονεῖ τά εὐσεβῆ, ἐργαζόμενος τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Γιά νά τό κάνει αὐτό πιό σαφές, ὁ ἅγιος Νεόφυτος διακρίνει τούς λογισμούς σέ τρεῖς κατηγορίες: σ' αὐτούς πού προέρχονται ἀπό τόν Θεό καί εἶναι φιλαγνοί καί εὐσεβεῖς, σέ ὅσους προέρχονται ἀπό τόν μισόκαλο διάβολο καί εἶναι βλάσφημοί καί ἀκάθαρτοι καί σέ ὅσους εἶναι «αὐτοκίνητα γεωργήματα» τῆς καρδιάς τοῦ ἀνθρώπου καί ἐξαρτῶνται ἀπό τό αὐτεξούσιο². Τονίζει μάλιστα

¹ Βλ. Ἁγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου, Βίβλος τῶν Κατηχήσεων, *Συγγράμματα*, τόμος Β', ἔκδ. Ἱερᾶς Βασιλικῆς καί Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Ἁγίου Νεοφύτου, σ. 421, σσ. 148-149.

² «Καλὸν γὰρ καὶ βασιλεῖ καὶ ἄρχοντι καὶ ἡγουμένῳ καὶ παντὶ ἀνθρώπῳ γρηγορεῖν καὶ προσέχειν τὰ τῆς καρδιάς κινήματα καὶ φρονεῖν τὰ εὐσεβῆ καὶ μὴ ἐπαίρεσθαι δικαιοσύνη ἢ ἀρχῇ ἐν τῷ ὕψει τῶν ἡμερῶν τῆς τοιαύτης ἀρχῆς. Καλὸν τὸ διακρίνειν λογισμῶν καὶ νοημάτων ἀναστασίας ποῖα μὲν Θεοῦ, ποῖα δὲ πονηροῦ βλάσφημα καὶ ὀλέθρια καὶ ἀκάθαρτα καὶ φιλήδονα, ποῖα δὲ καὶ αὐτοκίνητα καρδιάς οἰκείας γεωργήματα. Καρδιά γὰρ χρονίσασα ἐν τινι καὶ εἰς ἕξιν ἐλθοῦσα καλοῦ εἴτε κακοῦ καὶ αὐθορμήτως πρὸς τοῦτο καὶ αὐτοκινήτως κινεῖται πολλάκις, ὥστε τῶν νοημάτων τὰ

ὅτι ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν χρονίσει καί συνηθίσει εἴτε τό καλό εἴτε τό κακό, τότε κινεῖται πολλές φορές πρὸς αὐτό «αὐθορμήτως καί αὐτοκινήτως».

Γιὰ νά μπορέσει ὁ ἄνθρωπος νά καθαρίσει τὴν καρδιά του, ὀφείλει νά ἐκδιώκει μαζί μέ τὰ ὀλέθρια πάθη καί τίς ἐμπαθεῖς ἐπιθυμίες³. Τό σημεῖο αὐτό εἶναι καίριο καί σ' αὐτό ἐπανέρχεται συχνά ὁ Ἑγκλειστος ἀσκητής, διδάσκοντας ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς ἁμαρτίας γίνεται μέ τὴν συγκατάθεση τῆς ἐμπαθοῦς καρδίας στούς φιλήδονους λογισμούς. Πρῶτα, τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ «διὰ τῶν θυρίδων ἡμῶν αἰσθήσεων» εἰσδύουν στήν καρδιά καί ἐνοχλοῦν τόν ἄνθρωπο ἐσωτερικά. Ὅταν αὐτός ὑποκύψει στήν πρώτη ἐπίθεση, τότε «βέλος ἐπιθυμίας τιτρώσκει σου τὴν καρδίαν, χαννοῦται σου ὁ λογισμός, μοιχεύεις ἐν τῇ καρδίᾳ, ὡς εἶπεν ὁ Κύριος, συλ-

λαμβάνεις εἰς ἐπιθυμίαν, ἡ δέ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα φησί, τίκει ἁμαρτίαν, ἡ δέ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον»⁴. Ἡ ἁμαρτία, ἐπομένως, δέν περιορίζεται μόνο ἐξωτερικά στήν πράξη, ἀλλά ἐπιτελεῖται πρῶτα ἐσωτερικά, στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου.

Γνωρίζοντας ὁ ἄνθρωπος μέσα ἀπὸ τὴν ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας τόν τρόπο δημιουργίας τῆς ἁμαρτίας καί τῶν παθῶν, καλεῖται νά ἀγωνιστεῖ μέσω τῆς νήψης νά κρατήσῃ ἀπρόσιτο τόν νοῦ καί τὴν καρδιά του ἀπὸ τίς ἐμπαθεῖς ἐπιθυμίες⁵. Γι' αὐτό καί προσέχει πρῶτα τίς αἰσθήσεις του, ἀπ' ὅπου ὁ ἐχθρός διάβολος προσπαθεῖ νά ἀλώσει τὴν ψυχὴ του⁶. Οἱ αἰσθήσεις δέν εἶναι βέβαια κακές, οὔτε περιττές, ἀλλά εἶναι μέγας πλοῦτος δοσμένος ἀπὸ τόν Θεό γιὰ νά αἰσθανόμαστε τό κάλλος τῆς δημιουργίας καί νά ἀνυμνοῦμε τόν Δη-

---

μέν εἰσιν ἐκ Θεοῦ, ὅσα φίλαγνα καὶ εὐσεβῆ, τὰ δὲ ἐκ τοῦ πονηροῦ, ὅσα λάγνα καὶ βλάσφημα, τὰ δὲ οἰκοθεν ἐκ τῆς καρδίας, ὅσα διὰ τὸ αὐτεξούσιον ἔνθεν καὶ ἔνθεν ῥαδίως μετακυβεύονται». Ὁ.π., σ. 421-422, στ. 128-144.

³ Πανηγυρική Α', *Συγγράμματα*, τ. Γ', σ. 208-209.

⁴ Βίβλος τῶν Κατηχήσεων, *Συγγράμματα*, τ. Β', σ. 242, στ. 97-101.

⁵ «Ἐπεὶ γάρ ἡ ἐπιθυμία τίκει τὰ πάθη, οὐ βούλεται ἡμᾶς ὁ διδάσκαλος οὕτως μόνα τὰ πάθη ἀπονεκροῦν ἀλλὰ σὺν τούτοις πᾶσι καὶ τὰς ἐπιθυμίας· διότι, ὡσπερ γυνὴ συλλαβοῦσα τίκει παιδίον, οὕτως καὶ καρδιά ἐμπαθῆ συλλαβοῦσα ἐπιθυμίαν ἀποτίκει πάθος· καὶ ὁ θέλων ἀπαλλαγῆναι τῶν ὀλεθρίων παθῶν ὀφείλει ἐκδιώκειν καὶ τὰς ἐπιθυμίας· ἀπροσίτου γάρ τοῦ νόος γενομένου καὶ τῆς καρδίας τῶν ἐμπαθῶν ἐπιθυμιῶν σὺν τοῖς παθήμασι νενέκρονται καὶ αὐταί». Πανηγυρική Α', *Συγγράμματα*, τ. Γ', σ. 208-209.

⁶ Βλ. Βίβλος τῶν Κατηχήσεων, *Συγγράμματα*, τ. Β', σ. 238-239, στ. 9-37.

μιουργό⁷. Είναι πολύ χαρακτηριστικό ένα παράδειγμα πού χρησιμοποιεί ο νηπτικός Άγιος Νεόφυτος, μιλώντας στο έργο Περί του Χριστού εντολών για τόν άπλό και άπεριεργό όφθαλμό. Γράφει ότι όταν ένας άνθρωπος πού βλέπει μέ άπλότητα και καθαρότητα αντίκρύσει ένα ώραίο δημιούργημα, δέν συγκατατίθεται στους λογισμούς, αλλά «εύθυς ανάγει τόν νοῦν εἰς ἕτερον κάλλος και φαντάζεται ἐκ τοῦ όρωμένου τό μή όρώμενον, τουτέστιν ἢ τόν ώραῖον κάλλει παρά τούς υἰούς τῶν ανθρώπων Χριστόν τόν Θεόν ἡμῶν ἢ τήν ώραῖότητα τῶν άγγελικῶν ἐκείνων δυνάμεων ἢ τό κάλλος τῆς βασιλείας τό άνέκφραστον ἢ τό φῶς ἐκεῖνο τό άνέσπερον ἢ άλλο τι τῶν ἐκεῖ άγαθῶν»⁸. Ἐάν δέν μπορέσει νά στρέψει τόν νοῦ του άλλοῦ μ' αυτό τόν τρόπο, τότε στρέφεται στή μνήμη τοῦ θανάτου και στή ματαιότητα τοῦ φθαροῦ κόσμου. Ἐάν δέν μπορέσει οὔτε ἔτσι, τότε «πειθεῖ», δηλαδή αλλάζει τόν λογισμό του ότι «ἡ παροῦσα γυνή μήτηρ μου ἐστίν ἢ ἀδελφή μου ἢ θυγάτηρ μου ἐστι, και νικήσεις τό πά-

θος, ἐπεὶ οὐδέεις ἐμπαθῶς άγαπᾶ ἢ ἐπιθυμεῖ τήν ἰδίαν μητέρα ἢ ἀδελφήν ἢ θυγατέρα, καν σφόδρα ἐστίν εὐειδής»⁹. Γίνεται φανερό, λοιπόν, μ' αυτό τό παράδειγμα ότι μπορεῖ ο άνθρωπος νά μήν αἰχμαλωτίζεται στους λογισμούς του, αλλά αντίθετα νά τούς μεταστρέφει και νά τούς κατευθύνει πρὸς τήν ἐργασία τῶν ἀρετῶν.

Βέβαια, πολλοί άνθρωποι εἶναι αἰχμαλωτισμένοι στους λογισμούς τους και δυσκολεύονται πολύ νά τούς αλλάξουν πρὸς τό καλό, γιατί ἀκριβῶς ἡ άμαρτία και τά πάθη λειτουργοῦν ὡς δεύτερη φύση μέσα τους. Γι' αὐτούς εἶναι σημαντικό νά ἔρθουν σέ μετάνοια και νά ἀνανήψουν μέσω τῆς ἐξομολόγησής σέ κάποιον πνευματικό πατέρα, ζητώντας συμβουλή και βοήθεια. Διαφορετικά, θά προσθέτουν συνεχῶς άμαρτίες μέχρι νά νεκρωθοῦν ἐντελῶς και νά γίνουν ἀνεύρηγοι πρὸς τό καλό¹⁰.

Μεταξύ τῶν ἀναφορῶν τοῦ Ἐγκλείστου στή νήψη ξεχωρίζει ο πέμπτος Λόγος του στήν Πανηγυρική Α'¹¹, ὅπου διηγείται τό πάθημα ἑνός μοναχοῦ στά μέρη τῆς

⁷ Περί τοῦ Χριστοῦ εντολών, *Συγγράμματα*, τ. Α', σ. 72, στ. 24-26.

⁸ Ὁ.π., σ. 107, στ. 9-15.

⁹ Ὁ.π., σ. 107, στ. 23-26.

¹⁰ Βλέπε τήν ἀναφορά τοῦ Ἁγίου στό πάθος τῆς ἀναισθησίας. Βίβλος τῶν Κατηχήσεων, *Συγγράμματα*, τ. Β, σ. 323-324, στ. 16-32.

¹¹ Πανηγυρική Α', *Συγγράμματα*, τ. Γ, σ. 141-158.

Παλαιστίνης πού πλανήθηκε από τόν διάβολο. Ὁ μοναχός αὐτός, πού ἦταν ἰβηρικῆς καταγωγῆς καί ὀνομαζόταν Γαβριήλ, ἀναγνωριζόταν ἀπό πολλούς ὡς «δόκιμος» ἱερομόναχος, συνетός καί φιλάδελφος. Αὐτός, ἀφοῦ πέρασε ἀπό πολλά μοναστήρια, κατέληξε στό μοναστήρι τοῦ ἁγίου Σάββα, ὅπου ἀσκήτεψε γιά τρία χρόνια πάνω σ' ἓνα στύλο. Τήν περίοδο ἐκεῖνη ἐπιθυμοῦσε καρδιακά καί ζητοῦσε κάποιο χάρισμα ἀπό τόν Θεό. Αὐτό ἦταν καί ἡ ἀρχή τῆς πλάνης του ἀπό τόν διάβολο. Μία νύχτα ἐφανίστηκε σ' αὐτόν ὁ διάβολος μέ τή μορφή τοῦ ἁγίου Σάββα, καί ἀφοῦ τόν παΐνεψε σέ μεγάλο βαθμό, τοῦ «εὐαγγελίστηκε» ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός θά τοῦ ἐφανιστεῖ μαζί μέ τούς ἀγγέλους. Ἐφανίστηκε ξανά τήν ἐπόμενη νύχτα μέ τή μορφή τριῶν μοναχῶν, μεθοδεύοντας ἀκόμη περισσότερο τήν ἀπάτη του, καί ὑπό-

βαλε στόν μοναχό νά ἀρνηθεῖ τήν τιμή τῆς Παναγίας ὡς Θεοτόκου. Ἐφόσον ὁ μοναχός παραδέχτηκε τίς διαβολικές αὐτές φαντασίες χωρίς καθόλου νά τίς ἐξετάσει, τότε ἦταν ἐπόμενο ὅτι θά προσκυνοῦσε τόν διάβολο, ὅταν τοῦ ἐφανίστηκε ὡς ὁ Χριστός μέ τή συνοδεία ἀγγέλων. Ἀκολούθησε καί τέταρτη ἐμφάνιση, ὅποτε πλέον ὁ μοναχός ἐπέτρεψε σέ τρία δαιμόνια νά κατοικήσουν στό σῶμα του καί νά τό ἐξουσιάζουν· μετά ἀπ' αὐτό, ἔγινε ἔρμαιο στίς ὀρέξεις τῶν δαιμόνων, πού τόν παρακινοῦσαν στήν πορνεία καί στόν φόνο. Μέ τή βοήθεια ὅμως ἑνός γείτονα ἀσκητῆ μέ τό ὄνομα Δαβίδ, ὁ μοναχός Γαβριήλ κατάλαβε τήν πλάνη στήν ὁποία ἔπεσε καί γι' αὐτό ἐπέστρεψε στό κοινόβιο τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου, ὅπου ἐπιτιμῆθηκε νά κουβαλᾷ ξύλα στό μαγειρεῖο. Ἐκεῖ, «διά θερμῆς ἐπισκέψεως τοῦ μεγάλου πατρὸς Εὐθυμίου» τά δύο δαιμόνια ἐκδιώχτηκαν· ἡ ὀριστική ἀπαλλαγὴ τοῦ μοναχοῦ ἔγινε ἀργότερα, σύμφωνα μέ πληροφορία πού εἶχε ὁ Ἱεγκλειστος ἀπό μοναχό ἀπό τήν Ἀντιόχεια δεκαοχτώ χρόνια μετά.

Τό μεγάλο αὐτό πάθημα καί ἡ πλάνη τοῦ μοναχοῦ Γαβριήλ γίνεται ἀφορμὴ γιά τόν ἅγιο Νεόφυτο νά ἐπιστήσει τήν προσοχή στήν τήρηση τῆς νήψης, ὥστε νά μὴν εἴμαστε εὐπαράδεκτοι στίς φαντασίες τοῦ ἀρχέκακου καί παμπόνη-

ρου διαβόλου, αλλά νά σφραγίζουμε τούς έαυτούς μας πάντοτε μέ τό σημείο τοῦ Σταυροῦ καί νά σηκώνουμε τά χέρια μαζί μέ τά ὄμματα τῆς ψυχῆς μας σέ προσευχή πρὸς τόν Θεό, καλώντας σέ βοήθεια τό σωτήριο καί πανάγιο ὄνομα τοῦ Χριστοῦ¹². Μάλιστα, κατακλείει τήν διήγησι μέ μία ὠραία ὁτάτη προσευχή – σύνοψη τῆς νηπτικῆς του διδασκαλίας, ὅπου παρακαλεῖ τον Κύριο νά φυλάττει ὄλους ἀπό τά σκάνδαλα καί τίς μεθοδεῖες τοῦ διαβόλου, καταφωτίζοντας μέ τό ἄρρητο φῶς τοῦ προσώπου Του τόν νοῦ, τίς αἰσθήσεις καί τήν καρδιά μας, ὥστε νά ἐπανατρέχουμε σ' Αὐτόν, τόν ἀληθινό Θεό καί Δεσπότη τῶν πάντων, πού εἶναι ἡ καταφυγή μας, ἡ ἐλπίδα τῶν ἀπελπισμένων καί ἡ ἀνάπαυσι ὄλων τῶν πιστῶν¹³.

Κλείνοντας, ἀξίζει νά σημει-

ώσουμε ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ ἁγίου Νεοφύτου γιά τή νήψη, πού ἀποτέλεσε κεντρικό ἄξονα τῆς ἔγκλειστης ζωῆς του καί διαποτίζει ὄλο τό ἔργο του, στοιχεῖ μέ τήν ἀσκητική παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅπως αὐτή ἐκφράζεται ἀπό τά ἀποστολικά χρόνια μέχρι τίς μέρες μας (ἅγιο Παῖσιο, ἅγιο Σωφρόνιο, ἅγιο Ἰωσήφ τόν Ἡσυχαστή κ.ἄ). Μάλιστα, στήν ἐποχή μας, ὅπου ἐπικρατεῖ μεγάλη σύγχυσι καί ἀναστάτωση καί πολλοί ἄνθρωποι βασανίζονται ἀπό τούς λογισμούς τους, ἡ διδασκαλία αὐτή γιά τήν προσοχή στούς λογισμούς ἀποκτᾶ πρωταρχική σπουδαιότητα. Ἄξιζει κανεῖς νά ἀφουγκραστεῖ τή φωνή τοῦ ἁγίου Νεοφύτου, πού διαλαλεῖ ἀπό τήν Ἐγκλειστρα: «πολλῆς χρεία σπουδῆς, πολλῆς νήψεως, πολλῆς ἐργηγόρσεως τοῖς βουλομένοις σωθῆναι»¹⁴.

¹² Πανηγυρική Α', *Συγγράμματα*, τ. Γ', σ. 142, στ. 29-35.

¹³ «Φύλαξον δέ καί ἡμᾶς ἐκ τῶν σκανδάλων αὐτοῦ (τοῦ διαβόλου) τῷ ἀμετρήτῳ ἐλέει σου· σκέπασον ἡμᾶς ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερῶν» τῆς σῆς ἀγαθότητος· φωτί γνώσεως καί συνέσεως καί ἀσφαλείας καί ἐργηγόρσεως τούς ὀφθαλμούς καί τās φρένας καί τās αἰσθήσεις καί τήν καρδίαν καί τήν διάνοιαν ἡμῶν καταφώτισον καί καταλάμπρυνον τῷ ἄρρητῳ φωτί τοῦ προσώπου σου, ὅπως μή ἀγνοῶμεν τās καθ' ἡμῶν κινουμένας μεθοδεῖας καί μηχανάς τοῦ ἀρχεκάκου ἐχθροῦ, ἀλλά μυσόμεθα πόρρωθεν τās αὐτοῦ μεθοδεῖας καί προσβολᾶς καί τά θηριώδη ὀρμήματα καί καταγελώντες αὐτοῦ πρὸς σέ καταφεύγομεν, πρὸς σέ ἀτενίζομεν καί πρὸς σέ πεποιθότες ἐπανατρέχομεν τόν ὄντως ὄντα Θεόν καί σωτήρα καί Δεσπότην τῶν ἀπάντων ὁμοῦ... ἡ καταφυγή πάντων ἡμῶν, ἡ βοήθεια τῶν ἀβοηθήτων, ἡ ἐλπίς τῶν ἀπελπισμένων καί λυμῆν τῶν χειμαζομένων καί ἀνάπαυσις πάντων ὁμοῦ τῶν σῶν θεραπόντων, Χριστέ ὁ Θεός ἡμῶν· καί τύχομεν σωτηρίας αἰωνίου ἐπί τῷ ὀνόματί σου τῷ ἁγίῳ...». Πανηγυρική Α', *Συγγράμματα*, τ. Γ', σ. 158, στ. 462-483.

¹⁴ Βίβλος τῶν Κατηχίσεων, *Συγγράμματα*, τ. Β', σ. 238, στ. 8-9.

Σελίδες από τήν ἱστορία τῆς ἐν Κύπρῳ Ἐκκλησίας

Ἐκκλησιαστικές μορφές
τοῦ 10^{ου} - 12^{ου} αἰώνα στήν Κύπρο

Χρίστου Χατζημιχαήλ
Δρός Θεολογίας - Δρός Φαρμακευτικῆς

Μέρος ΙΔ'

Τό Μετόχιο τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ Λακατάμειας τῆς Ἱερᾶς Βασιλικῆς καί Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Κύκκου

Σέ μικρή σχετικά ἀπόστα-
ση ἀπό τό κέντρο τῆς
Λευκωσίας, πρὸς νότο
καί κοντά στήν ὄχθη τοῦ πο-
ταμοῦ Πεδιαίου στή Λακατά-
μεια, βρῖσκεται τό Μετόχιο τοῦ
Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ τῆς Ἱερᾶς
Μονῆς Κύκκου. Τό Μετόχιο,
ἕξι χιλιόμετρα ἀπό τό κέντρο
τῆς πρωτεύουσας καί κοντά
στό Μετόχιο τοῦ Ἁγίου Προκο-
πίου τῆς ἴδιας Μονῆς, ἀνάγει
τήν ἀνοικοδόμησή του κατά
τόν 11ο - 12ο μ.Χ. αἰώνα ἢ κατά
ἄλλους σέ μεταγενέστερη πε-
ρίοδο τοῦ 14ου - 15ου μ.Χ.

αἰώνα. Τό Μετόχιο δέν ἀνῆκε
ἐξαρχῆς στήν Ἱερὰ Μονή Κύκ-
κου καί πέρασε ἀρκετές περι-
πέτειες.

Ὁ ἀρχικός ναός, ἀφιερωμέ-
νος στόν πολύ ἀγαπητό καί
δημοφιλῆ στήν περιοχὴ τῆς Λευ-
κωσίας Ἀρχάγγελο Μιχαήλ,
ἐντοπίζεται στό νότιο κλίτος
τοῦ σημερινοῦ ναοῦ. Τό νότιο
αὐτό κλίτος ἀποτελοῦσε μονό-
κλιτο ναό μέ τρούλο καί συν-
δυάζει βυζαντινά καί γοτθικά
στοιχεῖα. Ἐπικάθεται ἀνατολι-
κά σέ καμάρα βυζαντινοῦ τύ-
που ἢ ὁποῖα καταλήγει σέ ἡμι-

κυκλική άψίδα με τρία παράθυρα, ενώ δυτικά επικάθεται σε δύο γοτθικά σταυροθόλια. Σε κάποια φάση ο βόρειος τοίχος του ναού κατεδαφίστηκε και προστέθηκε τό σημερινό βόρειο κλίτος του ναού τό όποιο επίσης έχει σταυροθόλια. Στη βόρεια αυτή πλευρά τοποθετήθηκαν δύο κίονες οί όποιοι στηρίζουν τρία όξυκόρυφα τόξα. Τό 1660 μ.Χ. ό τότε Άρχιεπίσκοπος Κύπρου Νικηφόρος, ό όποιος προερχόταν από τή Μονή Κύκκου, άνοικοδόμησε νάρθηκα πού εκτείνεται και στά δύο κλίτη του ναού και έχει επίσης όξυκόρυφη καμάρα και ένισχυτικό τόξο. Έτσι ό ναός έλαβε τή σημερινή του όψη.

Έντός του ναού υπάρχουν ώραιότατες τοιχογραφίες οί όποιες άνάγονται στον 17ο μ.Χ. αιώνα ή ένδεχομένως στον 16ο μ.Χ. αιώνα. Στόν νότιο τοίχο έντοπίζεται ή άγιογραφία του Άρχαγγέλου Μιχαήλ και δεξιά της αυτή του Άγίου Δημητρίου. Δεξιά του Άγίου Δημητρίου επί του τόξου του ιεροϋ βήματος αλλά και πάνω από τον Άρχάγγελο Μιχαήλ διασώζονται τοιχογραφίες προγενέστερες του 17ου μ.Χ. αιώνα. Τό ξυλόγλυπτο τέμπλο κατασκευάστηκε

τόν 17ο μ.Χ. αιώνα και οί εικόνες του άγιογραφήθηκαν από τον Παϋλο τον ιερογράφο λίγο πριν τήν άνέγερση του νάρθηκα. Κατά σειρά, ή εικόνα του Χριστού είναι του 1650 μ.Χ., ή εικόνα της Παναγίας επίσης του 1650 μ.Χ. αιώνα, ενώ ή εικόνα του Άρχαγγέλου είναι του 1652 μ.Χ. Ό ίδιος άγιογράφος άγιογράφησε και τά βημόθυρα του νότιου κλίτους. Άξιοσημείωτο είναι τό γεγονός ότι στίς εικόνες της Παναγίας και του Άρχαγγέλου Μιχαήλ απεικονίζεται και ό τότε Άρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Νικηφόρος, ό όποιος ήταν προφανώς ό δωρητής των εικόνων. Μεταγενέστερες εικόνες πού διασώθηκαν είναι του Άρχαγγέλου Μιχαήλ (1782 μ.Χ.), του Άγίου Ιωάννου του Θεολόγου (1783 μ.Χ.) και των Άγίων Τύχωνος, Παρθενίου και Μελετίου (1788 μ.Χ.). Ός άγιογράφος των εικόνων αυτών αναφέρεται ό Μιχαήλ ό Κύπριος. Στην εικόνα του Άρχαγγέλου Μιχαήλ του 1782 μ.Χ. σημειώνεται ότι κατά τό ίδιο έτος μεταφέρθηκε εκει ή χαριτόβρυτος εικόνα της Παναγίας της Κυκκώτισας, δηλαδή της Έλεϋσας του Κύκκου. Η μεταφορά έγινε επί του

Ἡγουμένου τῆς Μονῆς κ. Μελετίου (1776-1811 μ.Χ.) λόγω τῆς μεγάλης ἀνομβρίας πού ἐπληξε τήν Κύπρο. Ἐπί τῆς ἡγουμενίας τοῦ Μελετίου ἐπιχρυσώθηκε τό παλαιό εἰκονοστάσιο κατά τό ἔτος 1788 μ.Χ. μέ ἔξοδα τοῦ πιστοῦ Λοῖζῆ προσκυνητοῦ. Στό βόρειο τοῖχο τοῦ νάρθηκα ὑπάρχει ἐσοχή ὅπου πιθανολογεῖται ὅτι ἐκεῖ βρίσκεται ὁ τάφος τοῦ Ἡγουμένου τῆς Μονῆς Κύκκου κ. Παρθενίου (1734-1776 μ.Χ.). Ὁ Ἡγούμενος Παρθένιος κοιμήθηκε τό 1776 μ.Χ. στό Μετόχιο τοῦ Ἁγίου Προκοπίου καί ἐτάφη στό Μετόχιο τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ.

Ἡ πρώτη ἀξιόπιστη γραπτή μαρτυρία γιά τό Μετόχιο τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ ἐντοπίζεται σέ χειρόγραφο τοῦ 1547 μ.Χ. πού βρίσκεται στή βιβλιο-

θήκη τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων. Πληροφορίες γιά τό Μετόχιο κατά τά πρῶτα ἔτη τῆς Τουρκοκρατίας, ἡ ὁποία ξεκινᾷ στήν Κύπρο τό 1571 μ.Χ. δέν ὑπάρχουν. Ὑπάρχουν ὁμως δύο ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1607 μ.Χ. καί 1626 μ.Χ. πού πιθανῶς νά σχετίζονται μέ τή διεξαγωγή ἐράνων ἐκτός Κύπρου γιά νά διασωθεῖ τό Μετόχιο τοῦ Ἀρχαγγέλου ἀπό τίς βαριές φορολογίες τῶν Τούρκων. Τό 1668 μ.Χ. καταγράφεται ἀπό τόν Ἰταλό περιηγητή Φραντζέσκο Πιατσέντσα ὅτι στό Μετόχιο τοῦ Ἀρχαγγέλου κατοικοῦσε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Νικηφόρος πού προαναφέρθηκε ὡς δωρητής τῶν εἰκόνων τοῦ 1650 καί τοῦ 1652 μ.Χ., ἀλλά καί ὡς ἀνακαινιστής τοῦ Μετοχίου.

Στίς 8 Ἀπριλίου 1668 μ.Χ.

πραγματοποιήθηκε «ἐν τῷ τοῦ ἐνδόξου ἄρχαγγέλου ναῶ» ἀπό τήν ἐν Κύπρῳ Ἐκκλησία ἡ Ἀντικαλβινιστική Σύνοδος, ἡ ὁποία καταδίκασε τίς διδασκαλίες τῶν μεταρρυθμιστῶν (Προτεσταντῶν, Καλβινιστῶν) καί ὑπενθύμισε τήν Ὁρθόδοξη πίστη γιά τά ἄχραντα Μυστήρια, τήν Ἀρχιερωσύνη, τό Ἅγιο Μύρο, τή νηστεία, τό μοναχικό σχῆμα, τίς ἱερές εἰκόνες καί τά μνημόσυνα. Ἀναμφιβόλως, ἡ Ἀντικαλβινιστική Σύνοδος τοῦ 1668 μ.Χ. ἀποτελεῖ ἓνα πολύ σημαντικό ἐκκλησιαστικό γεγονός τῆς περιόδου τῆς Τουρκοκρατίας στήν Κύπρο. Ἡ ἀκριβής τοποθεσία διεξαγωγῆς τῆς Συνόδου δέν εἶναι γνωστή, ἀλλά εἰκάζεται ὅτι ἔγινε εἴτε στό Μετόχιο τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ εἴτε στόν ναό τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ Τρουπιώτη στήν ἐντός τῶν τειχῶν Λευκωσία. Μετά ἀπό διάφορες οἰκονομικές περιπέτειες τό Μετόχιο τοῦ Ἀρχαγγέλου, ἀφοῦ πέρασε ὑπό τήν εὐθύνη τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου καί κινδύνεψε νά καταλήξει στά χέρια τῶν Τούρκων, ἐπενέβη ἡ Ἱερά Μονή Κύκκου, ἡ ὁποία ἐξόφλησε τά χρέη τοῦ Μετοχίου καί ἔτσι περιῆλθε στήν ἰδιοκτησία της στίς 6 Μαΐου 1713 μ.Χ. Ἡ Ἱερά Μονή Κύκκου

ἔλαβε δραστικά μέτρα γιά νά διασφαλίσει τό Μετόχιο τοῦ Ἀρχαγγέλου ἀπό τίς ἐπιβουλές τῶν Τούρκων. Ἔτσι ἐγκατέστησε ἄμεσα μοναχούς στό Μετόχιο, τό ἐπισκεύασε καί τό ἀναζωογόνησε οἰκονομικά ὥστε νά ὀρθοποδήσει καί νά μήν ἀποτελεῖ εὐκόλη λεία γιά τούς ἀδίστακτους κατακτητές. Τήν ἐποχή ἐκείνη (1735 μ.Χ.) τό ἐπισκέφθηκε ὁ Ρῶσος μοναχός καί περιηγητής Βασίλειος Μπάρσκυ, ὁ ὁποῖος χαρακτηρίζει τό Μετόχιο ὡς «Ἀρχάγγελο τῆς Ἀλακατάμιας» λόγω τῆς ὑπαρξης στήν περιοχή πολλῶν ἀλακατιῶν πού ἄρδευαν τά γύρω κτήματα. Τό Μετόχιο εἶχε πολύ μεγάλη γεωργική παραγωγή ἀπό τά περιβάλλοντα αὐτό κτήματα (μεταξύ ἄλλων ἀπό ὀπωροφόρα δένδρα, ἐλαιόδενδρα, σιτηρά κ.α.). Ὑπολογίζεται ὅτι στό Μετόχιο ὑπῆρχαν προσαρτημένοι ἀγροῖ ἐκτασης 200 περίπου στρεμμάτων. Κατά τά τέλη τῆς Τουρκοκρατίας καί στίς ἀρχές τῆς Ἀγγλοκρατίας τό Ἡγουμενοσυμβούλιο τῆς Μονῆς τοῦ Κύκκου ἀποφάσισε νά ἀκολουθήσει τήν πρακτική τῆς ἐνοικίασης τῶν ἀγρῶν τοῦ Μετοχίου. Ἀπό τά ὑπάρχοντα στοιχεῖα φαίνεται ὅτι τό Μετόχιο βρισκόταν σέ ἀκμή καί ὡς ἓνα

καλά οργανωμένο γεωργοκτηνοτροφικό κέντρο είχε πλούσια παραγωγή. Στην απογραφή του 1931 μ.Χ. επί αγγλοκρατίας τó Μετόχιο είχε έξέχουσα θέση μεταξύ τῶν ὑπολοίπων μετοχίων τῆς Μονῆς τοῦ Κύκκου. Τό 1957 μ.Χ. τά ἀγροκτήματα τοῦ Μετοχίου ἐνοικιάστηκαν σέ ιδιώτη ὁ ὁποῖος τά ἀξιοποίησε ὡς ἀμπελῶνες.

Κατά τούς νεότερους χρόνους τó Μετόχιο ἔλαβε νέα πνοή ὑπό τήν ἐμπνευσμένη καθοδήγηση τοῦ τότε Ἴγουμένου καί νῦν Μητροπολίτη Κύκκου καί Τυλληρίας κ. Νικηφόρου. Ἀνακαινίστηκε ἐκτενῶς (ἐπιδιόρθωση φθορῶν, ἐπιχρῶσωση εἰκονοστασίου, κατασκευή δεσποτικῶν θρόνων, ἄμβωνα, προσκυνηταρίου, ἀγιογράφηση νέων εἰκόνων τοῦ τέμπλου ἀπό τόν Σῶζο Γιαννούδη κ.α.) καί τό 1986 μ.Χ. στεγάστηκε στό Μετόχιο τó νεοσυσταθέν Κέντρο Μελετῶν Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου. Γιά τήν

ὑποστήριξη τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Κέντρου ἀνοικοδομήθηκε στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 1990 μ.Χ. σύγχρονη Αἴθουσα Τελετῶν καί καμπαναριό γιά τίς λειτουργικές ἀνάγκες τοῦ ναοῦ. Τό Κέντρο Μελετῶν παράγει πλούσιο καί πολυσχιδές ἔργο μέ ἐκδόσεις, διεξαγωγή συνεδρίων κ.ἄ. Κατέχει δέ ἀξιόλογη Βιβλιοθήκη. Στό Μετόχιο στεγάζονται ἐπίσης Ἐργαστήρια Συντήρησης (ἀσχολοῦνται μέ συντήρηση εἰκόνων, παλαιτύπων καί ἄλλων ἱερῶν κειμηλίων καί θησαυρῶν) καθῶς καί τó Κέντρο «Θησαυρός Κυπριακῆς Ἑλληνικῆς». Τά τρία αὐτά ἰδρύματα ὑπάγονται σέ ἓνα ἐνιαῖο φορέα μέ τήν ὀνομασία «Πολιτιστικό Ἴδρυμα Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου – Ἀρχάγγελος». Στήν παρούσα φάση στό Μετόχιο ἐγκαταβιώνει προσωρινά ἀδελφότητα ἀπό μοναχές (μέχρι τήν ἀνέγερση τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίας Τριάδος στήν Τηλλυρία).

Βιβλιογραφία

Κληρίδη Νέαρχου, *Μοναστήρια στήν Κύπρο, Θρύλοι καί παραδόσεις*, Ἔκδοση Ἴδρυματος Νέαρχου Κληρίδη, Γ' ἔκδοση, Λευκωσία, 2015, σ. 110-112.
<https://imkykkou.org.cy/> (ἀνάκτηση 6/4/2023).

Τά ἡρωικά χρόνια

*Εὐδόκιου Δημητρίου
Θεολόγου*

Στὴν περίοδο τῆς Ἀγγλοκρατίας, ὅταν ξεκίνησε νά ἀνακινεῖται ἐπιτακτικά πάλιν ὁ πόθος τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ γιά ἔνωση τῆς Κύπρου μέ τή μητροπολιτική Ἑλλάδα, παρατηρήθηκε ἡ ἔντονη δραστηριοποίηση τῆς Ἐκκλησίας γιά τήν πνευματική οἰκοδομή τῶν γηγενῶν κατοίκων τῆς Μεγαλονήσου. Ἦταν φυσικό, ὁ μόνος ἐκπρόσωπος του λαοῦ νά ἐπιληφθεῖ τοῦ κενοῦ πού ἐπικρατοῦσε καί νά ἀναλάβει πρωτοβουλίες γιά τήν ἐκπαίδευση, τήν ὑλική καί ἠθική στήριξη καί τήν ἐθνική αὐτοσυνειδησία τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ τόπου. Ἡ ἵδρυση καί λειτουρ-

γία Θερησκευτικῶν Ὁρθόδοξων Ἰδρυμάτων, φιλανθρωπικῶν σωματείων, Κατηχητικῶν Σχολείων καί Κατασκηνώσεων, ξεκίνησε ἤδη ἀπό τή δεκαετία τοῦ 1940, ἐξελισσόταν μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου, κορυφώθηκε στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 1950, ὥστε νά ἐτοιμαστεῖ τό φῦραμα γιά τήν ἔκρηξη τοῦ ἐπικοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ ἀγώνα τό 1955.

Ἀρχιεπισκοπική ἐγκύκλιος τοῦ 1948 ἀναφέρει: «Ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή μεγίστην ἀποδίδει σημασίαν καί σπουδαιότητα εἰς τόν θεσμόν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, ἀποτελούντων πολύτιμον παιδαγωγικόν μέσον διά τήν χριστιανικήν μόρφωσιν τῆς νέας γενεᾶς»¹.

«Ὁ μὲν θερισμός πολὺς, οἱ δέ ἐργάται ὀλίγοι» (Ματθ. θ', 37), γι' αὐτό ἐπιστρατεύονταν στό ἔργο τῆς πνευματικῆς ἀγωγῆς Κύπριοι καθηγητές καί δάσκαλοι, Ἱερεῖς, ἄνθρωποι μέ τήν κατάλληλη κατάρτιση. Ὁ σεβαστός Χωρεπίσκοπος Σαλαμίνας Γεννάδιος, ὁ φλογερός «παπα-Φλέσσας» τῆς ΕΟΚΑ παπα-Σταῦρος Παπαγαθαγγέλου, ὁ π. Φώτιος Καλογήρου, ὁ εκπαιδευτικός Μιχαλάκης Μαραθεύτης, ἡ πρώτη Κύπρια θεολόγος Οὐρανία Κοκκίνου, ἦταν στόν πυρῆνα

¹ Ἐγκύκλιος Περί Κατηχητικῶν Σχολείων καί Θερησκευτικῶν Ἰδρυμάτων, Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου, Ἀρ. Πρωτ. 683, Ἀρχεῖο Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Β', Βιβλίον Γ', 56.

τοῦ εὐαγγελισμοῦ τοῦ ποιμνίου τῆς κύπριδος Ἐκκλησίας. Δέν ἀρκοῦσαν ὁμως, μέ ἀποτέλεσμα ἡ ἐκκλησιαστική ἡγεσία νά ζητᾶ ἀπόσπαση ἱεροκηρύκων-θεολόγων καί καθηγητῶν ἄλλων εἰδικοτήτων ἀπό τήν Ἑλλάδα, σέ στενή συνεργασία μέ τήν Ἀδελφότητα Θεολόγων «Ἡ Ζωή». Μέχρι τό 1951 ἀνανεωνόταν κατ' ἔτος ἡ διακονία τοῦ Ἀρχιμ. Πάμφιλου Παπαγιάννη, τόν ὁποῖον διαδέχθηκε ὁ Ἀρχιμ. Ἀνάργυρος Σταματόπουλος. Μαζί μέ αὐτούς, ὁ τότε Ἀρχιμ. Διονύσιος Χαραλάμπους, πού εἶχε βιώσει τή γερμανική θηριωδία στά ναζιστικά στρατόπεδα τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου, κλήθηκε στήν Κύπρο γιά νά βοηθήσει στό ἔργο τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀγωγῆς καί διορίστηκε Διευθυντής τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς ἀπό τό 1949 ἕως τό 1951, ὅποτε καί ἀνεχώρησε λόγῳ τῆς ἐκλογῆς του στόν μητροπολιτικό Θρόνο τῆς Λήμνου. Ἀπό τό 1946, γιά μιά δεκαετία, ἐξίσου σημαντικό στέλεχος ἦταν ὁ θεολόγος Δημήτριος Ρέβελας. Παρομοίως, συνεργάτης τῆς Μητροπόλεως Κυρηνείας ἀπό τό 1948, διετέλεσε ὁ θεολόγος Λουκάς Κοκολός, ἐπίσης ἀπεσπασμένος γιά συναπτά ἔτη ἀπό τή «Ζωή». Ὅλοι τους ἀκούραστα διέδραμαν σέ κάθε κοινότητα κατηχώντας μέ κηρύγματα καί ὁμιλίες μικροῦς καί μεγάλους καί κάμνοντας φροντι-

Ἡ δεύτερη ομάδα «Φωτοδοται» τῆς Κατασκήνωσης στόν Πεζουνόκρεμμο (φωτ. Ἀ. Βοσκοῦ)

στήρια Κατηχητῶν γιά καταρτισμό νέων συνεργατῶν. Ὅργανωσαν τήν Κύπρο, σπέρνοντας λόγον ἐλπίδος γιά τήν Ἀνάσταση ψυχῶν καί Πατρίδος σέ κάθε πόλη καί χωριό. Συνεργαζόμενοι ἄμεσα μέ τήν Ἐθναρχία ἀνέλαβαν τό δυσκολότατο ἔργο τῆς πνευματικῆς, ἠθικῆς καί ἐθνικῆς ἀνατάσεως τοῦ ἀποικιοκρατούμενου κυπριακοῦ λαοῦ.

«Προσκήσει τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου συνήλθον τήν 2 μ.μ. τοῦ Σαββάτου, 11 Νοεμβρίου, ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ εἰς σύσκεψιν οἱ ἱεροκήρυκες καί θεολόγοι τῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς περιφερείας καί τῆς Μητροπολιτικῆς περιφερείας Κιτίου. Παρέστησαν 15 περίπου ἱεροκήρυκες καί θεολόγοι, θέματα δέ τῆς συσκέψεως ἦσαν ἡ καλλιτέρα ὀργάνωσις τοῦ κηρύγματος καί ἡ συστηματοποίησις τῆς κατηχητικῆς κινήσεως (...). Ὡσαύτως ἐγένετο σκέψις, ὅπως ἰδρυθῆ ἐν τῇ Ἀρχιε-

πισκοπή Γραφείον, τό ὁποῖον θά ἔχη ὑπό τήν διεύθυνσίν του ἅπασαν τήν κατηχητικήν κίνησιν». Τότε (1950) ἰδρύθηκε τό Γραφεῖο Θερησκευτικῆς Διαφωτίσεως τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὑπό τή διεύθυνση τοῦ Χωρεπισκόπου Σαλαμίνοσ Γενναδίου καί τήν εὐθύνη τοῦ π. Αναργύρου.

Ἀπό τά τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 1940 ἐμφανίστηκαν οἱ πρῶτες ἐκκλησιαστικές κατασκηνώσεις· ἡ Κοινωνική Πρόνοια Λευκωσίας ὀργάνωσε στήν Κερύνεια τήν Παιδική Ἐξοχή καί στή Λεμεσό ὁ ναός τῆς Καθολικῆς φιλοξενούσε κατηχητόπαιδες σέ δωρηθέν οἶκημα στήν Κεράμη, ὁ ναός Ἁγίας Τριάδος στόν Κακομάλλη καί ὁ ναός Ἁγίας Ζώνης στήν Ἁγία Μαρίνα Λεμεσοῦ. Ἀπό τό 1946 μέχρι καί τό 1950, ἡ σημερινή θέση τῆς Κατασκήνωσης τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆς Στέγης - χωρίς καμία ἐγκατάσταση- ἐπαραχωρεῖτο ὑπ' ἐνοικίαση (περί τίς £21 Βρετανίας ἐτησίως) στήν ἀρμενική Σχολή Μελκονιάν γιά πραγματοποίηση τῶν μαθητικῶν θερινῶν κατασκηνώσεών της· ἡ Σχολή ζήτησε τόν χῶρο ἀπό τήν ἰδιοκτήτρια Ἀρχιεπισκοπή τό 1946 γιά φιλοξενία 100-150 παιδιῶν καί τό 1947 γιά 80. Στό μεταξύ, ἡ Ἀρχιεπισκοπή προέβαινε σέ αγορές γεινιάζοντων κτημάτων, ὥστε νά συμπληρωθεῖ ἡ ἀναγκαία ἔκταση γιά ἀνάπτυξη κατασκη-

νωτικοῦ χώρου κ.λπ.

Τό 1950 ἀποτελεῖ σημαντικό σταθμό γιά τήν κατηχητική κίνηση τῆς ἀρχιεπισκοπικῆς περιφερείας· ἀνανεώθηκε ἡ ἀπόσπαση τοῦ π. Παμφίλου καί τοῦ θεολόγου Δημητρίου Ρέβελα ἀπό τήν Ἀδερφότητα «Ζωή», ἰδρύθηκε τό Γραφεῖο Θερησκευτικῆς Διαφωτίσεως τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐγκαινιάστηκε ἡ Ἱερατική Σχολή «Ἀπόστολος Βαρνάβας», συστάθηκαν ἀρκετά νέα Θ.Ο.Ι (Μένοικο, Ἀκάκι, Ἀργάκι κ.ἄ.). Ὁ μακαριστός Προκόπης Λένας, θεῖος τοῦ ἥρωα τῆς ΕΟΚΑ Στυλιανοῦ, παρεχώρησε στήν Ἀρχιεπισκοπή δωμάτιο τῆς οἰκίας του γιά τίς κατηχητικές συνάξεις, γράφοντας στόν Ἐθνάρχη Μακάριο Β' «ἐπί τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ νέου ἔτους ἔρχομαι νά πάρω τάς εὐχάς καί τάς εὐλογίας σας εἰς τήν οἰκογένειά μου. Εἰς ἀντάλλαγμα τούτων, σᾶς παραχωρῶ τό κλειδί μᾶς αἰθούσης καταλλήλου διά τήν Χριστιανικήν Κίνησιν διά τό τρέχον ἔτος καί παρακαλῶ θερμῶς ὅπως δεχθῆτε τήν δωρεά μου».

Μέ αὐτή τήν ὁρμή, μέ πρωτοστάτες τούς πατέρες Διονύσιο Χαρολάμπους, Πάμφιλο Παπαγιάννη, Σταῦρο Παπαγαθαγγέλου καί Φώτιο Καλογήρου καί τούς θεολόγους Δημήτριο Ρέβελα καί Λουκά Κοκολιό, ὀργανώθηκε ἡ πρώτη κατασκηνωτική προσπάθεια τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἡ ὁποία ἔλαβε

χῶραν στήν κοντινή τοποθεσία «Πεζουνόκρεμμος», ἐφόσον ἡ θέση στόν Ἅγιο Νικόλαο τῆς Στέγης τελοῦσε ἀκόμα ὑπ' ἐνοικίαση στή Σχολή Μελκονιάν. Ἀρχηγός ἀνέλαβε ὁ θεολόγος τοῦ Γυμνασίου Κερύνειας Ἄγγελος Μιχαηλίδης καί ὁμαδάρχες διετέλεσαν ὁ τότε φοιτητής Θεολογίας Θεοχάρης Σχίζας, ὁ σπουδαστής τοῦ Διδασκαλικοῦ Κολλεγίου Μόρφου Ἀντώνης Κουδουνᾶς καί ὁ δάσκαλος Μιχάλης Εὐσταθίου. Στήθηκαν παράγκες γιά μαγειρεῖο καί τραπεζαρία καί ἀντίσκηνα γιά τή διαμονή τῶν κατασκηνωτῶν. Ἡ πρώτη φορά φιλοξένησε περίπου τριάντα κατασκηνωτές ἀπό τίς περιφέρειες Λευκωσίας, Κυρηνείας καί Μόρφου, μεταξύ τῶν ὁποίων ὁ γιός τοῦ Προκόπη Λένα, Πάρις, ὁ μαχητής τῆς Ἐλευθερίας Στυλιανός Λένας καί ὁ φίλος τους Λάμπρος Κανκαλιᾶς. Νά μοιραστοῦμε αὐτολεξίς τίς ἀναμνήσεις τοῦ Πάριδος, πού γράφει γιά τόν ἐξάδελφό του Στυλιανό, γιά νά μνηθοῦμε στό περιβάλλον τῆς Κατασκήνωσης στόν Πεζουνόκρεμμο. «Θυμᾶμαι, σάν νά ἔταν χτές, τό καλοκαίρι τοῦ 1950. Ὁ Στέλιος ἀναχώρησε μαζί μέ δυο-τρεις ἄλλους νέους τῆς OXEN -ἦταν μαζί του ὁ Λάμπρος Κανκαλιᾶς κι ἕνας-δυό ἄλλοι πού δέν τούς θυμᾶμαι αὐτή τή στιγμή- γιά τόν Ἅι-Νικόλα τῆς Στέγης. Πήγαιναν ὡς προπομποί, γιά

Ἐπίσκεψη Χωρεπισκόπου Σαλαμίνος Γενναδίου στήν Κατασκήνωση στόν Πεζουνόκρεμμο στίς 18 Ιουλίου 1950. Ἀπό ἀριστερά: Ἄγγελος Μιχαηλίδης, π. Διονύσιος Χαραλάμπους, Χωρ. Σαλαμίνος Γεννάδιος, π. Πάμφιλος Παπαγιάννης, Δημήτριος Ρέβελας (φωτ. Χριστοφόρου Καδῆ)

νά στήσουν τήν Κατασκήνωση. Βρῆκαν ἕναν χῶρο κοντά στό ποτάμι καί στήν ἐκκλησία καί ἔπιασαν δουλειά: ἀφαίρεσαν κάποιους θάμνους πού ἐμπόδιζαν, παραμέρισαν τίς πέτρες κι ἔστησαν τίς σκηνές. Ὅταν φτάσαμε οἱ ὑπόλοιποι κατασκηνωτές, μᾶς ὑποδέχτηκαν μέ ἐγκαρδιότητα, μᾶς χώρισαν σέ ὁμάδες καί μᾶς τακτοποίησαν στίς σκηνές μας. Περάσαμε ἐκεῖ γιά λίγες μέρες, δέ θυμᾶμαι ἀκριβῶς πόσες, καί ζήσαμε ἀξέχαστες στιγμές. Τό πρόγραμμα περιλάμβανε πρωινή καί βραδινή προσευχή, γυμναστική, ἀνάγνωση ἑνός ἀγιογραφικοῦ χωρίου καί καθορισμό ἑνός καθημερινοῦ συνθήματος, περιπάτους στό δάσος καί ὄρειβασίες, τραγούδια, παραδοσιακά παιχνίδια γύρω ἀπό τίς σκηνές μας,

ἀλλά καί στά κρύα νερά πού κυλοῦσε τό ποτάμι δίπλα. Ἀξέχαστες θά μᾶς μείνουν ἐπίσης οἱ θείες Λειτουργίες πού τελοῦσαν οἱ Πατέρες πού προαναφέραμε. Θυμᾶμαι, ἐπίσης, ὅτι ὁ Λένας, ὡς πῶο μεγάλος ἦταν ἤδη δεκαεννέα ἐτῶν- δέν ἦταν τακτικός στούς περιπάτους καί στά παιγνίδια, γιατί ἀναλάμβανε κάποιες εὐθύνες, ἀπ' αὐτές πού εἶναι ἀπαραίτητες γιά τή λειτουργία μιᾶς κατασκήνωσης».

Ἡ μαρτυρική ἐμπειρία τοῦ π. Διονυσίου στά στρατόπεδα συγκεντρώσεως τῆς ναζιστικῆς Γερμανίας ἀπετέλεσε τροφό ἐθνικῆς συνείδησης γιά ὅλους· καθόντουσαν στίς ἀπογευματινές συνάξεις καί περιέγραφε γλαφυρά «τά δραματικά γεγονότα τῶν συλλήψεων Ἑλλήνων ἀγωνιστῶν, πού ἐκρατοῦντο ἀπό τούς Γερμανούς κατακτητές». Ἔτσι τά παθήματα τοῦ Γένους κατά τόν πόλεμο τοῦ 1940 συγκίνησαν, ἐνέπνευσαν, ἐνθάρρυναν τούς νέους τοῦ 1950 καί κατοπινούς ἀγωνιστές καί ἥρωες τῆς Πατρίδας μας.

Ἡ Κατηχητική Κίνηση στή Μεγαλόνησο ὀλοένα καί φούντωνε, ἀποκτοῦσε σῶμα, ὄγκο καί κυρίως ψυχή. Ἐνδεικτικά, σύμφωνα μέ τίς δηλωμένες ἀναφορές, τό 1949-1950 λειτούργησαν στήν ἀρχιεπισκοπική περιφέρεια 57 κατηχητικά μέ 5395 ἐγγεγραμμένους μαθητές καί μαθήτριες, τό 1950-1951 60 κατηχη-

τικά μέ 5476 καί τό 1953-1954 77 κατηχητικά· στίς περιφέρειες Κυρηναίας καί Μόρφου, τό 1949-1950 λειτούργησαν 46 κατηχητικά μέ 3280 ἐγγεγραμμένους μαθητές καί μαθήτριες, τό 1950-1951 73 κατηχητικά μέ 4458, τό 1951-1952 110 κατηχητικά μέ 4616 καί τό 1953-1954 106 (ἢ 115) κατηχητικά μέ 5092 μαθητές καί μαθήτριες (Πηγὴ: Περιοδικό Ἀπόστολος Βαρνάβας, ἔτη 1950-1955).

Ὁ Χωρεπίσκοπος Σαλαμίνας, ὑπεύθυνος τῆς Χριστιανικῆς Κινήσεως στήν Ἀρχιεπισκοπή, χαιρέται γιά τήν αὐξηση τῶν Κατηχητικῶν, τῶν μαθητῶν καί τῶν ΟΧΕΝ, μᾶ ἀντιλαμβάνεται καί τίς προκύπτουσες ἀνάγκες: «Ἡ ζήτησις πνευματικῶν εἶναι τέτοια, ὥστε ἐάν εἴχομεν καί δέκα καλοῦς ἐξομολόγους, δέν θά ἦσαν ἀρκετοί διά τās ἀνάγκας τῶν Χριστιανῶν. Γενικῶς αἱ ἀπαιτήσεις εἰς ὅλους τούς τομεῖς τοῦ ἔργου εἶναι τοιαῦται, ὥστε δέν ἀρκοῦν πλέον οὔτε τά στελέχη οὔτε τά οἰκήματα. Καί διά μέν τά στελέχη δεηθῶμεν τοῦ Κυρίου νά στείλῃ πολλούς ἐργάτας εἰς τόν ἀμπελώνα Του, τό δέ πρόβλημα τῆς στέγης ἐλπίζομεν ὅτι θά τό λύσῃ ὁ Ἱερὸς Ναὸς Φανερωμένης, ὁ ὁποῖος τῇ ἐγκρίσει τοῦ Μακαριωτάτου θά ἀνεγείρῃ εἰδικόν κτήριον διά τήν θρησκευτικὴν κίνησιν» (1953).

*(συνεχίζεται
στό ἐπόμενο τεῦχος)*

Νά μέ ζαναβαφτίσετε

Ἐλένης Ἀναστασίου
Ἐκπαιδευτικοῦ

- Πάτερ, πάτερ, θέλω νά μέ βαφτίσετε!

- Τί θέλεις, Χριστίνα μου;

- Νά μέ βαφτίσετε.

Ὁ πατέρας Χριστόφορος τά ἔχασε γιά λίγο. Βαφτισμένο δέν εἶναι τό παιδί; Ἀφοῦ κοινωνεῖ κάθε Κυριακή. Μά τί λέει, ἦταν παρόν στή βάφτιση – ψάλτης τότε στήν ἐνορία τους. Τόν αἰφνίδιασε ἡ μικρή καί δέν πρόλαβε νά σκεφτεῖ.

- Μά εἶσαι βαφτισμένη, κορίτσι μου.

- Νά μέ βαφτίσετε ξανά. Θέλω νά ἔχει περιστέρι στή βάφτισή μου.

- Τί νά ἔχει;

- Περιστέρι, σάν τήν εἰκόνα.

- Θέλεις νά μοῦ ἐξηγήσεις λίγο τί ἐννοεῖς;

- Πάτερ, ξέρετε ποῦ κάθομαι τήν Κυριακή στήν ἐκκλησία, σωστά;

- Ναί, στή σειρά δίπλα ἀπό τήν κολόνα κοντά στήν πόρτα

ἀπό τήν πλευρά τοῦ κήπου μέ τίς τριανταφυλλίες, παρέα πάντα μέ τή γιαγιά σου.

- Μάλιστα. Τώρα πού ζωγράφισαν τήν ἐκκλησία, ἐκεῖ πίσω ἀπό τήν κολόνα πού κοντά καθόμαστε μέ τή γιαγιά μου, ἔχει μία εἰκόνα πού ὁ Χριστός εἶναι μέσα σέ ἕνα ποτάμι. Ρώτησα τή γιαγιά νά μοῦ ἐξηγήσει τί συμβαίνει ἐκεῖ καί μοῦ εἶπε εἶναι ἡ βάφτιση τοῦ Χριστοῦ. Πρῶτος, εἶπε ἡ γιαγιά, βαφτίστηκε ὁ Χριστός κι ἔτσι ἔδωσε τήν ἐντολή νά βαφτιζόμαστε κι ἐμεῖς γιά νά γίνουμε Χριστιανοί. Ἀκολουθοῦμε, εἶπε ἐπίσης, τό παράδειγμα Του. Ἐ! Ἀπό πάνω του ἔχει ἕνα περιστέρι. Ὅταν πῆγα σπίτι μετά τήν ἐκκλησία, ζήτησα νά δῶ φωτογραφίες ἀπό τή δική μου βάφτιση. Ἐνα ὀλόκληρο ἄλμπουμ μου ἔδωσε ἡ μαμά μου καί τίς κοίταξα ὅλες μία πρὸς μία καί πολύ προσεκτικά μάλιστα. Δέν εἶχε πουθενά περιστέ-

ρι. Πῶς ἀκολουθοῦμε τό παράδειγμα τοῦ Χριστοῦ, ἅμα δέν τὰ κάνουμε ὅλα τὰ ἴδια; Θέλω νά μέ ξαναβαφτίσετε καί αὐτή τή φορά νά μοῦ φέρετε καί ἕνα περιστέρι.

Αὐτό, λοιπόν, ἐννοοῦσε ἡ μικρή. Δέν μπόρεσε νά μή χαμογελάσει ὁ πατέρας Χριστόφορος, ἄν καί μέ τό ζόρι συγκρατιόταν νά μή δείξει πόσο χαριτωμένη βρῆκε αὐτή τήν ἀπαίτηση τῆς πεντάχρονης Χριστίνας.

- Καλά, ἀφοῦ ρώτησες τί εἶναι ἡ εἰκόνα μέ τόν Χριστό στό ποτάμι, δέ ρώτησες καί τί κάνει ἐκεῖ τό περιστέρι;

- Δέ ρώτησα. Ἀφοῦ τό βλέπω, πετάει πάνω ἀπό τό κεφάλι τοῦ Χριστοῦ. Μᾶλλον θά τοῦ ἄρσαν τὰ περιστέρια καί γι' αὐτό Τοῦ ἔφεραν στή βάφτισή Του ἕνα. Ἐμένα μου ἀρέσουν πιά πολύ ἀπό ὅλα τὰ πουλιά, ἐπειδή εἶναι ἄσπρα. Καί γι' αὐτό θέλω κι ἐγώ ἕνα στή βάφτισή μου. Στή δεύτερή μου βάφτιση δηλαδή.

- Χριστίνα μου, μία φορά βαφτιζόμαστε. Καί στή βάφτιση μας ἔρχεται τό Ἅγιο Πνεῦμα. Τό περιστέρι στή βάφτιση τοῦ Χριστοῦ τό ἔστειλε ὁ Πατέρας Του, ὁ καλός μας Θεός, γιά νά δείξει

ὅτι ἦταν ἐκεῖ τό Ἅγιο Πνεῦμα. Εἶναι σέ ὅλες τίς βαφτίσεις. Παίξει σπουδαῖο ρόλο. Ἀπλά δέν τό βλέπουμε.

- Δηλαδή... Εἶχε καί στή δική μου βάφτιση περιστέρι;

- Ὁχι ἀκριβῶς περιστέρι... Ἀλλά ἦταν ἐκεῖ τό Ἅγιο Πνεῦμα. Θυμᾶσαι τίς φωτογραφίες ἀπό τή βάφτισή σου;

- Ὅλες, ἀφοῦ τίς κοίταξα πολλές φορές γιά νά δῶ ἄν κρύφτηκε κάπου τό περιστέρι.

- Μετά πού σέ ἔβγαλαν ἀπό τό νερό, τί ἔγινε; Πρόσεξες;

- Μέ ἔντυσαν!

- Πρίν ἀπό αὐτό. Ὅταν ἦσουν στά χέρια τῆς νονᾶς σου.

- Ἦμουνά μέσα στίς πετσέτες... Θυμᾶμαι μία φωτογραφία πού μου κόβουν τὰ μαλλιά κι ἐγώ ἔκλαιγα – μᾶλλον θύμωσα μαζί τους. Α, καί μία ἄλλη πού ὁ ἱερέας κάτι ζωγραφίζει στήν κοιλιά μου μέ ἕνα πινέλο.

- Αὐτό! Αὐτό, λοιπόν, δέν εἶναι πινέλο ζωγραφικῆς. Αὐτό τό πινέλο εἶναι βουτηγμένο στό Ἅγιο Μύρο πού φτιάχνεται εἰδικά γιά αὐτό τόν σκοπό. Εἶναι ἡ σφραγίδα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Βάλε καί τό βίντεο ἀπό τή βάφτισή σου νά δεῖς. Σέ ἐκεῖνο τό σημεῖο ὁ ἱερέας λέει «Σφραγίς δωρεά Πνεύματος Ἁγίου». Μέ

αυτό τον τρόπο βάζει πάνω σου τό Άγιο Πνεῦμα, τό ὁποῖο γέμι-
σε ἐσένα καί γεμίζει κάθε
ἄνθρωπο πού βαπτίζεται μέ
χάρη καί χαρά Θεοῦ, τοῦ δίνει
τά χαρίσματά του καί μαζί τή
δυνατότητα νά εἶναι μέλος τῆς
Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ μας.
Τώρα ἂν θά τά κρατήσῃ εἶναι
θέμα τοῦ καθενός.

- Ἄρα εἶχα κι ἐγώ στή βάφτι-
σή μου περιστέρι, ἀπλά δέ φαι-
νόταν;

- Ἄς τό ποῦμε ἔτσι.

- Ἐ τότε, ἐγώ θέλω νά τά κρ-
τήσω αὐτά τά χαρίσματα πού
μου ἔδωσε. Πῶς τά κρατᾶμε, πά-
τερ;

- Ὅπως τώρα πού εἶσαι μικρή,
ἔρχεσαι τακτικά στήν ἐκκλησία
καί κοινωνεῖς, νά τό συνεχίσεις.
Κι ὅπως ἔρχεσαι καί μιᾶμε ἅμα
ἔχεις καμιᾶ ἀπορία ἢ μου λές
ἅμα τσακώθηκες μέ τά ἀδέρφια
σου ἢ τούς γονεῖς σου, νά ἔρχε-
σαι καί ὅταν μεγαλώσῃς. Κι
ἐγώ θά σοῦ λέω τί θά κάνεις γιά
νά κρατήσῃς τά χαρίσματα πού
σοῦ ἔδωσε τό Άγιο Πνεῦμα στή
βάφτισή σου.

- Αὐτό μόνο; Εὐκόλο! Εὐχα-
ριστώωωωωω!

Ἐμεινε ὁ πατέρας Χριστόφο-
ρος νά τήν κοιτάζει πού ἀπο-
μακρυνόταν τρέχοντας πρὸς τό

ἐσωτερικό τοῦ σπιτιοῦ καί σκε-
φτόταν. «Μακάρι αὐτός ὁ
ἐνθουσιασμός της νά κρατήσῃ
γιά πάντα». Ἀπομακρύνθηκε κι
αὐτός ἤρεμος πρὸς τόν ναό.
Ἦρεμος γιά τή Χριστίνα, ἀλλά
μέ μία σκέψη προσευχῆς γιά
αὐτήν καί ὄλο τό ποίμνιό του:
«Ἄς ἦταν νά κρατούσαμε γιά
πάντα τούτη τήν ἀθωότητα,
τούτη τήν ἀπλότητα καί τήν
ἀγνότητα τῆς ψυχῆς. Ἐτσι θά
κρατούσαμε καί τίς δωρεές τοῦ
Ἁγίου Πνεύματος, ἀναλλοίωτες
ὅπως τή στιγμή τῆς βάφτισής
μας. Ἀμήν».

Άγωνιστές καί κράτος
στή μετεπαναστατική Ελλάδα στο βιβλίο
Άνταμοιβές τῶν ἀγωνιστῶν
τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης, 1828-1844¹

Δρ. Σωτηρούλα Βασιλείου
Ἐπιστημονικῆς Λειτουργοῦ
Ἰδρύματος Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'

Ἐπανάστασης, δηλαδή ὅσοι συνέβαλαν στόν Ἀγῶνα τῆς Ἀνεξαρτησίας πολεμικά, πολιτικά καί οἰκονομικά, καθώς καί ὅσοι λόγω τῶν ἐπαναστατικῶν γεγονότων ὑπέστησαν ἔμφυχες καί ὑλικές ἀπώλειες καί ξεριζωμούς. Ὁ φακός μετατοπίζεται ἀπό τήν ἐπαναστατική περίοδο στή λιγότερο μελετημένη μετεπαναστατική καί ἀναζητιοῦνται ἀπαντήσεις σέ μία σειρά ἐρωτημάτων.

Στό ἐπίκεντρο τῆς μονογραφίας τῆς ὑπογράφουσας Ἄνταμοιβές τῶν ἀγωνιστῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης, 1828-1844 βρίσκονται οἱ ἀγωνιστές τῆς Ἑλληνικῆς

Πῶς διαμορφώθηκαν μετεπαναστατικά οἱ προσωπικές διαδρομές

¹ Σωτηρούλα Βασιλείου, *Άνταμοιβές τῶν ἀγωνιστῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης, 1828-1844*, Ἀθήνα: Παπαδόπουλος, 2021 (392 σελ.). Τό βιβλίο ἀποτελεῖ συντετημένη μορφή τῆς διδακτορικῆς διατριβῆς «Πολιτικές ἀνταμοιβῆς τῶν ἀγωνιστῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης, 1828-1844» (Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2019). Παρουσιάστηκε γιά πρώτη φορά στίς 26 Ἰανουαρίου 2023, στό Ἰδρυμα Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου. Ἡ βιβλιοπαρουσίαση τελοῦσε ὑπό τήν αἰγίδα τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Γεωργίου, ὁ ὁποῖος καί ἀπηθύνη χαιρετισμό. Τή μονογραφία παρουσίασαν ὁ Καθηγητής Ἱστορίας στό Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος κ. Γιώργος Γεωργῆς καί ὁ Ἄναπλ. Καθηγητής Ἱστορίας στό Πανεπιστήμιο Κύπρου κ. Πέτρος Παπαπολυβίου. Ἐγκάρδια εὐχαριστῶ καί ἀπό αὐτό τό βῆμα τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο κ.κ. Γεώργιο γιά τήν ἐξαιρετική τιμή, τούς καθηγητές Γεωργῆ καί Παπαπολυβίου γιά τίς διεισδυτικές προσεγγίσεις καί, τέλος, τόν Γενικό Διευθυντή τοῦ Ἰδρύματος κ. Χρῆστο Κουκλιώτη γιά τήν πρωτοβουλία συμπερίληψης τῆς παρουσίας στίς δράσεις τοῦ Ἰδρύματος.

τῶν ἀγωνιστῶν μέ σημεία ἀναφορᾶς τῆ δράση τους καί τήν κρατική πολιτική; Ποιά ἦταν τά αἰτήματα τῶν ἀγωνιστῶν καί ἀπό ποῦ πήγαζαν; Πῶς ἀποτυπώθηκε θεσμικά ἡ μέριμνα γιά τούς ἀγωνιστές; Ποιοί παράγοντες καθόρισαν τήν ἀποκατάσταση καί κατ' ἐπέκταση τίς μετεπαναστατικές τύχες ἀτόμων καί ομάδων; Πῶς συνδυάζονται, ἄραγε, οἱ γραπτές καί εἰκαστικές ἀναπαραστάσεις τῆς φροντίδας γιά τούς παλαιούς πολεμιστές καί τῆς ἐπιβράβευσης τῶν ἡρώων μέ ἐκείνες τῆς ἀπαξίωσης καί τῆς ἐπαιτείας τῶν ἀπομάχων; Τί συνέβη μέ τούς Κυπρίους καί τούς ἄλλους ἀγωνιστές, τῶν ὁποίων ἡ πατρίδα ἔμεινε πέραν τῶν συνόρων τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους; Ποιό τό ἀποτύπωμα τῆς διαδικασίας τῆς ἀποκατάστασης στους ἀγωνιστές ἀλλά καί τό κράτος;

Βασικές πηγές γιά τήν εὐρυνγῶνια διερεύνηση τῶν πιό πάνω παραμέτρων καί πολλῶν ἀκόμα ἀποτελέσαν ἡ νομοθετική παραγωγή, τό Ἀρχεῖο Ἀριστείων τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους, τό Ἀρχεῖο Ἀγωνιστῶν τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος, τά Ἀπομνημονεύματα τῶν Ἀγωνιστῶν, ὁ Τύπος καί ἡ ἱστοριογραφία τοῦ 19ου αἰῶνα. Οἱ τεκμηριωμένες ἀπαντήσεις πού προτείνονται, συνθέτουν μία καλειδοσκοπική εἰκόνα τῆς κοινωνίας τῶν «παλαιῶν ἀγωνιστῶν» καί εὐρύτερα τῆς μετεπαναστατικῆς Ἑλλάδας.

Τό βιβλίο ἀπαρτίζεται ἀπό τήν

Ἀργυρό Ἀριστεῖο τοῦ Ἀγῶνος 1821-29 (ἀπονεμήθηκε στόν Ἀνδρέα Μιαούλη), Ὀπίσθια Ὅψη, ΕΙΜ, Συλλογή Μεταλλίων & Παρασῆμων.

Εἰσαγωγή, ἔξι χρονολογικά κεφάλαια, τό Ἐπίμετρο, τά Συμπεράσματα καί τό Παράρτημα. Ἀφετηρία κάθε κεφαλαίου ἀποτελεῖ ἡ παρουσίαση τοῦ πολιτικοῦ πλαισίου καί πυρήνα ἡ διεξοδική πραγμάτευση τῆς θεωρίας καί τῆς ἐφαρμογῆς τῆς νομοθεσίας, ἡ ὁποία προωθοῦσε τήν ἀποκατάσταση.

Τό πρῶτο κεφάλαιο παρακολουθεῖ τή γέννηση τοῦ ζητήματος τῶν ἀνταμοιβῶν καί τήν ἐξέλιξή του κατά τό διάστημα 1828-1832 (Καποδίστριας καί Ἀναρχία). Στό δεύτερο κεφάλαιο ἐξετάζονται τά μέτρα καί οἱ θεσμοί, διά τῶν ὁποίων ἡ ἀντιβασιλεία ἐπιχείρησε νά προσεταιριστεῖ τούς ἐπαναστατικούς ἡγέτες, νά δαμάσει τά παλικάρια καί νά ἐξασφαλίσει τήν ἐπιβίωση τῶν ἐνδεῶν. Κομβικό εἶναι τό τρίτο κεφάλαιο, τό ὁποῖο παρακολουθεῖ τήν πλήρη ἐκδίπλωση τῶν πολιτικῶν ἀνταμοιβῆς, ἀπό τά μέσα τοῦ 1835

Άργυρό Άριστείο του Αγώνος
1821-29 (άπονεμήθηκε στον
Ανδρέα Μιαούλη), Έμπρόσθια
Όψη, ΕΙΜ, Συλλογή
Μεταλλίων & Παρασήμων.

έως τις αρχές του 1837. Βασικό θέμα του τέταρτου κεφαλαίου αποτελεί ή πρώτη αναρρόθμηση του συστήματος ανταμοιβών, μέ σκοπό τή δημοσιονομική εξυγίανση (1837-1841). Τό πέμπτο κεφάλαιο διερευνά τις άλυσιδωτές εξέλιξεις, οί όποίες στά 1842-43 κυοφόρησαν τό κίνημα τής 3ης Σεπτεμβρίου 1843. Στο έκτο κεφάλαιο εξετάζονται διεξοδικά οί περί ανταμοιβών συζητήσεις, οί νόμοι καί τά ψηφίσματα τής Συνέλευσης πού άκολούθησε καί οί παράλληλες, πρωτοφανείς διανομές παρασήμων. Σκοπός του Έπιμέτρου είναι ή κατατοπιστική ανάδειξη τής πορείας τής ύλοποίησης τών ψηφισμάτων τής Έθνοσυνέλευσης καί του ρόλου του συνολικού θεσμικού πλαισίου καί τών έμπειριών τής περιόδου 1828-1844 στην άποκατάσταση τών άγωνιστών, έως τό τέλος του αιώνα. Στά Συμπεράσματα έπιχειρείται ή ανασύσταση τής κοινω-

νίας τών άγωνιστών, όπως αυτή διαμορφώθηκε από τήν άγωνιστική δράση, τά αίτήματα έπιβράβευσης, άποζημίωσης καί περίθαλψης καί τήν κρατική πολιτική. Αναλύεται ό σύνθετος ρόλος του Άριστείου του Αγώνος καί άναδεικνύεται ό διαγενεακός διάλογος ανάμεσα στις έλπίδες, τις διαψεύσεις, τά τραύματα, τή δόξα, τήν άγωνία καί τήν ύπερηφάνια. Τέλος, στό Παράρτημα, ό χρονολογικός πίνακας του θεσμικού πλαισίου τής άποκατάστασης μπορεί νά διαβαστεί καί ως χάρτης τής μελέτης.

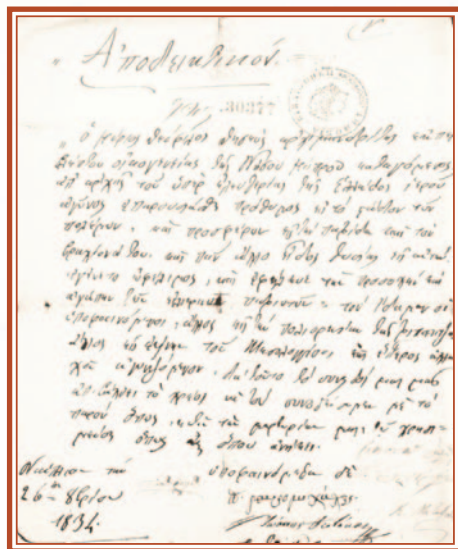
Όπως απέδειξε ή έρευνα, ή άνάλογη τών θυσιών άποκατάσταση τών πολεμιστών, τών πολιτικών, τών χρηματοδοτών καί τών πολεμοπαθών άποτελοῦσε ρητή δέσμευση καί τών τριών Έθνοσυνελεύσεων του Αγώνα, ή όποία άποτυπώθηκε αναλυτικά στά Συντάγματα πού καταρτίστηκαν. Ρητά, έπίσης, τονίστηκε πώς δικαίωμα στις άποζημιώσεις, τις ανταμοιβές καί τά βραβεία είχαν όλοι οί άγωνιστές, άκόμα καί εκείνοι τών όποιών ή πατρίδα έμενε εκτός του έλληνικού κράτους.

Έρχόμενος, τό 1828, στην Έλλάδα ό Καποδίστριας πάσχισε νά οικοδομήσει κράτος καί νά προσφέρει λύσεις στά ζητήματα τής περίθαλψης, του βιοπορισμού, τής άξιοποίησης καί τών φιλοδοξιών του ανθρώπινου δυναμικού. Όστόσο, τά καποδιστριακά έπιτεύγματα έξουδετερώθηκαν κατά τό 15μηνο τής Αναρχίας,

ή όποία άκολούθησε τή δολοφονία του κυβερνήτη.

Μέ τήν έλευση του Όθωνα, τό 1833, δρομολογήθηκε ή άποκατάσταση των Έλλήνων του Άγώνα με κριτήρια τήν προσφορά, τήν έπιρροή, τίς ικανότητες, τίς άνάγκες και τή νομιμοφροσύνη τους και ζητούμενα τήν τίμηση, τήν άξιοποίηση, τον βιοπορισμό και τον έλεγχο τους.

Έως τά τέλη του 1836, χιλιάδες παλαιάμαχοι είχαν διοριστει στή Χωροφυλακή, τά Έλαφρά Τάγματα, τή Φάλαγγα, τήν Όροφυλακή και τό Ναυτικό. Πολύ λιγότεροι εντάχθηκαν στον Τακτικό Στρατό και τους Λόχους των Απομάχων και των Πρεσβυτών ενω εύαριθμοι παλαιοί αξιωματικοί έγιναν βασιλικοί ύπασπιστές. Τά ύπουργεία, τό Συμβούλιο τής Έπικρατείας, ό διοικητικός μηχανισμός, ή τοπική αυτοδιοίκηση και τό προξενικό δίκτυο επανδρώθηκαν κυρίως ή έξολοκλήρου από πολιτικούς και λογίους του Άγώνα. Όρισμένοι έγγράμματοι αγωνιστές τοποθετήθηκαν, επίσης, στα τελωνεία, τά ταχυδρομεία, τά δασονομεία και τά ύγειονομεία. Παράλληλα, επιχειρήθηκε ή γεωργική και οικιστική άποκατάσταση των παλαιμάχων, των προσφύγων και των μεταναστών. Οί ένδεεις άπόμαχοι και οί χήρες των αγωνιστών λάμβαναν όλιγοδραχμές συνήθως πατριωτικές συντάξεις και περιθάλψεις. Τέλος, στα όρφανά των αγωνιστών χορηγούνταν, εναντι των οικογενειακών

Αποδεικτικό άναφορικά με τήν πολεμική δράση του Αρχιμανδρίτου Θεοφίλου Θησέως. Έθνική Βιβλιοθήκη τής Ελλάδος, Αρχείο Αγωνιστών.

θυσιών, ύποτροφίες, γαίες και βοηθήματα.

Τους διορισμούς και τά χορηγήματα συμπλήρωσαν τά παράσημα. Τό 1833 ιδρύθηκε τό Τάγμα του Σωτήρος, τό 1834 θεσπίστηκε τό κατεξοχήν παράσημο των αγωνιστών, τό Άριστείο του Άγώνος και τό 1835 δρομολογήθηκε ή διανομή άργυρών νομισμάτων στους πληρεξουσίους τής Έπιδάουρου.

Στά 1842-1843, ό κίνδυνος χρεωκοπίας έπέφερε δραστικές περικοπές μισθών και συντάξεων, άποστρατεύσεις και άπολύσεις. Τά μέτρα λιτότητας συνέβαλαν όσο και ή επίταση του βασιλικού δεσποτισμού

Θεόδωρος Βρυζάκης,
«Υπέρ πατρίδος τό πᾶν» ἢ
«Ἡ Ἑλλάς Εὐγνωμονοῦσα» ἢ
«Ἡ Ἑλλάς συνάγουσα τά τέκνα
της» (1858). Ἐθνική Πινακοθήκη -
Μουσείο Ἀλεξάνδρου Σούτσου.

στήν ὀργάνωση καί ἐκδήλωση τοῦ κινήματος τῆς 3ης Σεπτεμβρίου 1843.

Τό κίνημα προβλήθηκε ὡς ἐπιστέγασμα τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1821 καί ἀφετηρία διεργασιῶν γιά τήν προαγωγή τῶν συμφερόντων τοῦ ἔθνους καί τῶν ἀγωνιστῶν. Κατά τήν Ἐθνοσυνέλευση τῆς 3ης Σεπτεμβρίου καί μέ τό Σύνταγμα τοῦ 1844 δημιουργήθηκε ὡς νέος θεσμός ἀξιοποίησης τῶν ἐξαίρετων ἀγωνιστῶν ἡ Γερουσία. Ἐπόνυμοι στρατιωτικοί, πρόκριτοι καί λόγιοι τοῦ Ἀγῶνα καί ἀπόγονοί τους πρωταγωνιστοῦσαν καί στή Βουλή, ἕως τό τέλος τοῦ 19ου αἰώνα. Ἄλλωστε, τό προσαρτημένο στό Σύνταγμα Β΄

Ψήφισμα κατέστησε τόν δημόσιο τομέα προνομιακό πεδίο σταδιοδρομίας τῶν ἐντοπίων (ὡς ἀγωνιστῶν μέ τήν εὐρεία ἔννοια) καί τῶν ἄλλων ἀγωνιστῶν. Ὅσον ἀφορᾷ τίς ἀποζημιώσεις, ἄλλο ψήφισμα τῆς Ἐθνοσυνέλευσης προέβλεπε τή σύσταση ἐπιτροπῆς γιά τήν ἐξέταση ὅλων τῶν ἀξιώσεων καί, ἀκολούθως, τήν ἱκανοποίηση τῶν δικαιούχων ἀπό τό κράτος, ἀναλόγως τῶν διαθέσιμων μέσων.

Καθώς τά ἀποτελέσματα τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς πού συστάθηκε ἦταν ἐλάχιστα σέ σχέση μέ τά προσδοκώμενα, τό 1861 διορίστηκε νέα ἐπιτροπή, μέ παρεμφερῆ καθήκοντα. Ἀκολούθησε, τό 1865, ἡ «ἐπί τῶν ἐκδουλεύσεων καί θυσιῶν τοῦ Ἀγῶνος Ἐπιτροπή», ἡ ὁποία ὀλοκλήρωσε τίς ἐργασίες της τό 1877, μέ συγκεκριμένες προτάσεις. Ὡστόσο, ἐλέφ κρατικῆς ἀπορίας, αὐτές ἔμειναν ἀνυλοποίητες.

Στό μεταξύ, ἀρκετοί ἐπόνυμοι ἀγωνιστές μέ ἀποδεδειγμένα μεγάλες θυσίες εἶχαν ἐξασφαλίσει ἀξιοσέβαστες συντάξεις ἢ χρηματικές καί ἔγγειες ἀποζημιώσεις. Παράλληλα, οἱ πρῶτοι νόμοι περί στρατιωτικῶν συντάξεων ἔθεσαν ὡς προϋπόθεση χορήγησης τή συμπλήρωση ὑπηρεσίας 25-30 ἐτῶν στόν δημόσιο τομέα. Ἀδυνατώντας νά ἐξασφαλίσουν τέτοιες συντάξεις, πλῆθος ἀπόμαχοι ἀναδείκνυαν, μέ ἐπιστολές καί ἄρθρα, τήν ἀντίθεση τόσο ἀνάμεσα στίς κρατικές δεσμεύσεις καί τίς

πράξεις όσο και ανάμεσα στη δική τους δυσπραγία και την εὐημερία μᾶς εὐνοημένης μερίδας ἀγωνιστῶν καθώς και ἀνθρώπων πού οὐδόλως εἶχαν συμβάλει στὸν Ἄγωνα.

Τεκμηριωμένα, λοιπόν, στή μετεπαναστατική Ἑλλάδα καταξίωση, εὐημερία, περιθωριοποίηση καὶ ἐξαθλίωση συνυπήρχαν, ὡς ἀποτέλεσμα τῆς διαχείρισης τῶν ἀγωνιστῶν βάσει ἀφενὸς τῆς καταγεγραμμένης προσφορᾶς, τῆς ἐπιρροῆς, τῶν ἱκανοτήτων καὶ τῆς νομιμοφροσύνης τοὺς ἀφετέρου τῶν διαθέσιμων μέσων καὶ τῶν κυβερνητικῶν στόχων.

Ἡ Κύπρος δὲν πρωταγωνιστεῖ στό βιβλίο, ἀλλὰ εἶναι παροῦσα σέ αὐτό, ὅπως ἦταν καὶ στὸν Ἄγωνα. Στὴν «ἀδιαίρετον Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν» τῶν ἐπαναστατικῶν Συνελεύσεων περιλαμβανόταν καὶ ἡ Κύπρος. Στούς ἀγωνιστές, οἱ ὁποῖοι κατὰ τό γράμμα τῶν ἐπαναστατικῶν Συνταγμάτων ἔπρεπε νά ἀνταμειφθοῦν ἀναλόγως τῶν ἐκδουλεύσεών τους, περιλαμβάνονταν καὶ οἱ Κύπριοι πολεμιστές καὶ χρηματοδότες. Συνεπῶς, οἱ πολιτικὲς ἀνταμοιβῆς τῶν ἀγωνιστῶν ἐφαρμόστηκαν καὶ γιὰ ὅσους Κυπρίους διατήρησαν τὰ τεκμήρια τῆς δράσης τους καὶ ἔγιναν Ἑλληνες πολῖτες.

Γιὰ τοὺς Κυπρίους καὶ τοὺς ἄλλους ἀλυτρώτους ἢ πορεία ἀπὸ τὸν Ἄγωνα «ὑπὲρ πίστεως καὶ πατριδος» στήν ἐλλιπῆ ἀποκατάσταση ἦταν ἐμπειρία ἐνδοξη, ἐλπιδοφόρα καὶ ιδιόμορφα τραυματικὴ, σέ πο-

*Θεόδουλος Θεοδούλου,
Ὁ Κύπριος ἀγωνιστὴς Ἰωάννης
Σταυριανὸς (1804-1887).
Γύψινο πρόπλασμα τῆς μπρούντζινης
προτομῆς στό μνημεῖο
τοῦ Σταυριανοῦ στή Λόφου (1994).
Πινακοθήκη Ἰδρύματος
Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου.*

σοστά ἀνάλογα τῶν προσωπικῶν βιωμάτων. Ἡ ἐλπίδα ἐδραζόταν στήν πεποίθηση πὼς σταδιακά ἢ μητέρα Ἑλλάδα θά ἐνσωμάτωνε ὅλα τὰ μέρη, τὰ ὁποῖα εἶχαν ἐπαναστατήσει. Τό τραῦμα ἀπέρρεε ἀφενὸς ἀπὸ τὴν παραμονὴ τῆς γενέτειρας σέ καθεστὼς δουλείας, ἀφετέρου ἀπὸ τὴν ἥσσανα τῆς δέουσας ἀποκατάστασης. Συμβάλλοντας, ὡστόσο, στή σμίλευση οἰκογενειακῶν καὶ τοπικῶν ἱστοριῶν ἀνδρείας, τὰ πιστοποιητικά, τὰ παράσημα, τὰ διαβατήρια, τὰ κειμήλια καὶ οἱ μαρτυρίες ὅσων ἔλαβαν μέρος στὸν Ἄγωνα συνέβαλλαν καὶ ἐξακολουθοῦν νά συμβάλλουν

στήν καλλιέργεια τοῦ ἔθνικοῦ αἰσθη-
ματος καὶ τῆ στερέωση τῶν δεσμῶν
μέ τὴν Ἑλλάδα. Ὡς τεκμήρια ἀξιο-
μίμητων ἐκδουλεύσεων, ὄθησαν ἐπα-
νελημμένα τοὺς ἀπογόνους καὶ τοὺς
συντοπίτες σὲ ἀγῶνες γιὰ τὴν ἐνσω-
μάτωση τῶν ἀλύτρωτων περιοχῶν,
ἐαυτῶν καὶ ἀλλήλων, στό ἑλληνικό

κράτος. Σύμφωνα καὶ μέ τίς μαρτυ-
ρίες τῶν Θεσσαλῶν, τῶν Ἡπειρωτῶν,
τῶν Μακεδόνων, τῶν Κρητῶν, τῶν
Θρακιωτῶν καὶ τῶν Κυπρίων τῶν
ἀγῶνων τῆς περιόδου 1840-1959, ἡ
ἀπελευθέρωση ἀποτελοῦσε ὀφειλή
στοὺς προγόνους καὶ ὀλοκλήρωση
κληρονομημένης ἀποστολῆς.

Τό Σφράγισμα τοῦ Χριστοῦ

Μία πρωτότυπη ἐρμηνεία
τοῦ Βαπτίσματος

Μάρου Θρασυβούλου
Θεολόγου – Ἐκπαιδευτικοῦ

«Τό Σφράγισμα τοῦ Χριστοῦ –
Μία πρωτότυπη ἐρμηνεία τοῦ Βα-
πτίσματος». Τό ἔργο τοῦ Θεοφιλε-
στάτου προλογίζει ὁ μακαριστός
Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κυρός
Χρυσόστομος Β', καὶ καταπιάνεται
μέ τό πρῶτο ἀπό τά ἑπτὰ μυστήρια,
τό ὁποῖο μᾶς εἰσαγάγει στόν χῶρο
τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας μας.

Εἰδικότερα, ὁ Θεοφιλέστατος
ξεκινᾷ τή συγγραφή τοῦ ἔργου
κάνοντας ἀναφορά στίς προβα-
πτισματικές εὐχές, δηλαδή εὐχές τίς

Κυκλοφορεῖ ἐδῶ καί καιρό τό
προσεγμένο καί καλαίσθη-
το βιβλίο τοῦ Θεοφιλεστά-
του Ἐπισκόπου Καρπασίας κ. Χρι-
στοφόρου, πού ἐκδόθηκε ἀπό τὴν
Ἱερά Μονή Τροοδιτίσσης, μέ τίτλο

ὁποῖες ὁ Ἱερέας διαβάξει στό παιδί πρὶν ἀπὸ τὸ μυστήριον τοῦ Χρισματος καὶ τοῦ Βαπτίσματος.

Κατὰ τὴν πρώτη μέρα τῆς γεννήσεως τοῦ παιδιοῦ λέγονται ἀπὸ τὸν Ἱερέα οἱ πρῶτες τρεῖς εὐχές ἔτσι ὥστε τὸ παιδί νὰ συνδεθεῖ μὲ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ κατὰ τὴν ὄγδοη ἡμέρα λέγεται ἡ εὐχή τῆς σφραγίσεως, ὅπου τὸ παιδί ὀδηγεῖται στό Ναό, γιά νὰ τοῦ δοθεῖ τὸ ὄνομα.

Ἀργότερα, στίς σαράντα μέρες λέγονται πέντε εὐχές κατὰ τὸν ἐκκλησιασμό ἀπὸ τὸν Ἱερέα πού ἀφοροῦν τὴ μετοχή τοῦ παιδιοῦ στή ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ εὐχή «εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον», κατὰ τὴν ὁποία γίνεται τὸ ἐμφύσημα τοῦ Ἱερέως πρὸς τὸ πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ. Ἡ πράξι αὐτὴ ἔχει βαθιές θεολογικὰς ρίζες, στή δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου, ὅπου ὁ Θεὸς ἔδωκε πνοή ζωῆς στόν πρῶτόπλαστο.

Συνεχίζει μὲ τίς τέσσερις εὐχές ὑπὲρ ἐξορκισμοῦ τοῦ παιδιοῦ, πού στόχο ἔχουν νὰ τὸν ἐλευθερώσουν ἀπὸ κάθε ἐνέργεια καὶ ἐπήρεια δαιμονική. Ὁ συγγραφέας, σχολιάζει γιά τίς πιὸ πάνω εὐχές τὸ ἐξῆς: «Ὁ Ἐωσφόρος κάνοντας χρῆση τῆς ἐλευθερίας του κινήθηκε ἐναντία στόν Θεό, αὐτονομήθηκε καὶ ἀπώλεσε τὴν κοινωνία μὲ τὸ Φῶς τοῦ Θεοῦ... Γνωρίζει ὅτι ἡ

ὑπακοή στό θέλημα τοῦ Θεοῦ ὀδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο στή μετοχή τῆς δόξας Του καὶ μέσῳ αὐτῆς στήν τελειότητα». Μὲ τὴν ἀκολοιούσα τῆς Ἀπόταξης τοῦ Σατανᾶ, ἀποτάσσεται ὁ Διάβολος καὶ συνάπτεται πνευματικὴ συμφωνία μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ.

Ἀκολούθως ἔχουμε τὰ μυστήρια τοῦ Βαπτίσματος καὶ τοῦ Χρισματος. Ὅπως ἀναφέρει ὁ Θεοφιλέστατος στό δοκιμακὸ ἔργο του: «μὲ τὸ μυστήριον αὐτὸ γινόμαστε μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἀπαραίτητο κάποιος γιά νὰ ἐνδυθεῖ τὸν Χριστό, νὰ βαπτισθεῖ στό ὄνομα Του... Τὸ βάπτισμα μᾶς παρέχεται μὲ σκοπὸ νὰ γίνουμε μέτοχοι τῆς ἐνέργειας τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ». Στό μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος συμπεριλαμβάνεται ἡ προκαταρκτικὴ εὐχή τοῦ Ἱερέως, ὁ ἀγιασμός τοῦ ὕδατος καὶ ὁ ἀγιασμός τοῦ ἐλαίου.

Στό μυστήριον τοῦ Χρισματος, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ ξεχωριστὸ Μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας μας, «...λαμβάνουμε τὴν ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ μὲ τὴν ἄσκηση καὶ τήρηση τῶν ἐντολῶν τὴ διαφυλάττουμε καὶ αὐτὴ ἐνεργεῖ μέσα μας τίς θεῖες ἀρετές...».

Ἡ ἀκολοιούσα ὀλοκληρῶνεται μὲ τίς μεταβαπτισματικὰς εὐχὰς τῆς Ἀπολούσεως καὶ τῆς τριχο-

κουρίας. Όπως καταγράφεται στο βιβλίο: «Μέ την πράξη της απολούσεως, ο πιστός συνειδητοποιεί ότι πρέπει να σέβεται και να εύλαβείται τά ύλικά και τά αντικείμενα, πού χρησιμοποιοῦνται ὡς μέσα ὁρατά, γιά νά δεχθεῖ τήν ἀόρατη καί ἄκτιστη ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ». Κατά τήν τριχοκουρία, πού εἶναι ἡ ἀποκοπή τῶν μαλλιῶν, γίνεται ἡ ἀφιέρωση τοῦ νεοφώτιστου στόν Θεό.

Πρόκειται γιά ἕνα βιβλίο, τό ὁποῖο γράφτηκε μέ πολλή μελέτη καί προσευχή, καί ἀπευθύνεται στόν σύγχρονο ἄνθρωπο πού θέλει νά μελετήσει τό μυστήριο τοῦ βαπτίσματος τό ὁποῖο εἶναι μέν ἀκατάληπτο, ἀλλά φανερώνει δέ τόν τρόπο ἔνωσης τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν ἴδιο τόν Θεό. Τό βιβλίο μπορεῖτε νά προμηθευτεῖτε ἀπό τό Βιβλιοπωλεῖο «Φωτοδότες» στή Λευκωσία (Τηλ. 22430301).

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ «ΦΩΤΟΔΟΤΕΣ» ΛΤΔ.

Διεύθυνση: Ἀδαμάντιου Κοραή 45-47, Λευκωσία

Τ.Κ. 1502 Τ.Θ. 27130

Τηλ. 00357 22430301 / 22344309

Φαξ: 22343122

Email: fotodotes@fotodotes.org.cy

Στά παλιά χρόνια τό Βάφτισμα γινότανε τό Πάσχα - ώς μέρος τῆς μεγάλης Πασχαλινῆς γιορτῆς. Ἡ φυσική ὀλοκλήρωση τοῦ Βαφτίσματος ἦτανε λοιπόν τό μπάσιμο τῶν νεοβάφτιστων στήν Εὐχαριστία τῆς Ἐκκλησίας, τό μυστήριο τῆς συμμετοχῆς μας στό Πάσχα τῆς Βασιλείας. Γιατί τό Βάφτισμα ἀνοίγει τίς πύλες τῆς Βασιλείας καί τό Ἅγιο Πνεῦμα μᾶς ὀδηγᾶει στή χαρά καί στήν εἰρήνη τῆς Βασιλείας, καί τοῦτο σημαίνει: στήν Εὐχαριστιακή πλήρωση. Ἀκόμα καί σήμερα, ἀμέσως ὕστερα ἀπό τό Βάφτισμα καί τό Χρίσμα, γίνεται μιά περιφορά – πού πῆρε τώρα τή μορφή μιᾶς κυκλικῆς περιφορᾶς ὀλόγυρα ἀπό τήν κολυμπήθρα. Ἀρχικά ὥστόσο ἦτανε μιά λιτανεία κατά τίς πύλες τῆς Ἐκκλησίας, ἡ Λιτανεία τῆς Εἰσόδου. Ἔχει σημασία πῶς ὁ Εἰσοδικός ὕμνος τῆς Πασχαλινῆς λειτουργίας εἶναι ὁ ἴδιος πού φέλνουμε καθῶς ὀδηγᾶμε τόν «νεόφυτο» στή λιτανεία τῆς Βάφτισης: «ὅσοι εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε Χριστόν ἐνεδύσασθε, ἀλληλούϊα». Τό Βάφτισμα, ἡ βαφτισματική Πεντηκοστή, κάνει ἀπό τήν ἀρχή τήν Ἐκκλησία Λιτανεία, Εἴσοδο καί Ἀνάβασμα στό αἰώνιο Πάσχα τοῦ Κυρίου.

π. Ἀλεξάνδρου Σμέμαν